

การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา
โครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ

พฤษภาคม 2557

การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา
โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสาวรีย์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรมและการออกแบบ

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา
โครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ

พฤษภาคม 2557

อรรถสิทธิ์ จันทรนิเวศน์. (2557). การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (นวัตกรรมการออกแบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิเทพ มุสิกะปาน และดร. กรกมล คำสุข.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา เป็นสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวคือ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม ให้มีรูปแบบที่เหมาะสมในการนำมาผลิตสินค้าแฟชั่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก โดยการพัฒนารูปแบบของผ้าทอดั้งเดิมและนำมาออกแบบเป็นสินค้าแฟชั่น

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกที่เหมาะสมในการนำมาผลิตเป็นสินค้าแฟชั่น ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 รูปแบบจากกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกจำนวน 5 รูปแบบ คือรูปแบบที่ 1. เส้นยืน 1 เส้น เส้นพุ่ง 1 เส้น ใช้ด้ายเส้นเล็กเบอร์ 40/2 ในการทอ ส่วนดอก 5 ตะกอก 7 ทำเหยียบ ลายขัด 4 ตะกอก 2 ทำเหยียบ และรูปแบบที่ 5 เส้นยืน 4 เส้น เส้นพุ่ง 4 เส้น ใช้ด้ายเส้นเล็กเบอร์ 20/2 ในการทอ ส่วนดอก 5 ตะกอก 7 ทำเหยียบ ลายขัด 4 ตะกอก 2 ทำเหยียบ นอกจากรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอเทรนด์สีปี 2014 – 2015 จำนวน 4 เทรนด์สี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคัดเลือก ซึ่งผลการคัดเลือกปรากฏว่า เทรนด์สีที่ 3. เล่น (PLAY) มีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาผ้าทอดอกจอกเป็นสินค้าแฟชั่นมากและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยมากที่สุด ในส่วนของเทรนด์ออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยได้นำเสนอเทรนด์ลวดลายปี 2014 – 2015 จำนวน 8 เทรนด์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคัดเลือก ซึ่งผลการคัดเลือกปรากฏว่า เทรนด์ลวดลายที่ 2.HARLEQUIN สีสัน : ลวดลายที่มาจากรายละเอียดรูปทรงของเราชนิด มีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาผ้าทอดอกจอกเป็นสินค้าแฟชั่นมากและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยมากที่สุด จากผลสรุปของผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก เทรนด์สี และเทรนด์ลวดลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและขึ้นตัวอย่างลวดลายผ้าทอดอกจอก ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูปแบบจากกลุ่มตัวอย่างรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกจำนวน 24 รูปแบบ คือรูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 8 รูปแบบที่ 9 รูปแบบที่ 13 และรูปแบบที่ 16 จากรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกทั้ง 5 รูปแบบที่ถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบสินค้าแฟชั่นจำนวน 3 คอลเลคชั่น โดยแบ่งแนวทางการออกแบบเป็น 3 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1 ออกแบบโดยใช้แนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 แนวทางที่ 2 ออกแบบโดยใช้โครงเสื้อผ้าเบสิกร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 แนวทางที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์รูปแบบเสื้อผ้าที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมกับผ้าทอดอกจอกร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 แนวทาง คือ แนวทางการออกแบบที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์ของผู้วิจัยร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015

THE STUDY OF TRADITIONAL THAI FABRIC “DOK JOK” AND DEVELOPMENT TO
FASHIONABLE PRODUCT CASE STUDY WATNUMTAO SUPPORT ART AND CRAFTS
CENTER , AYUTTHAYA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Design Innovation
at Srinakharinwirot University
May 2014

Artasit Junniwas. (2014). *The Study of Traditional Thai Fabric “Dok Jok” and Development to Fashionable Product Case Study Watnumtao Support Art and Crafts Center , Ayutthaya*. Master thesis, M.F.A. (Design Innovation). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Ravitep Musikapan, Dr. Koraklod Kumsook.

The objective of this study is to research and develop the traditional Thai fabric flower-like pattern “Dok Jok” to contribute fashion product with the case study of Wat Nam Tao Art and Crafts Center under The Foundation of the Promotion of Supplementary Occupations and Related Techniques of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand (SUPPORT), Maharat District, Pra Nakhon Sri Ayutthaya Province, Thailand. The study consists of studying and developing “Dok Jok” to become more suitable for various fashion products.

The result is that the fabric experts selected 2 from 5 Dok Jok textures and designs for the author to execute modern product. The selected designs are as follows: Design Number 1-consisting of 1 warp and 1 weft, using yarns number 40/2 to weave. For the flower pattern requires 5 heddle twills, 7 steps on the loom and for the weave pattern, it requires 4 heddle twills and 2 steps. Whereas Design Number 5 consists of 4 warps and 4 wefts, using yarns number 20/2. For the flower pattern requires 5 heddle twills, 7 steps on the loom and for the weave pattern, it requires 4 heddle twills and 2 steps on the loom.

Moreover, the author has introduced 4 color tones and 8 pattern trends of 2014 - 2015 as a result, the 3rd color tones named “PLAY” and the 2nd pattern trend “HARLEQUIN”: using geometric shapes are considered as the best designs to use in Dok Jok fabric for fashion products by the fabric experts.

Accordingly, the author has designed and contributed 24 different samples of Dok Jok designs, 5 were selected by the experts: designs number 3, 8, 9, 13 and 16. From the 5 selected designs, the author has developed them into 3 fashion collections using 3 different design schemes: The use of 2014-2015 clothing trends, the use of basic clothing pieces combined with 2014 – 2015 fashion trends and The use of clothing pieces which the author considered to be appropriate to combine Dok Jok pattern with 2014-2015 fashion trends. All things considered, the last scheme was approved by the experts.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต วิชาเอก นวัตกรรมกรรมการออกแบบที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า คณะอาจารย์รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สินีนาถ เลิศไพโรจน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้การสนับสนุนให้คำแนะนำ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. รวิเทพ มุสิกะปาน ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ดร. กรกมล คำสุข และอาจารย์ยศไกร ไทรทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ทำการสนับสนุนและให้คำปรึกษาที่ดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ท่านผู้หญิงวิลาวลัย วีรานุวัฒน์ อาจารย์ สงคราม เสนาธรรม ผศ. ดร. อโนทัย ชลชาติภิญโญ นางพายัพ บุญเหลือ และ สมาชิกทอผ้า และโครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่และข้อมูลด้านเอกสารต่างๆ

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณมีส่วนร่วมทุกท่าน ครอบครัวจันทร์นิเวศน์ ครอบครัวสุใสสาคร ครอบครัวเตชะวัฒนาวรร รวมทั้งเพื่อนๆ นวัตกรรมกรรมการออกแบบทุกคนที่คอยช่วยเหลือในด้านต่างๆเสมอมา

อรรณสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	10
ข้อมูลเศรษฐกิจอำเภอมหาราช.....	10
ข้อมูลประชากรอำเภอมหาราช.....	10
แผนที่อำเภอมหาราช.....	11
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทอผ้าไทยและประเภทของผ้าไทย.....	11
ประวัติความเป็นมาของผ้าทอไทย.....	11
วัตถุดิบและเครื่องทอผ้า.....	12
การทอผ้า.....	14
ขั้นตอนในการทอผ้า.....	14
ประวัติของผ้าทอไทย.....	15
วิวัฒนาการของผ้าไทย.....	15
สมัยเชียงแสน.....	16
สมัยสุโขทัย.....	17
สมัยอยุธยา.....	17
สมัยรัตนโกสินทร์.....	17
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลายผ้าไทย.....	18
ผ้าทอลายขิด.....	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ผ้ายก.....	19
ผ้าจกหรือผ้าสีนตินจก	20
ผ้าล้วงหรือผ้าลายน้ำไหล.....	20
ผ้ามัดหมี่.....	21
ผ้าแพรวา.....	22
ผ้าม่อฮ่อม.....	22
ผ้าบาติก.....	22
ผ้าเกาะยอ.....	22
ข้อมูลทั่วไปของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัด พระนครศรีอยุธยา.....	23
ประวัติความเป็นมาของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	23
ประเภทผ้าทอและการทอของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	25
ศึกษาวิธีการทอผ้าลายดอกจอก.....	27
กี่ทอผ้าและอุปกรณ์สำคัญในการทอผ้าลายดอกจอก.....	27
ขั้นตอนการทอผ้าลายดอกจอก.....	29
การคำนวณเส้นด้าย.....	29
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างผ้า.....	29
การเตรียมด้ายยืนหรือเส้นยืน.....	30
การร้อยพันหวีและการหวีด้าย.....	30
การนำด้ายขึงบนกี่.....	30
การเก็บตะกอ.....	30
การเตรียมด้ายพุ่งหรือเส้นพุ่ง.....	31
การทอผ้า.....	31
วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าลายดอกจอก.....	32
ใยฝ้าย.....	32
คุณสมบัติของใยฝ้าย.....	32
ผ้าทอดอกจอกในต่างแดน.....	33
การทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving).....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบ.....	34
ศึกษาแนวคิดและการออกแบบผ้าทอลายดอกจอก.....	34
แนวคิดด้านการออกแบบและเทคนิคการสร้างผิวผ้า.....	34
ลวดลายที่เกิดจากสี.....	34
ลวดลายที่เกิดจากการสอดคล้องหรือขัดแย้งกันของเส้นด้าย.....	34
ผ้าทอแบบธรรมดา.....	35
ผ้าทอแบบย้อมเส้นด้าย.....	35
ศึกษาแนวคิดการออกแบบและแนวโน้มแฟชั่นเทรนด์แฟชั่นปี 2014-2015.....	35
ทฤษฎีการออกแบบ.....	35
สี.....	37
สีกับการออกแบบ.....	38
แนวคิดการออกแบบ.....	39
เทรนด์แฟชั่นปี2014-2015.....	42
ข้อมูลพื้นฐานของเทรนด์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี 2014-2015.....	42
โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-2015.....	42
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
ทฤษฎีการออกแบบ.....	47
แนวทางการออกแบบลวดลายผ้า.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
สรุป.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ส่วนที่ 1.....	53
ส่วนที่ 2.....	54
ส่วนที่ 3.....	54
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก และจากการ เก็บรวบรวมภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (IN-DEPTH INTERVIEW.....	56
วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิว และโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึง แบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ผ้าทอดอกจอก.....	57
สรุปผลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	58
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้าน การออกแบบ ต่อรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	59
ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอ.....	65
ข้อมูลและลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	69
สรุปผลข้อมูลและลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	70
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลายผ้า ทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	71
รูปแบบผ้าทอดอกจอกที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น.....	81
แนวทางในการออกแบบคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่น.....	84
วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการออกแบบ สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อแนวทางในการออกแบบสินค้า.....	88
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผล.....	95
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	98
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
ภาคผนวก ข.....	108
ภาคผนวก ค.....	126
ภาคผนวก ง.....	129
ภาคผนวก จ.....	155
ภาคผนวก ฉ.....	160
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	165

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปผลจากข้อมูลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ.....	57
2 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและ โครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึง แบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก.....	60
3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ต่อรูปแบบพื้นผิวและ โครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	63
4 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภค เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ของผู้บริโภค.....	64
5 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภคเกี่ยวกับความต้องการ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ.....	65
6 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญเรื่องของรูปแบบ ลวดลายผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสม กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก.....	69
7 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและ โครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึง แบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก.....	71
8 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอ ดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	81
9 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบ สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก.....	87

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
10	สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางการออกแบบสินค้าแฟชั่น จากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก.....	89
11	คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นด้านการออกแบบสินค้าแฟชั่น จากผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แผนที่อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	11
3 ที่ผูกเอา.....	12
4 จิตรกรรมฝาผนังที่วัดภูมินทร์.....	16
5 ตัวอย่างผ้าทอลายขีด.....	19
6 ตัวอย่างฝ้ายก.....	19
7 ตัวอย่างผ้าจกหรือผ้าซิ่นตีนจก.....	20
8 ตัวอย่างผ้าลายน้ำไหล.....	21
9 ตัวอย่างผ้าหมัดหมี่.....	21
10 ตัวอย่างผ้าแพรวา.....	22
11 บริเวณด้านหน้าอาคารทอผ้าสมาชิกศิลปาชีพ วัดน้ำเต้า.....	23
12 ที่ทอผ้าที่ใช้ทอผ้าในปัจจุบันของโครงการฯ.....	24
13 ตัวอย่างสินค้าที่ผลิตจากผ้าทอภายใต้โครงการฯ.....	25
14 ตัวอย่างผ้าทอในโครงการฯ.....	26
15 ตัวอย่างผ้าทอในโครงการฯ.....	29
16 ตัวอย่างการทอผ้าลายดอกจอก.....	31
17 ตัวอย่างผ้าลายดอกจอกที่ผลิตภายใต้โครงการ.....	31
18 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15.....	43
19 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15.....	44
20 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15.....	45
21 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15.....	46
22 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15.....	47
23 การจัดเตรียมเส้นด้าย.....	92
24 การขึ้นกี่ทอ.....	92
25 กระบวนการทอผ้าดอกจอก.....	93
26 ผ้าทอดอกจอกที่ทอเสร็จสมบูรณ์.....	93
27 เตรียมผ้าทอดอกจอกเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าแฟชั่นต้นแบบ.....	94

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เมื่อปี พ.ศ. 2518 เกิดน้ำท่วมใหญ่ภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นาล่มเสียหายมาก หลังน้ำลด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่ถูกน้ำท่วมหลายพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียง ทรงทราบว่าอำเภอมหาราชประสบปัญหาน้ำท่วมมากกว่าทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มได้รับภัยจากน้ำท่วมเกือบทุกปีติดต่อกัน และตำบลน้ำเต้า มีประชาชนยากจนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค นางสนองพระโอษฐ์ เป็นหัวหน้าคณะรับผิดชอบเข้าไปดูและช่วยเหลือราษฎรในตำบลน้ำเต้า โดยการจัดตั้งกลุ่มทอผ้า เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ราษฎรขึ้นที่วัดน้ำเต้า โดยใช้พื้นที่ใต้อาคารเรียนโรงเรียนวัดน้ำเต้า เป็นโรงทอ

ครั้งหนึ่งท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค พร้อมคณะได้ไปตรวจงานและรับสิ่งทอ มีชาวบ้านคือ นางทับ อภิวันท์ นำผ้าตัวอย่างที่เคยทอไว้มาให้ดู และในผ้าตัวอย่างเหล่านั้นมีผ้าลายดอกจอกอยู่ด้วย ทางคณะสนใจผ้าดอกจอก เนื่องจากเห็นว่าเป็นผ้าที่ใช้ทำผ้าเช็ดตัวได้ดี สมควรจัดสอนให้กลุ่มทอผ้า แต่นางทับไม่สามารถสอนได้ ทางครูผู้สอน คือ นายสงคราม เสนาธรรม จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม จึงจัดอบรมสอนให้ โดยเปลี่ยนแปลงจากการทอผ้าด้วยมือเป็นกี่กระตุก ทำให้ได้ผลงานที่รวดเร็วกว่า และมีหน้าผ้ากว้างกว่าด้วย (วิลาวัลย์ วีรานุกัตน์, ท่านผู้หญิง. 2556: สัมภาษณ์)

กลุ่มทอผ้าด้วยมือ หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 30 ปีเศษ อยู่ในการดูแลของมูลนิธิศิลปาชีพ โดยมีท่านผู้หญิง มณีรัตน์ บุนนาค ผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ไปช่วยเหลือ ระยะเวลาเริ่มแรกได้ใช้สถานที่ใต้ถุนอาคารเรียนโรงเรียนบ้านน้ำเต้า เป็นโรงทอผ้าชั่วคราว และมักประสบปัญหาที่ทำให้ต้องหยุดชะงักการทอผ้าในช่วงฤดูฝนน้ำหลากห้วงเดือนมิถุนายน - กันยายน ของทุกปี เนื่องจากต้องเคลื่อนย้ายเครื่องมือ และอุปกรณ์หลบหนีละอองฝน และหนีน้ำท่วม เป็นอุปสรรคยิ่งต่อการทำงานปัจจุบันกลุ่มทอผ้าด้วยมือตำบลน้ำเต้า ได้สถานที่ในการทอผ้าแห่งใหม่ โดยนางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช นายกสมาคมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเป็นสุข ได้ประสานงานในการจัดสร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา บรมราชินีนาถ ณ วัดน้ำเต้า หมู่ที่ 3 อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การดำเนินการทอผ้า จะได้รับด้าย สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ จากสวนจิตรลดาส่งมาให้ทอ เมื่อทอผ้าสำเร็จเป็นผ้าผืนแล้ว ส่งผ้าที่ทอกลับคืนไปสวนจิตรลดาใหม่ เพื่อทำดอก ทำลวดลาย และทางสวนจิตรลดาจะเป็นผู้จำหน่าย

ในการทอผ้าลายดอกจอกนั้น อุปกรณ์ทุกอย่างล้วนแต่เป็นของพระราชทานทั้งสิ้น เมื่อทอผ้าได้แล้วสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาฯรับซื้อทั้งสิ้น ถึงแม้จะมีตำหนิผ้าที่ทอนั้น มีผ้าขาวม้า ผ้าริ้ว ผ้าซิ่น และผ้าลายดอกจอก หรือที่เรียกว่าผ้าดอกจอก

ลายดอกจอก เป็นศิลปะลวดลายแบบไทยที่คิดขึ้นมาจากการเลียนแบบธรรมชาติมีทั้งลวดลายพรรณพฤกษา และลวดลายสัตว์ ลายพรรณพฤกษานั้น มีลายเครือเถา ลายกำหนัด ลายดอกไม้ ใบไม้ เช่น ดอกชัชพฤกษ์ ดอกจอก เป็นต้น ลายดอกจอกนี้มีปรากฏอยู่เป็นลายเครื่องปั้นดินเผาสังคโลก สมัยสุโขทัย ลายเหล่านี้ก็ได้มีอิทธิพลต่อการทอผ้าไทยด้วย ลายดอกจอกจึงนับว่าเป็นลายโบราณที่สมควรได้รับการอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง (โครงการทอผ้าในพระบรมราชานุเคราะห์ วัดน้ำเต้า. (2551). เอกสารข้อมูลเผยแพร่ (แผ่นพับ). ไม่ปรากฏเลขหน้า)

หากแต่ผ้าทอลายดอกจอกแบบดั้งเดิมมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมกับการนำไปแปรรูปเป็นสินค้าแฟชั่น ผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันที่ผลิตขึ้นขาดความทันสมัย กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่จึงเป็นวัยผู้ใหญ่จนถึงวัยผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับความนิยมในหมู่คนรุ่นใหม่ ดังนั้นการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องเน้นการออกแบบที่ทันสมัย ด้วยคุณสมบัติดั้งเดิม ผ้าทอลายดอกจอกนิยมนำมาแปรรูปเป็นเสื้อคลุมอาบน้ำ ซึ่งได้รับความนิยมจำกัดเพียงในกลุ่มผู้บริโภคบางกลุ่มเท่านั้น เพื่อพัฒนาผ้าทอลายดอกจอกให้เป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น ลวดลายและคุณลักษณะของผ้าทอจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา (พายัพ บุญเหลือ. 2556: สัมภาษณ์)

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าด้วยมือวัดน้ำเต้ามีสมาชิก 14 คน ซึ่งนอกจากทอผ้าลายดอกจอกที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดแล้ว ยังมีลายรังผึ้ง ลายปีกนก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผ้าผืน เพราะสามารถนำไปพิมพ์ลายได้หลากหลาย และบางส่วนก็นำมาทำเป็นตุ๊กตาหมี ตุ๊กตาหมู ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นของทำมือของสมาชิก โดยผลผลิตจะส่งขายร้านจิตรดา

“แฟชั่นคือรูปแบบหรือลักษณะตามกระแสนิยมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาและยุคสมัย ซึ่งอาจเกิดขึ้นมาจากกระแสสังคม การกิน การอยู่ การใช้คำพูด เสื้อผ้า เพียงแต่คนทั่วไปมักเอาคำว่าแฟชั่นมารวมกับเสื้อผ้ากันเยอะ แต่จริงๆ แล้วแฟชั่นก็คือนเทรนด์ แฟชั่นไม่ได้มีความหมายเดียวตายตัว แต่จะแตกต่างกันไปสำหรับคนแต่ละกลุ่ม แต่ละช่วงเวลา แต่ละสถานที่หรือบริบท ยกตัวอย่างเช่น เด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯ กับแม่บ้านอาศัยอยู่ต่างจังหวัด ในระดับประเทศหรือสังคมแฟชั่นเป็นมากกว่าเสื้อผ้า มันหมายถึงวิถีการดำรงชีวิต การบริโภค มุมมอง ไม่ได้เป็นแค่เสื้อผ้ามันสามารถเป็นรถยนต์ โทรศัพท์และอื่นๆอีก” ซิลลาดิ ดิส (2551: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

“แฟชั่นคือ การสื่อสารที่ไม่ต้องใช้คำพูด สิ่งที่เป็นแฟชั่นสามารถสะท้อนความเป็นเพศ สถานะทางสังคม ฐานะ อาชีพ ความต้องการสนิยม เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ความเป็นกลุ่มก้อน ฯลฯ “ (จรินทร์ทิพย์ ชูหมื่นไวย. 2551: ออนไลน์)

จากเหตุผลข้างต้น จึงเกิดแนวคิดเป็นปริญญานิพนธ์ชิ้นนี้ ที่ต้องการนำผ้าทอลายดอกจอก จากโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่น เพื่อสร้างมูลค่าและขยายกลุ่มผู้บริโภค โดยผ่านกระบวนการ ออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบระเบียบการวิจัย

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาผ้าทอลายดอกจอกให้เหมาะสมกับการแปรรูปเป็นสินค้าแฟชั่น
2. เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก จากโครงการผ้าทอ ในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการออกแบบลายผ้าและพัฒนาผ้าทอลายดอกจอกให้มีรูปแบบที่ หลากหลายยิ่งขึ้น และมีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น โดยไม่ละทิ้งเอกลักษณ์ ของผ้าทอลายดอกจอก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านพัฒนาด้านรูปแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอ ดอกจอก

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือการพัฒนาลายผ้าทอ ผ้าทอลาย ดอกจอกจากโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้าอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น โดยการออกแบบและพัฒนาลายผ้าและสินค้าแฟชั่นในงานวิจัยนี้ จะอ้างอิงจากแนวโน้มของเทรนด์แฟชั่น แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมของผ้าทอลาย ดอกจอกเอาไว้ โดยผลงานการออกแบบลายผ้า และการพัฒนาสินค้าแฟชั่นจะจัดทำผลิตภัณฑ์ ต้นแบบจำนวน 1 คอลเลกชันประกอบด้วย เสื้อสตรี กระโปรงสตรี ชุดกระโปรงสตรี รองเท้าสตรี เสื้อเชิ้ตบุรุษ กางเกงบุรุษ รองเท้าบุรุษ โดยดำเนินการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามขอบเขต ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลการผลิตและวิธีการทอผ้าดอกจอกโครงการผ้าทอในพระบรม ราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการออกแบบลายผ้าทอ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาลายผ้าทอ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์เทรนด์แฟชั่นเพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าทอลายดอกจอกในโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอกโครงการผ้าทอในพระบรม ราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาผ้าทอดอกจอกได้แก่โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์
วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 รูปแบบของผ้าทอ

1.1.1 การสร้างลวดลายและเทคนิคการทอ

1.1.2 หลักเกณฑ์ทางการออกแบบ

1.1.3 หลักเกณฑ์ด้านการผลิต วัสดุที่ใช้ในการผลิต วิธีการผลิต

2. ตัวแปรตาม

2.1 ผลกระทบสิ่งทอ และการออกแบบเป็นสินค้าแฟชั่น

2.1.1 คุณภาพของผ้าทอดอกจอก ความสวยงามของผ้าทอดอกจอก

2.1.2 ความพึงพอใจจากการประเมินแบบสอบถาม รูปแบบ ลวดลาย การใช้สี
และประโยชน์ใช้สอย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากโครงการผ้าทอในพระบรม
ราชานุปถัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี
ขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ศึกษากระบวนการสร้างลายและเทคนิคการทอผ้าทอลายดอกจอกเพื่อให้เหมาะกับการ
พัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น

1.1 กระบวนการผลิตผ้าทอลายดอกจอกและการสร้างลวดลาย

1.2 คุณลักษณะผ้าทอลายดอกจอก

1.3 ผ้าทอลายดอกจอกที่ถูกพัฒนาแล้ว จำนวน 1 รูปแบบ

2. ออกแบบสินค้าแฟชั่น 1 คลอเลคชั่น ประกอบไปด้วย

2.1 เสื้อสตรี 3 รูปแบบ

2.2 กระโปรงสตรี 2 รูปแบบ

2.3 รองเท้าสตรี 2 รูปแบบ

2.4 ชุดกระโปรงสตรี 2 รูปแบบ

2.5 กางเกงสตรี 1 รูปแบบ

2.6 เสื้อบุรุษ 2 รูปแบบ

2.7 กางเกงบุรุษ 2 รูปแบบ

2.8 รองเท้าบุรุษ 2 รูปแบบ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผ้าทอลายดอกจอกจากโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ศัพท์ที่ 1 ลายดอกจอก** หมายถึง ศิลปะลวดลายแบบไทยที่คิดขึ้นมาจากการเลียนแบบธรรมชาติมีทั้งลวดลายพรรณพฤกษา และลวดลายสัตว์ ลายพรรณพฤกษานั้น มีลายเครือเถา ลาย ก้านขด ลายดอกไม้ ใบไม้ เช่น ดอกชัชพฤกษ์ ดอกจอก เป็นต้น ลายดอกจอกนี้มีปรากฏอยู่เป็นลาย เครื่องปั้นดินเผาสังคโลก สมัยสุโขทัย ลายเหล่านี้ก็ได้มีอิทธิพลต่อการทอผ้าไทยด้วย
2. **ศัพท์ที่ 2 พระราชดำริ** หมายถึง "พระราชดำริ" ก็คือ "ความคิด" หรือ "ความดำริ" เมื่อ เทียบกับการใช้ราชาศัพท์ของคำกริยา "คิด, ดำริ" แล้ว คำว่า พระราชดำริ เป็นราชาศัพท์ที่ใช้แก่ พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยาม มกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งราชาศัพท์ของคำว่า "ความคิด", "ความดำริ" ที่ใช้แก่พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า ลงมาจนถึงพระอนุวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า ใช้ว่า พระดำริ
3. **ศัพท์ที่ 3 รูปแบบ** หมายถึง รูปร่างหลักหรือแนวทาง แบบอย่าง รูปลักษณะที่ปรากฏ แก่สายตา และสีสันทนของผลิตภัณฑ์ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง วัตถุประสงค์ของกรรมวิธีการผลิตผ้าทอ และการดัดแปลงผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นต้นว่าสี ลาย ฯลฯ
4. **ศัพท์ที่ 3 ลวดลาย** หมายถึง ลวดลายที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอก

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาผ้าทอลายดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาสาร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในงานวิจัย (ต่อ)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

ได้องค์ความรู้จากการศึกษา พัฒนาลายผ้าและรูปแบบผ้าทอลายดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ภักดีน้ำเต้า อำเภอ महाराช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ผ้าทอลายดอกจอกมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการนำไปแปรรูปเป็นสินค้าแฟชั่น แต่ยังคงเอกลักษณ์ของผ้าทอลายดอกจอกแบบดั้งเดิมเอาไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - 1.1 ข้อมูลเศรษฐกิจอำเภอมหาราช
 - 1.1.1 อาชีพหลัก
 - 1.1.2 อาชีพเสริม
 - 1.2 ข้อมูลประชากรอำเภอมหาราช
 - 1.2.1 จำนวนประชากรชาย
 - 1.2.2 จำนวนประชากรหญิง
 - 1.3 แผนที่อำเภอมหาราช
2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทอผ้าไทยและประเภทของผ้าไทย
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของการทอผ้าไทย
 - 2.1.1 วัตถุประสงค์และเครื่องทอผ้า
 - 2.1.2 การทอผ้า
 - 2.1.2.1 ขั้นตอนการทอผ้า
 - 2.2 ประวัติของผ้าไทย
 - 2.2.1 วิวัฒนาการของผ้าไทย
 - 2.2.1.1 สมัยเชียงแสน
 - 2.2.1.2 สมัยสุโขทัย
 - 2.2.1.3 สมัยอยุธยา
 - 2.2.1.4 สมัยรัตนโกสินทร์
 - 2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลายผ้าไทย
 - 2.3.1 ผ้าทอลายขีด
 - 2.3.2 ผ้ายก
 - 2.3.3 ผ้าจกหรือผ้าชิ้นตีนจก
 - 2.3.4 ผ้าล้วงหรือผ้าลายน้ำไหล
 - 2.3.5 ผ้ามัดหมี่
 - 2.3.6 ผ้าแพรวา

2.3.7 ผ้าม่อฮ่อม

2.3.8 ผ้าบาติก

2.3.9 ผ้าเกาะยอ

3. ข้อมูลทั่วไปของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ประวัติความเป็นมาของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2 ประเภทผ้าทอและการทอของโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.3 ศึกษาวิธีการทอผ้าลายดอกจอก

3.3.1 กี่ทอผ้าและอุปกรณ์สำคัญในการทอผ้าลายดอกจอก

3.3.2 ขั้นตอนการทอผ้าลายดอกจอก

3.3.2.1 การคำนวณเส้นด้าย

3.3.2.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างผ้า

3.3.2.3 การเตรียมด้ายยืนหรือเส้นยืน

3.3.2.4 การร้อยพันหวีและการหวีด้าย

3.3.2.5 การนำด้ายขึงบนกี่

3.3.2.6 การเก็บตะกอ

3.3.2.7 การเตรียมด้ายพุ่งหรือเส้นพุ่ง

3.3.2.8 การทอผ้า

3.3.3 วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าลายดอกจอก

3.3.3.1 ไผ่ฝ้าย

3.3.3.2 คุณสมบัติของไผ่ฝ้าย

4. ผ้าทอดอกจอกในต่างแดน

4.1 การทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving)

5. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบ

5.1 ศึกษาแนวคิดและการออกแบบผ้าทอลายดอกจอก

5.2 แนวคิดด้านการออกแบบและเทคนิคการสร้างผิวผ้า

5.2.1 ลวดลายที่เกิดจากสี

5.2.2 ลวดลายที่เกิดจากการสอดคล้องหรือขัดแย้งกันของเส้นด้าย

5.2.3 ผ้าทอแบบธรรมดา

5.2.4 ผ้าทอแบบย้อมเส้นด้าย

5.3 ศึกษาแนวคิดการออกแบบและแนวโน้มแฟชั่นเทรนด์แฟชั่นปี 2014-2015

5.3.1 ทฤษฎีการออกแบบ

5.3.2 ลี

5.3.3 ลีกับการออกแบบ

5.3.4 แนวคิดการออกแบบ

5.3.5 เทรนด์แฟชั่นปี2014-2015

5.3.5.1 ข้อมูลพื้นฐานของเทรนด์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี 2014-2015

5.3.5.2 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-2015

6. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 ทฤษฎีการออกแบบ

6.2 แนวทางการออกแบบลวดลายผ้า

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. สรุป

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอมหาราช เป็นอำเภอหนึ่งของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในสมัยเดิมการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองรูปแบบของ "แขวง" เรียกว่า แขวงนครใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ.2457 ได้มี พ.ร.บ.การปกครองท้องถิ่น จึงได้เปลี่ยนแปลงการปกครองรูปแบบของแขวงมาเป็นอำเภอ เรียกว่า "อำเภอนครใหญ่" ตามชื่อแขวงเดิม โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 16 ตำบลในปี พ.ศ.2480 ทางราชการได้ยกฐานะตำบลบ้านแพรก ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอมหาราช ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ ใช้ชื่อว่า "กิ่งอำเภอบ้านแพรก" เพื่อสะดวกในการปกครอง โดยได้โอนตำบลบ้านแพรก ตำบลสำพะเนียง ตำบลคลองน้อย และตำบลบ้านโพธิ์ ไปขึ้นอยู่ในปกครอง จนถึงวันที่ 10 ธันวาคม 2502 กิ่งอำเภอบ้านแพรก ได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอบ้านแพรก ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงชื่ออำเภอให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เนื่องจากชื่อตำบลของอำเภอบางตำบลในเขตท้องที่อำเภอนครไทยนี้ตำบลหนึ่งมีชื่อว่า "ตำบลมหาราช" ดังนั้น จึงเปลี่ยนชื่ออำเภอนครไทย มาเป็น อำเภอมหาราช และใช้เรียกกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ (เว็บไซต์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2555: ออนไลน์)

1.1 ข้อมูลเศรษฐกิจอำเภอมหาราช

1.1.1 อาชีพหลัก เกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ปลูกพืชผัก ข้าวโพดหวาน เลี้ยงสัตว์

1.1.2 อาชีพเสริม จักสาน(แข่งปลาหูทำงอบ) ปลูกพืชหลังฤดูทำนา(ถั่วเขียว พริกมัน ข้าวโพดหวาน)ค้าขาย รับจ้าง

1.2 ข้อมูลประชากรอำเภอมหาราช

1.2.1 จำนวนประชากรชาย 11,314 คน

1.2.2 จำนวนประชากรหญิง 12,456 คน

1.3 แผนที่อำเภอมหาสาร

แผนที่อำเภอมหาสาร
Amphoe Maha Rat MAP

ภาพประกอบ 2 แผนที่อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2555: ออนไลน์)

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทอผ้าไทยและประเภทของผ้าไทย

2.1 ประวัติความเป็นมาของการทอผ้าไทย

ปัจจุบันการทอผ้ายังคงเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นศิลปะที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ หลายแหล่งยังคงสวดลายและสัญลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ ในการทอผ้าพื้นเมืองของไทยนั้น เริ่มจากวัสดุที่ใช้ในการทอ ส่วนใหญ่จะมาจากฝ้ายและไหม

ฝ้ายเป็นพืชที่ชาวบ้านปลูกไปพร้อมๆ กับการปลูกข้าวใช้เวลาประมาณ 6-7 เดือน จึงเริ่มเก็บดอกฝ้ายมาฝัดให้แห้ง นำมาผ่านกระบวนการต่างๆ คือ อีว คีต ล้อ เข็น และเช็ดทำใจ ก่อนที่จะย้อมสีจะต้องฆ่าฝ้ายเสียก่อน โดยการนำใจฝ้ายไปแช่ในน้ำข้าวจ้าวที่หนึ่งสุก แล้วนำมาตีด้วยท่อนไม้ ให้น้ำข้าวเข้าไปผสมกับเส้นด้ายก่อนจึงนำไปตากแห้งเพื่อให้เส้นด้ายคงทนเมื่อย้อมสีเสร็จก็นำเส้นฝ้ายไปเข้าเครื่องมือหมุนที่เรียกว่า กวัก เพื่อปั่นด้ายให้เรียบเสมอกันและแน่นยิ่งขึ้น จึงนำไปคั่นหรือสับหลักคั่น หรือที่ซึ่งด้ายก่อนนำไปเข้าเครื่องทอที่เรียกว่า กี่หรือหูก เพื่อทอให้เป็นผืนผ้าต่อไป

ไหม ได้จากการนำรังไหมที่ฝัดแล้ว มาต้มในน้ำร้อนแล้วสาวขึ้นมาเป็นใจไหม จากนั้นนำมาฟอกให้เส้นนิ่ม ตกแห้ง แล้วนำมากวักเพื่อให้เส้นใยไหนติดต่อกันเป็นเส้นเดียวกันตลอด ย้อมสีแล้วจึงนำไปทอเป็นผืนผ้าไหม การย้อมสีนั้น ในอดีตนิยมย้อมด้วยสีที่ได้จากวัชพรรณชาติ โดยสกัดมาจากส่วนต่างๆ ของพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น ปัจจุบันมีการนำสีวิทยาศาสตร์หรือสีเคมีมาใช้ในการย้อม เนื่องจากราคาไม่แพง หาได้ง่าย สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ กี่หรือหูก

2.1.1 วัตถุดิบและเครื่องทอผ้า

การทอผ้านับเป็นหัตถกรรมอย่างหนึ่งที่ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลาเวลานาน ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย เป็นราชธานี การสืบทอด การถ่ายทอด ในสมัยโบราณผู้คนเรียนรู้หนังสือน้อยหรือแทบไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนเลย โดยเฉพาะผู้หญิง ซึ่งต้องมีหน้าที่ในงานบ้านเลี้ยงลูก ทำงานทอผ้า เพื่อใช้ในการนุ่งห่มของคนในครอบครัวหลังจากเวลาว่างจากการทำไร่นา อาศัยเวลากลางคืนบ้าง เวลาหยุดพักเพื่อรอคอยการเก็บเกี่ยวผลผลิตบ้าง การถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ในสมัยนั้น ต้องอาศัยความจำจากการปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความชำนาญ ไม่มีการบันทึกเป็นภาพหรือลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด ถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก หรือเครือญาติใกล้ชิด จึงเปรียบเสมือนเป็นการสืบสายเลือด เลยกี่ว่าได้

วัตถุดิบสำคัญในการใช้ทอผ้าในสมัยโบราณจะใช้ใยผ้าและใยไหมเป็นหลัก เพราะไม่มีเส้นใยสังเคราะห์ที่จะมาแทนเส้นใยฝ้ายและไหมได้ดี อย่างไรก็ตามบางกลุ่มบางสถานที่ได้นำเอาวัสดุอื่น ๆ มาใช้บ้าง เช่น ป่าน ใยสับประรด ใบเตย หนามปอ มาเป็นวัสดุในการทอผ้าแต่ไม่ได้รับความนิยมเท่ากับฝ้ายและไหม

ภาพประกอบ 3 กี่ผูกเอว

ที่มา: สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน. (ม.ป.ป.).

นอกจากวัตถุดิบแล้วอุปกรณ์ที่สำคัญอีกอย่าง คือ เครื่องทอผ้าที่เรียกว่า กี่หรือหูก ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากหลักการเบื้องต้นที่ต้องการให้มีการขจัดสายกันระหว่างด้ายเส้นยืนกับด้ายเส้นพุ่ง เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะให้เกิดเป็นผืนผ้าขึ้น เครื่องมือทอผ้าที่ง่ายและมีลักษณะธรรมชาติที่สุด

ในโลกเห็นจะได้แก่ การผูกด้ายเส้นยืนเข้ากับนิ้วมือข้างหนึ่ง และใช้นิ้วมืออีกข้างหนึ่งพุ่งด้ายเข้าไป ถักทอ โดยอาจใช้เข็มหรือกระดูกช่วยวิธีนี้ใช้กันอยู่ในหมู่ชาวอินเดียนแดงในสหรัฐอเมริกาการทอแบบนี้เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า ฟิงเกอร์ หุกหรือก็ที่ทำได้ง่ายและมีลักษณะเป็นกรรม-ชาติอีกประเภทหนึ่งคือ กี่ผูกเอว พบในหมู่บ้านหรือชาวเขาที่อยู่ห่างไกลในหลายๆ ประเทศทั้งในเอเชียและละตินอเมริกา ภาษาอังกฤษเรียกว่า แบ็กสแตรปป์ลูม(back-strapped loom) กี่หรือหุกประเภทนี้จะใช้ไม้ท่อนสั้นๆ ขึงด้ายเส้นยืนไว้สองด้าน ปลายด้านหนึ่งมักจะผูกยึดไว้กับต้นไม้หรือบางครั้งก็ให้ผู้ทอนั่งราบกับพื้น เขี่ยด้ายตรงและใช้เท้าเหยียบปลายไม้ไว้ให้ตึง ปลายอีกด้านหนึ่งจะผูกติดไว้กับเอวของผู้ทอ เวลาทอผู้ทอสามารถจะโน้มตัวไปข้างหน้าหรือข้างหลังแล้วเหยียบไม้ที่ปลายเท้าเพื่อดึงด้ายเส้นยืนให้ตึงหรือหย่อนได้ตามต้องการ ในปัจจุบันยังพบว่ามีชาวบ้าน เช่น ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี

ในปัจจุบันนี้ ชาวบ้านในประเทศไทยที่ทอผ้าใช้เองหรือทอขายเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านต่างนิยมใช้กี่ที่ปรับปรุงให้ทอผ้าได้ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งส่วนประกอบหลักของกี่ คือ ฟืม กระจาย ตะกอล และกระจสม โดย

ฟืม ประกอบด้วยซี่แนวตั้งวางเรียงกัน อยู่ในกรอบไม้ ใช้สำหรับกระทบเส้นด้ายพุ่งให้ชิดเป็นระเบียบ หากไม่มีฟืมแล้ว ไม่สามารถทอผ้าให้เป็นผืนได้เลย โดยเฉพาะผ้าที่มีความกว้างและมีเส้นด้ายที่เล็กละเอียดฟืมสำหรับทอผ้าไหม หรือเส้นด้ายที่ละเอียด จะมีซี่ฟืมถี่ ส่วนฟืมสำหรับทอผ้าฝ้าย หรือเส้นด้ายขนาดใหญ่ จะมีฟืมหรือฟืมหวีที่ห่าง ตามขนาดของเส้นด้าย ในอดีตฟืมหรือซี่ฟืมทำด้วยไม้ แต่การทอผ้าด้วยกี่พื้นเมืองทั่วไปในปัจจุบันนิยมใช้ฟืมที่เป็นโลหะ เพราะมีความแข็งแรง และทนทานสูง ส่วนเครื่องทอผ้าในโรงงานอุตสาหกรรมจะใช้ฟืมโลหะทั้งสิ้น สำหรับการทอผ้าหน้าแคบ หรือการทอด้วยกี่เอวอาจไม่จำเป็นต้องใช้ฟืม แต่มีวัสดุสำหรับตีแนวด้ายพุ่งให้ชิดเป็นแนวแทน ในการทอผ้านั้น ฟืมจะถูกร้อยด้ายยืนเข้าไปตั้งแต่แรกก่อนจะทอ เรียกว่า ร้อยรูฟืม ความตึงของเส้นด้ายยืนจะช่วยพยุงน้ำหนักของฟืมเอาไว้

กระจาย ทำด้วยไม้ ปลายสองด้านมน ตรงกลางกลวง สำหรับบรรจุหลอดด้ายพุ่ง หรือด้ายพุ่งพิเศษ มีน้ำหนักและขนาดเหมาะสมมือ ใช้พุ่งไปมาระหว่างการยกเส้นด้ายยืนขึ้นลงในประเทศไทย ส่วนใหญ่พบกระจายสองแบบ คือ แบบดั้งเดิม มีลักษณะเรียว ยาว ปลายอน คล้ายเรือ นิยมใช้กับการทอผ้าชนิดฝ้ายก ที่ไม่ต้องการความรวดเร็ว กับแบบใหม่ มีลักษณะป้อม ปลายมนคล้ายดินสองข้างสองด้าน มักพบในการทอด้วยกี่กระดูก เพราะสามารถสอดไว้ในช่องใส่กระจาย เพื่อให้ชักกระจายไปมาได้สะดวกในระหว่างเหยียบก็เพื่อยกด้ายยืน ในการทอผ้าพื้นที่ไม่ต้องการลวดลายมาก อาจมีกระจายใช้เพียงหนึ่งหรือสองอัน แต่การทอผ้าที่ต้องการสีสันทันและลวดลายแปลกๆ จะต้องมีการสอยจำนวนมาก พอกับจำนวนด้ายและสีที่ใช้ ส่วนการทอด้วยกี่เอวนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้กระจายเป็นพิเศษแต่อย่างใด

ตะกอก เป็นส่วนประกอบของกึ่งทอผ้า ส่วนใหญ่จะใช้เส้นเชือกจัดกลุ่มด้ายเส้นยืนเพื่อเปิดช่องด้ายยืน โดยมีไม้สอดเป็นโครง 2 อันเรียกว่าเขาหูก เวลาสอดด้ายต้องสอดสลับกันไปเส้นหนึ่งวันเส้นหนึ่ง และมีเชือกผูกเขาหูกแขวนไว้กับโครงที่ด้านบนสามารถเลื่อนไปมาได้ ส่วนด้านล่างผูกเชือกติดกับคานเหยียบ เมื่อต้องการดึงด้ายให้เป็นช่องจะใช้เท้าเหยียบที่คานเหยียบทำให้เขาหูกเลื่อนขึ้น-ลง เกิดเป็นช่องสำหรับใส่ด้ายพุ่ง หากต้องการทอผ้าเป็นลวดลายที่งดงาม จะต้องใช้ตะกอกและคานเหยียบจำนวนหลายอัน

กระสม เป็นส่วนหนึ่งของกึ่งทอผ้า ซึ่งมีหน้าที่บิดม้วนผ้าที่ทอแล้ว

2.1.2 การทอผ้า

ปัจจุบันไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดถึงต้นกำเนิดของการทอผ้า แต่ก็สามารถเทียบเคียงกับหลักฐานอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การทอผ้ามีวิวัฒนาการมาจากการทำเชือก ทอเสื่อ และเครื่องจักรสาน หลักการทอผ้าคือการทำให้เส้นด้ายสองกลุ่มขัดกัน เส้นด้ายกลุ่มหนึ่งเรียกว่าด้ายยืน และอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่าด้ายพุ่ง ลักษณะของการขัดกันของด้ายพุ่งและด้ายยืนจะขัดกันแบบธรรมดาที่เรียกว่าลายขัดหรืออาจจะเพิ่มเทคนิคพิเศษเพื่อให้ผ้ามีลวดลายสีสันทึ่สวยงามขึ้น

2.1.2.1 ขั้นตอนในการทอผ้า

1. สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าไปในตะกอกแต่ละชุดพื้นหวีดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะกรอตัวเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง
2. เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมูตะกอก เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยกออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่านสลับตะกอกชุดที่ 1 ยกตะกอก ชุดที่ 2 สอดกระสวยด้วยพุ่งกลับ ทำสลับกันไปเรื่อยๆ
3. การกระทบพื้นหวี (พืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบพื้นหวีเพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา
4. การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บในแกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้เหมาะสม

การทอผ้าพื้นเป็นการใช้หลักการนำเอาด้ายเส้นยืนและด้ายเส้นพุ่งมาขัดกัน เพื่อให้เกิดเป็นผืนผ้า โดยด้ายเส้นพุ่งและเส้นยืนอาจเป็นด้ายสีเดียวกัน หรือต่างสีกัน หรือนำเอาเส้นด้ายที่เป็นดินเงินหรือดินทองมาทอควบด้วย เพื่อให้ผ้ามีความมันระยับ สวยงามยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้วมีเทคนิคพิเศษในการทอผ้าอีกมากเพื่อทำให้เกิดลวดลายที่สวยงาม วิจิตรบรรจงมากขึ้น เช่น การขีด การจก การทอมัดหมี่ และการทอผ้ายก

การขีด หมายถึง กรรมวิธีในการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น วิธีการทอคือ ใช้ไม้เขี่ยหรือสะกิด เพื่อซ่อนเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตามแนวที่ถูกจัดไว้ จึงหวนการสอดเส้นด้ายพุ่งนี้เองที่ทำให้เกิดเป็นลวดลายต่างๆ

การจก เป็นเทคนิคการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลง วิธีการคือ ใช้ชนแฉน ไม้ หรือนิ้ว สอดเส้นด้ายยืนขึ้นแล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลวดลายเป็นช่วงๆ สามารถทำสลับลวดลายได้ หลากสีซึ่งจะแตกต่างจากการขีดตรงที่ ขีดเป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสีเดียว การทอผ้าวิธีจกใช้เวลานานมากมักทำเป็นผืนผ้าหน้าแคบ ใช้ต่อกับตัวชิ้น เรียกว่า ชิ้นตีนจก

การทอมัดหมี่ เป็นกรรมวิธีการทอผ้าที่ใช้เทคนิคการมัดและการย้อม เริ่มจากนำเส้นด้ายหรือไหมมาย้อมสีแล้วมัดบริเวณที่ ต้องการเก็บไว้เมื่อนำไปย้อมสีอื่น จะได้ไม่ติดสีเพียงซึมเข้ามาบางส่วน โดยย้อมเรียงลำดับจากสีอ่อนไปหาสีเข้มจนครบตามลวดลายที่กำหนด หลังจากนั้นจึงนำด้ายกรอเข้าหลอดตามลำดับ แล้วนำไปทอจะเกิดลวดลายบนผืนผ้าที่มีลักษณะคล้ายเคลือบเคลือบ ล้ำ อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมัดหมี่

การทอผ้ายก เป็นกรรมวิธีการทำให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอแยกด้ายเส้นยืน และในบางครั้งการยกดอกจะมีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งจำนวนสองเส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปในผืนผ้าลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมาสัน ลายสัตว์ ลายพืช และลายเรขาคณิต

2.2 ประวัติของผ้าไทย

ผ้าไทย หมายถึง ผ้าทุกชนิดที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นโดยฝีมือคนไทย ได้แก่ ผ้าลายขีด ผ้ายก ผ้าจก น้ำไหล มัดหมี่ ผ้าพื้นเมือง เป็นต้น เป็นวัตถุศิลปะที่สำคัญในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้มากมาย เช่น เสื้อผ้า หมอน ผ้าห่ม กระเป๋า ฯลฯ โดยส่วนใหญ่ผ้าไทยแบบดั้งเดิมที่ได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติและบุคคลทั่วไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอมาจากเครื่องกี่มือและกี่กระตุกมีโครงสร้างของเส้นด้ายทำจากเส้นใยธรรมชาติจำพวกไหม และฝ้าย มีเพียงส่วนน้อยที่ทำจากลินิน แต่ในปัจจุบันกลุ่มผู้ผลิตบางคนดัดแปลงโครงสร้างโดยการนำเส้นใยเรยอน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ไหมเทียม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ บางชนิดอาจทำจากเส้นด้ายผสมของเส้นใยชนิดต่างๆ

2.2.1 วิวัฒนาการของผ้าไทย

ผ้าที่คนไทยเราใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มนั้นไม่มีหลักฐานแน่นอนว่าเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อไร ไม่มีหลักฐานแน่นอนเด่นชัด ทราบแต่ว่าคนไทยเรารู้จักนำเอาฝ้าย ปอ และไหม มาทอเป็นผ้าได้นานแล้ว หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ศิลปะที่พบแสดงให้เห็นว่า บนแผ่นดินไทยมีร่องรอยการใช้ผ้าและทอผ้าได้ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อราว 5,000 ปีมาแล้ว และสืบทอดต่อมาตลอดทั้งสมัยทวารวดีศรีวิชัย และลพบุรีในจดหมายเหตุจีนที่บันทึกเกี่ยวกับดินแดนของไทยไว้ตั้งแต่สมัยราชวงศ์สุยเมื่อพุทธศตวรรษที่ 10-11 ปรากฏข้อความเกี่ยวกับผ้าบันทึกอยู่ใน

ภาพเขียน “คนไทย” จากส่วนหนึ่งของแผ่นภาพบันทึกเรื่องราวที่ถวายเป็นเครื่องราชบรรณาการจีน ภาพนี้เขียนโดยเซียะสุย จิตรกรแห่งราชสำนักจีน ภาพนี้เขียนใน ค.ศ. 1762 ซึ่งตรงกับรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ บันทึกรับข้อความภาษาจีนและภาษาแปลได้ความว่า “สยาม” ซึ่งหลักฐานนี้เป็นหลักฐานที่สำคัญที่สนับสนุนถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมของคนไทยที่มีมานานนับพันปี โดยเฉพาะในเรื่องผ้าซึ่งปรากฏว่า เราสามารถผลิตได้เองและได้มีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติ นำผ้าจากต่างชาติเข้ามาใช้ประโยชน์ต่างๆ ตลอดมา

2.2.1.1 สมัยเชียงแสน

อาณาจักรเชียงแสนหรือปัจจุบันนิยมเรียกว่า อาณาจักรล้านนาไทย ซึ่งหมายความเขตจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แพร่และน่าน เป็นต้น ในพงศาวดารเมืองศรีภูมิไชย ได้กล่าวถึงการใช้ผ้าเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาและการใช้ผ้าในชีวิตประจำวันของคนในสมัยนั้น เช่น มีการทำผ้าจีวรถวายพระและผ้าอื่นๆ มีการให้ทานแก่คนยากจนด้วยผ้า มีการกล่าวถึงการใช้ผ้าแพร ผ้าสักหลาด ผ้าสีจันทน์ขาว ผ้าสีจันทน์แดง ผ้าสีดอกจำปา และผ้าธรรมดา พวกชนชั้นสูงมีผ้ากัมพลใช้พันเอว นอกจากนี้แล้วในพงศาวดารยังกล่าวถึงการแต่งกายของทหารด้วยผ้าสีเขียว ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่าผ้าเหล่านี้คงจะทอขึ้นใช้เองภายในเมือง จากจิตรกรรมฝาผนังที่วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน แสดงให้เห็นการแต่งกายของชาวเหนือ โดยเฉพาะผ้าถุงของผู้หญิง แสดงลวดลายของผ้าซิ่น ซึ่งเรียกว่า ลายน้ำไหล ยังมีใช้กันอยู่ทางภาคเหนือในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 4 จิตรกรรมฝาผนังที่วัดภูมินทร์

ที่มา: วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน. (ม.ป.ป.).

นอกจากนี้จิตรกรรมที่วิหารลายคำ วัดพระสิงห์ และที่โบสถ์วัดบวกรกรหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ที่วิหารพระเจ้าล้านทอง รอบศาลาการเปรียญ วัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง ล้วนแสดงให้เห็นถึงลักษณะลวดลายผ้าไหมและผ้าซิ่นที่ใช้สืบทอดกันเรื่อยมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสมัยเชียงแสน คนไทยรู้จักการนำผ้ามาตัดเย็บเป็นเสื้อสวมใส่ และนำผ้าแพรมาพัน โปกศีระ

2.2.1.2 สมัยสุโขทัย

ในจดหมายเหตุของราชทูตจีนบอกให้ทราบว่า ในสมัยสุโขทัยนั้นผ้าที่มีค่าคือ ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้าม้ามะหยี่ และรองลงมาคือผ้าที่ทอด้วยฝ้ายและย้อมเป็นสีต่างๆ ที่เรียกว่า ห้าสี ได้แก่ สีดำ สีขาว สีแดง สีเขียวและสีเหลือง ซึ่งถูกเรียกว่า ผ้าเบญจรงค์ ผ้าที่ใช้ในสมัยสุโขทัยส่วนหนึ่งเป็นผ้าพื้นเมืองที่ทอขึ้นใช้เอง อีกส่วนหนึ่งเป็นผ้าที่นำมาจากจีนและอินเดีย โดยเป็นสินค้าที่พ่อค้าจีน อินเดีย เปอร์เซีย และอาหรับ นำเข้ามาขาย หรือเป็นเครื่องบรรณาการตอบแทนทางการทูต ผ้าที่นำมาจากจีนส่วนใหญ่เป็นผ้าแพรชนิดต่างๆ ส่วนผ้าที่นำมาจากอินเดียที่สำคัญคือ ผ้าเบงกาลี หรือ เจตครี ซึ่งคงตั้งชื่อตามท้องถิ่นในอินเดียที่ผลิตผ้าชนิดนี้ นอกจากจะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มยังใช้ผ้าเป็นเครื่องปลูกตอกแต่งบ้านเรือน ทำหมอนนั่ง หมอนนอน พูก รงทิว สัปทน (รวมทั้งด้วยผ้าหรือแพรสีต่างๆ มีด้ามยาว ใช้เป็นเครื่องแสดงยศขุนนางหรือใช้ในพิธีต่างๆ) ม่าน และของใช้อื่นๆ

2.2.1.3 สมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยามีการสั่งผ้าจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชสำนัก และเข้ามาขายให้กับประชาชนมากกว่าสมัยสุโขทัย นอกจากนี้ยังมีผ้าพิมพ์ลาย ผ้าปักไหม และปักดิน ผ้าเหล่านี้ใช้เป็นเครื่องแต่งกายของกษัตริย์และเจ้านายในราชสำนักและใช้ เป็นเครื่อง ตกแต่งราชสำนัก และอาคารบ้านเรือน ในสมัยอยุธยา เกิดแหล่งค้าผ้าและตลาดจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์ในการทอผ้าตามย่านต่าง ๆ ของกรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าผ้า เรียกได้ว่าเป็น ยุคทองของการค้าผ้า ที่เดียวนอกจากนี้ ผ้ายังมีบทบาทสำคัญหลายประการ เช่น เสื้อผ้าที่ประชาชนสวมใส่จะบ่งบอกฐานะทางสังคมเป็นบรรณาการ ระหว่างประเทศ เป็นเครื่องกำหนดตำแหน่งของผู้สวมใส่ ผ้าบางชนิดใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง บางชนิดใช้ เฉพาะขุนนาง เช่น ผ้าสมปักปุม สมปักล่อง จวน สมปักลาย สมปักริ้ว เป็นต้น นอกจากนี้ผ้ายังใช้เป็นบำเหน็จรางวัลแก่ข้าราชการ เป็นเครื่องปูนบำเหน็จต่างเงินเดือน เรียกว่า ผ้าหวัดรายปี

2.2.1.4 สมัยรัตนโกสินทร์

แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นช่วงการฟื้นฟูประเทศแต่ก็ยังพอมิหลักฐานปรากฏว่า ทางหัวเมืองทางใต้มีการเกณฑ์ช่างทอผ้าจากไทรบุรีเข้ามาสอนคนพื้นเมืองที่สงขลา และนครศรีธรรมราช ทอผ้ายก จนมีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบัน ในสมัยรัชการที่ 3 ปรากฏผ้าใช้ในราชการหลายชนิด เช่น ผ้าเข้มขาบ ผ้าเตล็ด ผ้าเยียรมัน ผ้าสมนั๊ก (ผ้าสองนั๊กหรือถมปัก) ในช่วงกรุงรัตนโกสินทร์นั้นปรากฏชื่อผ้าต่างๆ ที่ประชาชนใช้ทั่วไป หลายชนิด เช่น ผ้าตาบัวปอก ผ้าดอก สน ดอกเทียน ผ้าตาเล็ดงา ผ้าตามะกล่ำ ผ้าตาสมุก

ในสมัยรัชการที่ 4 ขุนนางและข้าราชการสำนักสงฆ์ เสื้อแพร และเสื้อกระบอกผ้าขาว แต่ธรรมเนียมการใช้ผ้าก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงมากนัก ในสมัยรัชการที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ผ้าและธรรมเนียมการแต่งกาย คือให้เลิกนุ่งผ้าปุม แต่ให้ใช้ผ้าม่วงสีน้ำเงินแก่แทน มีการพระราชทานเสื้อให้ตามยศ ตำแหน่ง ซึ่งมักเป็นผ้าแพรสีต่างๆ ในช่วงรัชการที่ 4-5 นี้ผ้าพิมพ์ลายจากอินเดียกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง จากความนิยมนี้ทำให้เกิดการผลิตผ้าพิมพ์ลาย

ขึ้นมาใช้เองในปี 2475 และเป็นต้นแบบการพิมพ์แบบสกรีน ประชาชนจึงพัฒนาการนุ่งผ้าโจงกระเบน แบบโบราณมาเป็นโจงกระเบนผ้าลาย และนุ่งซิ่นหรือนุ่งผ้าลายไทย ในสมัยรัชการที่ 6 การแต่งกาย ส่วนมากจะนำผ้าจากต่างประเทศมาใช้มากขึ้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นๆ ในสมัยรัชการที่ 8 การแต่งกายในราชสำนักนิยมใช้ผ้าราคาสูงมีการใส่ด้ายเงินทองลงในผ้า และยังนิยมใช้ผ้าไหม

ในสมัยรัชการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชการที่ 9 ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงให้ความสนพระทัยในกิจการทอผ้าพื้นเมือง และทรงให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการทอผ้าพื้นเมืองที่สวยงาม โดยทรงเป็นผู้นำในการใช้ผ้าพื้นเมืองฉลองพระองค์

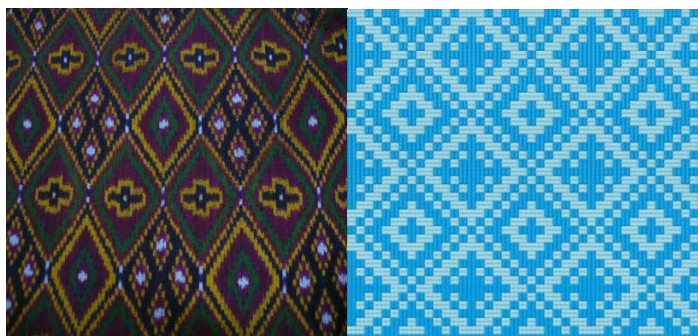
2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลายผ้าไทย

ลายผ้าเป็นไทยเป็นการสื่อความหมายให้ทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันแต่จุดประสงค์หลักคือการถ่ายทอดจินตนาการให้ผู้สวมใส่ได้รับรู้แหล่งที่มาของผ้าที่มีรูปแบบการถักทอที่แตกต่างกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ผ้าทอลายขิด

คำว่า “ขิด” เป็นภาษาพื้นบ้านของชาวอีสานแผลงมาจากคำว่าสะกิด หมายถึง การขัด ทำให้เกิดการซ้อนกันของเส้นด้าย 2 กลุ่ม คือ เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน เกิดเป็นลวดลายที่มีความวิจิตรงดงามบนผืนผ้า ดังนั้นผ้าขิดจึงมีต้นกำเนิดมาจากจังหวัดในภาคอีสาน ได้แก่ อุตรธานี หนองคาย อุดรธานี ยโสธร มหาสารคาม สุรินทร์ บุรีรัมย์ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันบางจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น อุตรดิตถ์ สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก และอุทัยธานี ภาคกลาง เช่น ลพบุรี เพชรบูรณ์ หรือภาคใต้ เช่น สุราษฎร์ธานี ตรัง สงขลาบางหมู่บ้านหันมาผลิตผ้าชนิดนี้เป็นอาชีพหลัก ถือว่าเป็นหัตถกรรมในครอบครัวที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน ลวดลายของผ้าขิดที่นิยมทอแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มของลายสัตว์ เช่น ช้าง พญานาค รั้งผึ้ง ตะขาบ
2. กลุ่มของลายพันธุ์ไม้ เช่น ดอกแก้ว ดอกมะลิ ดอกพิกุล
3. กลุ่มของลายสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ธรรมาสัน ขันหมาก
4. กลุ่มของลายรูปทรงเรขาคณิต เช่น เส้นตรง วงกลม สามเหลี่ยม
5. กลุ่มของลายผสม หรือลายขิดแพรวา เช่น ซ่อขันหมาก นาคสีเหลี่ยม เป็นต้น

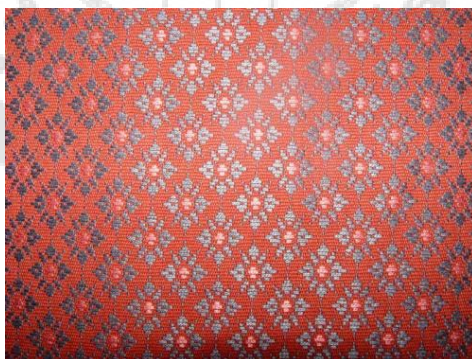

ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างผ้าทอลายขีด

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.2 ผ้ายก

การทอผ้ายก ใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับผ้าทอลายขีด กล่าวคือ ใช้ไม้ปลายแหลมยกเส้นด้ายให้ลอยขึ้น สอดใส่เส้นด้ายพุ่งที่ทำจากไหมไปขัดกับเส้นยืน กลายเป็นผ้าสลักกับการพุ่งด้ายที่ทำจากด้ายเงินหรือด้ายทองให้เกิดเป็นลวดลายตามความต้องการ เส้นด้ายยืนที่ใช้ทอผ้ายกส่วนใหญ่ทำจากไหม ไหมเทียม ผ้ายกและด้ายใยผสม เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับผืนผ้า หัตถกรรมประเภทนี้มีมากในจังหวัดภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ภาคอีสานที่จังหวัดร้อยเอ็ด มุกดาหาร ส่วนภาคใต้ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช เป็นต้น

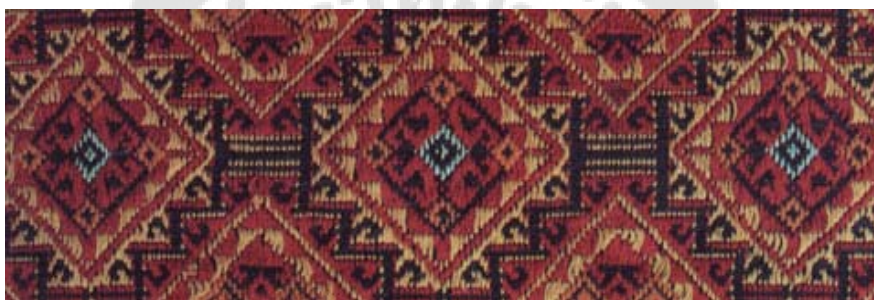

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างผ้ายก

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.3 ผ้าจกหรือผ้าชิ้นตีนจก

คำว่า “จก” แผลงมาจาก “จก” หมายถึง การทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าด้วยเส้นด้ายพุ่งที่ทำจากไหมหรือฝ้าย ชนิดพิเศษมีสีสดใส ชัดกับเส้นด้ายยืนที่ถูกยกขึ้นด้วยไม้ปลายแหลม ขนแน่น หรือนิ้วมือ ลวดเร็วประดุจจก มีขั้นตอนที่ซับซ้อนมากเป็นการผสมผสานระหว่างการปักกับการทอผ้าซิดและฝ้ายก กล่าวคือ การทอซิดหรือยกจะใช้เส้นด้ายพุ่งเป็นสีเดียวกันตลอดแนวตามความกว้างของผืนผ้า ส่วนผ้าจกลวดลายเกิดขึ้นจากการยกเส้นด้ายยืนขึ้นสอดใส่ด้ายพุ่งสีเดียวหรือหลายสีจกเข้าไปขัดกับเส้นยืนตั้งนั้นลวดลายที่เกิดจากเส้นด้ายพุ่งในแนวเดียวกันจึงมีสีต่างกัน เช่น ลายสีดอกตัด แปรดอกตัด น้ำค้าง สองห้อง เป็นต้น คุณลักษณะพิเศษของผ้าชนิดนี้ด้านหน้ามีผิวเรียบด้านหลังเกิดรอยต่อของเส้นพุ่งเป็นปุ่มปมใช้ตัดเย็บเสื้อผ้า ฝ้านุ่ง ยาม หนอน หัตถกรรมนี้นิยมทอกันในภาคเหนือจังหวัด สุโขทัย น่าน เชียงใหม่ อุดรดิตถ์ ภาคกลางที่จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี และราชบุรี เป็นต้น

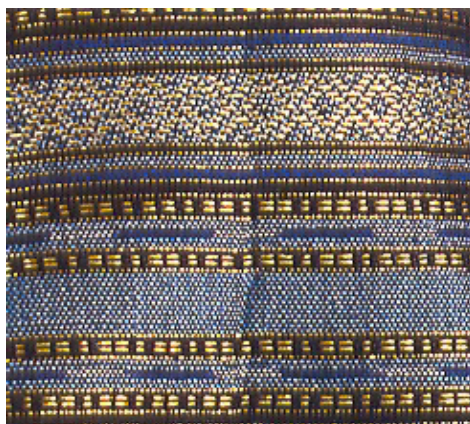

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างผ้าจกหรือผ้าชิ้นตีนจก

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.4 ผ้าล้วงหรือผ้าลายน้ำไหล

เป็นผ้าทอพื้นเมือง กลุ่มล้านนาในจังหวัดน่าน เชียงราย เชียงใหม่ โดยการสอดใส่เส้นด้ายพุ่งสีเดียวหรือหลายสีที่ทำจากฝ้ายและไหมขัดกับเส้นยืนประเภทฝ้ายหรือด้ายผสม ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าเป็นผลพวงมาจากสีของเส้นด้ายพุ่งที่ต่อเชื่อมกันอย่างลงตัว ประดุจดังการเคลื่อนตัวของสายน้ำในลำธาร สৌให้ทราบถึงวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และอุปนิสัยของผู้ทอผ้า ลวดลายที่สำคัญ ได้แก่ ลายทางยาวคล้ายคลื่น บันได จรวด ชั้นของเจดีย์ เป็นต้น

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างผ้าลายน้ำไหล

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.5 ผ้ามัดหมี่

เป็นผ้าทอพื้นเมืองของภาคอีสานในจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ ฯลฯ ลวดลายผ้ามัดหมี่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามแนวของเส้นด้ายพุ่ง เนื่องจากกระบวนการย้อมสีจะใช้ เชือกกล้วย พลาสติก มัดเส้นพุ่งที่ทำจากฝ้ายหรือไหมให้ได้ขนาดความยาวตามที่ต้องการ จุ่มลงในสีย้อม สีจะวิ่งไปตามช่องว่างของเส้นด้ายที่ไม่ได้ถูกมัดเกิดเป็นลวดลายตามที่ต้องการโดยมี คุณสมบัติพิเศษ คือ ความเข้มข้นของสีไม่กลมกลืนกันเป็นผลมาจากวิธีการมัด บางท้องถิ่นอาจ นำเส้นยืนมามัดและย้อมด้วยวิธีดังกล่าวแล้วจึงนำไปทอให้เส้นพุ่งขัดกับเส้นยืนได้ลวดลายที่แปลก ออกไปแตกต่างกับผ้าชนิดอื่น เช่น ลายสัตว์ ลายพระตะบอง ลายปทุมเขมร เป็นต้น ในอดีตผ้ามัดหมี่ นิยมนำมาตัดให้กับขุนนางชั้นผู้ใหญ่ของไทยแต่ปัจจุบันใช้ตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าพันคอ ผ้าห่ม ปลอก หมอน เป็นต้น

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างผ้ามัดหมี่

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.6 ผ้าแพรวา

เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ คำว่าแพรวาเป็นคำผสมระหว่าง “แพร” ซึ่งหมายถึงการทอผ้าให้เป็นผืนด้วยฝ้ายหรือไหม และ “วา” หมายถึงความยาวของผืนผ้าที่ทอได้ ด้วยวิธีขิดหรือขิดผสมจกได้ลวดลายตามแนวของเส้นด้ายพุ่งที่ใช้สีต่างกัน ดังนั้นลายที่เกิดขึ้นในแต่ละแถวจึงมีสีต่างกันด้วยในอดีตผ้าชนิดนี้ถูกจัดให้เป็นผ้าชั้นสูงสำหรับโภกศิระและเสื่อเท่านั้น ไม่นิยมตัดเป็นกระโปรงหรือผ้าถุง แต่ในปัจจุบันนิยมนำมาตัดเย็บเป็นกระโปรงชุดสำหรับการสวมใส่

ภาพประกอบ 10 ตัวอย่างผ้าแพรวา

ที่มา: พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.).

2.3.7 ผ้ามืออ่อม

เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของจังหวัดแพร่ โดยใช้เส้นด้ายพุ่งและยืนที่ได้จากฝ้ายทอให้เกิดลวดลายขั้ดธรรมชาติด้วยสีครามที่ได้จากต้นอ่อมหรือต้นคราม จะได้ผ้ามีสีเดียวกันตลอดทั้งผืน ปัจจุบันนำมาตัดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กางเกง กระโปรง เสื่อ เป็นต้น

2.3.8 ผ้าบาติก

หรือผ้าปาเต๊ะ เป็นผ้าพื้นเมืองที่สำคัญของภาคใต้ในจังหวัดสงขลา ยะลา ปัตตานีและนราธิวาสมีความแตกต่างกับผ้าไทยชนิดอื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากลวดลายเกิดขึ้นจากการใช้สีเขียนหรือย้อมให้ซึมผ่านทะลุด้านหน้าของผืนผ้าที่ทำจากฝ้าย ไหม และไหมเทียม แทนการถักทอ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ เช่น ผ้าตัดเสื่อ กระโปรง ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น

2.3.9 ผ้าเกาะยอ

เป็นผ้าทอยกดอกที่มีชื่อเสียงของภาคใต้ในเขตเกาะยอ จังหวัดสงขลา วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าเป็นฝ้ายและเส้นใยสังเคราะห์ นิยมทอผ้าชิ้น ผ้าตัดเสื่อ ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า ลวดลายที่นิยมทอ เช่น ลายคดกริช ลายตาหมากรุก ลายดอกจิก ลายดอกพิกุล ลายดอกราชวัตร ลายลูกแก้ว ลายอดชูป เป็นต้น

3. ข้อมูลทั่วไปของโครงการทอผ้าในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ประวัติความเป็นมาของโครงการทอผ้าในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อปี พ.ศ. 2518 เกิดน้ำท่วมใหญ่ภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นาล่มเสียหายมาก หลังน้ำลด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่ถูกน้ำท่วมหลายพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียง ทรงทราบว่าอำเภอมหาราช ประสบปัญหาน้ำท่วมมากกว่าทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มได้รับภัยจากน้ำท่วมเกือบทุกปีติดต่อกัน และตำบลน้ำเต้า มีประชาชนยากจนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค นางสนองพระโอษฐ์ เป็นหัวหน้าคณะรับผิดชอบเข้าไปดูแลช่วยเหลือราษฎรในตำบลน้ำเต้า โดยการจัดตั้งกลุ่มทอผ้า เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ราษฎรชั้นที่วัดน้ำเต้า โดยใช้พื้นที่ใต้อาคารเรียนโรงเรียนวัดน้ำเต้า เป็นโรงทอ

ภาพประกอบ 11 บริเวณด้านหน้าอาคารทอผ้าสมาชิกศิลปาชีพ วัดน้ำเต้า

ที่มา: เอกสารข้อมูลจากโครงการทอผ้าในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

ครั้งหนึ่งท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค พร้อมคณะได้ไปตรวจงานและรับสิ่งทอ มีชาวบ้าน คือ นางทับ อภิวันท์ นำผ้าตัวอย่างที่เคยทอไว้มาให้ดู และในผ้าตัวอย่างเหล่านั้นมีผ้าลายดอกจอกอยู่ด้วย ทางคณะสนใจผ้าดอกจอก เนื่องจากเห็นว่าเป็นผ้าที่ใช้ทำผ้าเช็ดตัวได้ดี สมควรจัดสอนให้กลุ่มทอผ้า แต่นางทับไม่สามารถสอนได้ ทางครูผู้สอน คือ นายสงคราม เสนาธรรม จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จึงจัดอบรมสอนให้ โดยเปลี่ยนแปลงจากการทอผ้าด้วยมือ เป็นที่กระตุก ทำให้ได้ผลงานที่รวดเร็วกว่า และมีหน้าผ้ากว้างกว่าด้วย

กลุ่มทอผ้าด้วยมือ หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 30 ปีเศษ อยู่ในการดูแลของมูลนิธิศิลาปาชีพ โดยมีท่านผู้หญิง มณีรัตน์ บุณนาค ผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ไปช่วยเหลือ ระยะเวลาเริ่มแรกได้ใช้สถานที่ใต้ถุนอาคารเรียนโรงเรียนบ้านน้ำเต้า เป็นโรงทอผ้าชั่วคราว และมักประสบปัญหาที่ทำให้ต้องหยุดชะงักการทอผ้าในช่วงฤดูฝนน้ำหลากห้วงเดือนมิถุนายน - กันยายน ของทุกปี เนื่องจากต้องเคลื่อนย้ายเครื่องมือ และอุปกรณ์หลบหนีละอองฝน และหินน้ำท่วม เป็นอุปสรรคยิ่งต่อการทำงาน

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าด้วยมือตำบลน้ำเต้า ได้สถานที่ในการทอผ้าแห่งใหม่ โดยนางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช นายกสมาคมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเป็นสุข ได้ประสานงานในการจัดสร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา บรมราชินีนาถ ณ วัดน้ำเต้า หมู่ที่ 3 อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคาร เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551

ภาพประกอบ 12 กี่ทอผ้าที่ใช้ทอผ้าในปัจจุบันของโครงการฯ

ที่มา: เอกสารข้อมูลจากโครงการทอผ้าในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อเป็นแหล่งฝึกอาชีพการทอผ้าให้แก่ราษฎรตำบลน้ำเต้า
2. เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของราษฎรในพื้นที่โครงการ
3. เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทย
4. เพื่อให้ราษฎรสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

ในปัจจุบันในโครงการฯ มีสมาชิกร่วมโครงการจำนวน 20 คน โดยมี

1. นางพยับ บุญเหลือ ประธานกลุ่ม
2. นางอุบล จอมเคียร รองประธาน
3. นางสาวนงลักษณ์ ทองลิ้ม เลขานุการ

การดำเนินการทอผ้า จะได้รับด้าย สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ จากสวนจิตรลดาส่งมาให้ทอ เมื่อทอผ้าสำเร็จเป็นผ้าผืนแล้ว ส่งผ้าที่ทอกลับคืนไปสวนจิตรลดาใหม่ เพื่อทำดอก ทำลวดลาย และทางสวนจิตรลดาจะเป็นผู้จำหน่าย ในส่วนของทางโครงการฯ ก็มีการจัดจำหน่ายสินค้าที่ทำมาจากผ้าทอที่ทำขึ้นภายใต้โครงการฯ

ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างสินค้าที่ผลิตจากผ้าทอภายใต้โครงการฯ

ที่มา: เอกสารข้อมูลจากโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

ภายในโครงการได้จัดสันพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 โรงปั่นด้าย เพื่อนำมาทอเป็นผ้าทอลายดอกจอก ส่วนที่ 2 เป็นห้องประวัติและผลงาน และส่วนที่ 3 ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์

3.2 ประเภทผ้าและการทอผ้าในโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

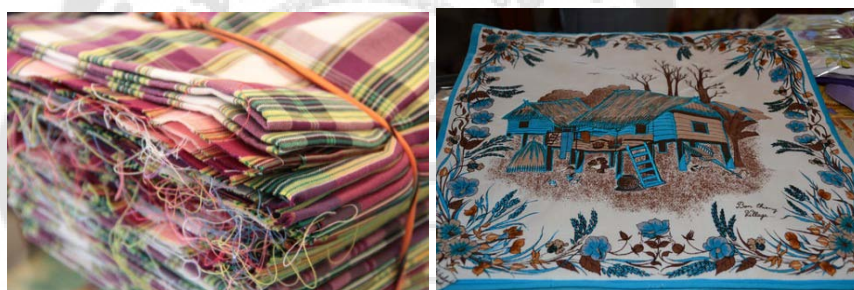
ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ผลิตขึ้นในโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ล้วนเป็นการทอผ้าฝ้ายเป็นหลัก ประกอบไปด้วยผ้าสี่ชนิด ได้แก่

1. ผ้าพื้น
2. ผ้าขาวม้า
3. ผ้าซิ่น
4. ผ้าทอลายดอกจอก หรือที่เรียกว่าผ้าดอกจอก

โดยอุปกรณ์การทอผ้าในทางกลุ่มสมาชิกได้รับพระราชทานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประกอบไปด้วย กี่ สี เส้นได้ และอุปกรณ์การย้อมทอทุกอย่าง

ในการทอผ้าในอุปกรณ์ทุกอย่างล้วนแต่เป็นของพระราชทานทั้งสิ้น เมื่อทอผ้าได้แล้ว สมเด็จพระบรมราชินี ทรงพระกรุณาฯ รับซื้อทั้งสิ้น ถึงแม้จะมีตำหนิผ้า

วิธีการทอผ้าในโครงการวัดน้ำเต้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการทอผ้าโดยใช้กี่กระตุก โดยผ้าพื้น ผ้าขาวม้า และผ้าซิ่นนั้น จะมีวิธีการทอแบบเดียวกับการทอผ้าฝ้ายปกติ ซึ่งโครงสร้างจะเหมือนตะแกรง กล่าวคือการทอแบบสานไปเรื่อยๆ คล้ายผ้าดิบ โดยการทอขัดกันแบบขึ้นหนึ่งลงหนึ่ง ซึ่งจะต่างจากการทอผ้าลายดอกจอก

ภาพประกอบ 14 ตัวอย่างผ้าทอในโครงการฯ

ที่มา: เอกสารข้อมูลจากโครงการทอผ้าในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

การทอผ้าในต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทอ ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า กี่ทอผ้าที่ใช้ในโครงการทอผ้าบ้านน้ำเต้าคือกี่กระตุก 3 แบบ คือ

1. กี่ทอผ้าที่ใช้การยกตะกอดด้วยระบบลูกรอก กี่พื้นบ้าน กี่ตั้งโต๊ะขนาดเล็ก หรือกี่ยกตะกอดด้วยมือ ซึ่งประสิทธิภาพในการผลิตต่ำมาก ใช้ยกตะกอดด้วยระบบลูกรอกหรือคั่นยกตะกอด ผ้าที่สามารถทอได้ คือ ผ้าพื้น ผ้าริ้ว ผ้าที่มีลวดลายไม่เกิน 4 ตะกอด

2. กี่ทอผ้าที่ใช้การยกตะกอดระบบลูกกลิ้ง กี่กระตุกเป็นที่ที่ใช้การยกตะกอดระบบลูกกลิ้ง ซึ่งในประเทศไทยเราใช้อยู่แพร่หลาย และมีข้อจำกัดที่ต้องทอผ้ามีลวดลายหรือยกตะกอดขึ้นลงแบบสมดุลง เช่น ผ้าลายขิด การยกตะกอดจะต้องยกขึ้น 1 ตะกอด และลง 1 ตะกอด ผ้าที่มีลวดลาย 4 ตะกอด 6 ตะกอด 8 ตะกอด ก็จะต้องยกขึ้นและลงอย่างครึ่ง

3. กี่ทอผ้าที่ใช้การยกตะกอระบบคันยกและคันกด ก็ทอผ้าระบบนี้เป็นระบบสากล สามารถทอผ้าที่มีลวดลายต่าง ๆ กันได้มากมาย ยิ่งถ้าเราหันมาทดลองใช้ตะกอบแบบสำเร็จรูปแล้ว จะทำให้การออกแบบลวดลายโครงสร้างการเขียนแผนการร้อยเส้นด้ายเข้าและเหยียบเท้าเพื่อยก และกดตะกอ และการทอสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว

3.3 ศึกษาวิธีการทอผ้าลายดอกจอก

ลายดอกจอก เป็นลวดลายแบบไทยที่คิดขึ้นมาจากการเลียนแบบธรรมชาติ และลายดอกจอก ยังพบอยู่เป็นลายเครื่องดินเผาสังคโลก สมัยสุโขทัย ลายดอกจอกจึงนับว่าเป็นลายโบราณที่สมควร ได้รับการอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง

ประธานกลุ่มทอผ้าวัดน้ำเต้าคนปัจจุบันคือนางพยับ บุญเหลือ ได้เล่าว่า นางทับ อภิวันท์ ชาวบ้านน้ำเต้าซึ่งตอนนี้ได้ถึงแก่กรรมแล้ว เป็นคนแรกที่ได้ทอผ้าลายดอกจอก นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายให้ทอดพระเนตร และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้อนุรักษ์ผ้าดอกจอกไว้ที่ วัดน้ำเต้าอำเภอมหาสารธานีเป็น แห่งเดียว

การทอผ้าดอกจอกนั้นใช้วิธีการทอแบบ 7 ตะกอบเพื่อทำให้เกิดลวดลายเหลี่ยมมน คล้าย ขนมหอกจอกบนพื้นผ้า ลายจะมีลักษณะเนื้อหนา มีลวดลายโดดเด่นมีชายครุยที่สวยงาม ผู้ทอต้องมี ประสบการณ์และความชำนาญในการเก็บตะกอและตัดดอกกระหว่างทอ ในอดีตชาวบ้านนิยมทอผ้า เพื่อใช้แต่งหมี่ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า และผ้าขนหนู บัดนี้ผ้าดอกจอกได้พัฒนา รูปแบบและลวดลายให้มีลายละเอียดสวยงามขึ้น และนำไปดัดแปลงใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนิน ชีวิตในปัจจุบันนำไปทำเป็นผ้าหมี่ ผ้าคลุมเตียง ผ้าขนหนู ผ้าเช็ดโต๊ะ ผ้าคลุมไหล่ออกงาน ตัดเย็บ เป็นเสื้อคลุมสวยงาม สีที่ได้รับความนิยมมีสีครีม ขาว เหลือง ชมพู ฟ้า ผลิตภัณฑ์ผ้าดอกจอกนี้หา ซื้อได้ที่ร้านจิตรลดาทั่วประเทศ

3.3.1 กี่ทอผ้าและอุปกรณ์ส่วนสำคัญ ในการทอผ้าลายดอกจอก

การทอผ้าลายดอกจอกของโครงการจะเป็นการทอ แบบ 7 ตะกอบโดยใช้กี่กระตุก แบบหลายตะกอบ โดยมีการร้อยเส้นด้ายเข้าและเหยียบเท้าเพื่อยกและกดตะกอ ซึ่งตัวกี่ทอผ้า ประกอบไปด้วย

1. โครงกี่ ทำหน้าที่ยึดและติดตั้งส่วนประกอบต่าง ๆ ให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องและทำงานได้
2. ม้วนด้ายยืน-ม้วนผ้า ทำหน้าที่ม้วนเส้นด้ายยืนเพื่อไว้ใช้ทอตามจำนวนต้องการ และม้วนผ้าสำหรับผ้าที่ทอเสร็จแล้ว
3. ฟันหวี (ฟืม) ใช้กำหนดจำนวนเส้นด้ายยืนต่อหน่วยความกว้างที่กำหนดเป็น เบอร์ เช่น ฟันหวีเบอร์ 40 ในความกว้าง 1 นิ้ว จะมีช่องฟันหวี 20 ช่องและเมื่อร้อยเส้นด้ายเข้าไปใน ช่องหวี ช่องฟันหวีละ 2 เส้นด้ายรวม 40 เส้นต่อ 1 นิ้ว

4. ตะกอ คือส่วนที่ทำหน้าที่บังคับเส้นด้ายที่ร้อยอยู่ในตาหรือรูของตะกอให้ขึ้นลง สลับกันไปตามลักษณะของลายโครงสร้างผ้าที่กำหนด

อุปกรณ์ยกตะกอระบบต่าง ๆ

1. ลูกรอกและคั่นยกตะกอคู่
2. ลูกกลิ้ง
3. คั่นยกและคั่นกด
4. ยกलयขีด ยกตีนจก
5. ตีอกบี
6. แจ็กการ์ด

เครื่องทอผ้าประกอบด้วยโครงใช้สำหรับยึดส่วนต่าง ๆ ที่เป็นอุปกรณ์ในการทอผ้าไว้

ประกอบด้วย

1. กี่
2. ฟืม
3. เขาหูก
4. ไม้ม้วนผ้าและหลักม้วนผ้า
5. ไม้สำหรับนั่งเวลาทอผ้า
6. คานแขวน
7. ด้ายยืน
8. กระจวย
9. ไม้แกนม้วนด้ายยืน
10. ผ้าที่ทอแล้วม้วนไว้ที่ไม้
11. หลอดด้ายพุ่ง
12. ไม้เหยียบสำหรับดึงเส้นด้ายให้ขึ้นลง
13. ผง

ภาพประกอบ 15 ตัวอย่างผ้าทอในโครงการฯ

ที่มา: กลุ่มสมาชิกโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุष्ठัมภวัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

3.3.2 ขั้นตอนการทอผ้าลายดอกจอก

การทอผ้าเริ่มจากการเดินด้ายยืน ผูกโยงตะกอก – ทำเหยียบ เดินด้ายยืน – ม้วนตรวจ-ตักแต่ง ร้อยเข้าพันหวี เตรียมด้ายพุ่ง ร้อยเข้าตะกอก หวีและม้วนทอเป็นผืนผ้า ร้อยเข้าพันหวี ตรวจเส้นด้าย (จัดตำแหน่งตะกอก) ตรวจ-ตักแต่ง ผูกโยงตะกอก-ทำเหยียบ เก็บตะกอก เตรียมด้ายพุ่งทอเป็นผืนผ้า

3.3.2.1 การคำนวณเส้นด้าย

การคำนวณเส้นด้าย หมายถึง การคำนวณปริมาตรเส้นด้ายที่จะนำมาใช้การทอซึ่งจะนิยมคำนวณหาหน้าหนัก และเบอร์ของเส้นด้ายจะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำมาใช้เป็นสูตรของการคำนวณดังกล่าว เส้นด้ายที่นิยมใช้เรียกหรือนับกันแพร่หลายนั้นแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ เบอร์เส้นด้ายที่ได้จากการปั่นเส้นใยสั้น เช่น ด้ายฝ้าย ไหมปั่น ด้ายผสมใยสังเคราะห์และเบอร์เส้นด้ายที่ได้จากการสาวหรือผลิตจากใยบาง เช่น ใยไหม ใยโพลีเอสเตอร์ ใยสังเคราะห์โปรตีนหรือเซลลูโลส

3.3.2.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างผ้า

ตัวอย่างผ้าที่มีขนาดกว้างและยาวระหว่าง 2 นิ้ว x 3 นิ้ว ถึง 3 นิ้ว x 5 นิ้ว หรือมีลักษณะลวดลายครบ 1 รอบ ซึ่งจะรวมทั้ง 1 รอบ ของสีด้ายยืนและด้ายพุ่งด้วย จึงสามารถวิเคราะห์แยกรายละเอียดข้อมูลได้ดังนี้

1. ชนิดของเส้นด้ายยืน – ด้ายพุ่ง
2. วิเคราะห์หาเบอร์เส้นด้ายโดยประมาณที่ใกล้เคียงทั้งด้ายยืนและด้ายพุ่ง โดยดึงเส้นด้ายออกมาเปรียบเทียบกับเบอร์ทั่วๆ ไป

3. จากข้อ 1 ให้นำเส้นด้ายดั่งกล่าวหมุนคลายเกลียวดูว่าเป็นเกลียวซ้ายหรือเกลียวขวาหรือมีเส้นด้ายตีเกลียวคู่ หรือความมากกว่า 2 เส้นขึ้นไป
4. นับจำนวนเส้นด้ายยืน – ด้ายพุ่ง ต่อ 1 ตารางนิ้วโดยเฉลี่ย โดยใช้แว่นขยายลายผ้า
5. นับจำนวนเส้นด้ายยืน – ด้ายพุ่ง ใน 1 รอบสี่ ในกรณีที่มีการสลับสี
6. ถ่ายทอดลายจากตัวอย่างลงบนกระดาษกราฟโดยใช้แว่นขยาย พร้อมทั้งเขียนแผนการร้อยตะกอ การเหยียบเท้าหรือยกตะกอ และรายละเอียดอื่นๆ ถ้ามี
7. จากข้อ 5 จะได้ข้อมูลของเส้นด้ายยืน – ด้ายพุ่งต่อ 1 ตอน หรือ 1 รอบของดอกหรือลาย
8. ประมาณความกว้างของหน้าผ้ามาตรฐานการใช้สอย
9. ระบุการร้อยพันหวีเพราะอาจมีการร้อยฉบับพิเศษนอกจากร้อยช่องฟันละ 2 เส้น
10. ประมาณเบอร์พันหวีที่ใช้
11. ระบุประเภทของกี่และอุปกรณ์ที่จะใช้ทอ
12. ถ้าเป็นตัวอย่างผ้าที่สั่งทอโดยกำหนดจำนวนความยาวและความกว้างของผ้าไว้ก็จะใช้ข้อมูลอันนี้ไว้คำนวณวัสดุที่จะใช้ทอประมาณโดยไม่ต้องใช้ข้อมูลจากข้อ 8

3.3.2.3 การเตรียมด้ายยืนหรือเส้นยืน

หลังจากการปั่น糸หลอดเรียบร้อยแล้วก็จะนำด้ายเหล่านั้นไปใส่เครื่องเดินด้าย ซึ่งมีราวสำหรับบรรจุหลอดด้ายลงแคร่สำหรับเดินด้ายต่อไป ราวนี้มีขนาดใหญ่สามารถบรรจุหลอดด้ายประมาณ 200 หลา เมื่อเดินเส้นด้ายเสร็จแล้วก็ปลดเอาด้ายออกมาจากแคร่และขมวดให้เป็นลูกโซ่เพื่อป้องกันมิให้เส้นด้ายยุ่ง นำเก็บสำหรับหวีต่อไป ซึ่งเรียกว่าการเดินด้ายหรือจะใช้วิธีเดินด้ายโดยไม่ใช้เครื่องก็ได้

3.3.2.4 การร้อยพันหวีและการหวีด้าย

การหวีด้ายคือการแผ่เส้นจากลักษณะที่เป็นกำอยู่ให้กระจายออกเป็นแผ่นเรียบเสมอกันแล้วม้วนเก็บเข้าแกนของกงพันสำหรับตั้งบนกึ่งต่อไป จากนั้นจะต้องเอาปลายด้านหนึ่งของกำเส้นยืนเข้ากันพันหวีซึ่งมีพันหวีและส่วนกว้างเท่ากับความต้องการแล้วผูกเข้ากับแกนของกงพัน ม้วนด้าย ในการหวีด้ายจำเป็นที่จะต้องใช้ ผู้ปฏิบัติอย่างน้อย 2 คน คนหนึ่งม้วนกงพัน อีกคนใช้พันหวี หวีด้ายให้เรียบร้อยและสม่ำเสมอ และนำไปซึ่งบนกึ่งสำหรับเก็บตะกอต่อไป

3.3.2.5 การนำด้ายซึ่งบนกึ่ง

เมื่อเรานำด้ายที่หวีด้ายเรียบร้อยแล้วความยาวตามความต้องการนำเอามาขึ้นกึ่งที่จะใช้ในการทอผ้า ปลายด้ายด้านหนึ่งม้วนเข้ากับเครื่องม้วนด้ายยืนด้านหน้าและปลายด้ายด้านติดกับฟิมม้วนเข้ากับไม้ม้วนผ้าด้านหลัง

3.3.2.6 การเก็บตะกอ

การเก็บตะกอด้าย หมายถึงการที่เรานำด้ายที่จะทอซึ่งขึ้นบนกึ่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็มาถึงขั้นตอนการเก็บตะกอโดยการเก็บหลอดลายหรือแบบที่เราจะทอตามที่ต้องการผู้เข้ากับเท้าเหยียบให้เรียบร้อยก่อน เมื่อเก็บตะกอตามแบบที่เราต้องการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถเริ่มการทอผ้าได้เลย

3.3.2.7 การเตรียมด้ายพุ่งหรือเส้นพุ่ง

นำด้ายฝ้ายที่จะใช้ในการทอผ้าตามลวดลายที่ต้องการแล้วมาเข้าเครื่องกรอ ด้ายเข้ากับหลอดให้มีความยาวตามจำนวนที่เราต้องการใช้ในการทอผ้าสำหรับ ด้ายพุ่ง

3.3.2.8 การทอผ้า

หลักของการทอผ้า ก็คือการทำให้เส้นด้ายสองกลุ่มขั้ดกัน โดยทั้งสองกลุ่ม ตั้งฉากกัน เส้นด้ายพวกหนึ่งเรียกว่าเส้นด้ายยืน และอีกพวกหนึ่งเรียกว่าเส้นด้ายพุ่ง ลักษณะของการขั้ดกันของด้ายพุ่งและด้ายยืนจะขั้ดกันแบบธรรมดาที่เรียกว่า ลายขั้ดหรืออาจจะเพิ่มเทคนิค พิเศษเพื่อให้ผ้ามีลายสวยงามและแปลกตา

ภาพประกอบ 16 ตัวอย่างการทอผ้าลายดอกจอก

ที่มา: กลุ่มสมาชิกโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

ภาพประกอบ 17 ตัวอย่างผ้าลายดอกจอกที่ผลิตภายใต้โครงการฯ

ที่มา: กลุ่มสมาชิกโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุปถัมภ์วัดน้ำเต้า. (ม.ป.ป.).

3.3.3 วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าลายดอกจอก

วัสดุที่ใช้ในการทอผ้าลายดอกจอกของ กลุ่มสมาชิก โครงการทอผ้าในพระบรมราชานุสรณ์วัดหน้าเต้านั้นใช้ใยฝ้ายเป็นวัตถุดิบหลักของโครงการโดยทางโครงการจิตลดจะเป็นผู้จัดส่งเส้นด้ายให้โครงการเพื่อทำการทอเป็นผ้าผืนตามออเดอร์ของทางโครงการจิตลด

“ ครึ่งก่อนเมื่อริเริ่มโครงการศูนย์ทอใหม่ๆ ทางโครงการได้จัดให้มีการอบรมและฝึกสอนการย้อมเส้นใยฝ้ายแต่ประสบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของสีที่ไม่ติดคงทนจึงยกเลิกไปทางโครงการจึงต้องเป็นผู้ผลิตเส้นใยเองและส่งให้ชาวบ้านทอ ” (วิลาวัลย์ วีรานุวัฒน์, ท่านผู้หญิง. 2556: สัมภาษณ์)

3.3.3.1 ใยฝ้าย

ฝ้ายเริ่มปลูกและใช้เป็นใยผ้าในประเทศอินเดียเมื่อประมาณ 5,000 ปีมาแล้วและมีหลักฐานยืนยันได้ว่า ประเทศอินเดียรู้จักย้อมผ้าฝ้ายด้วยฝาดให้สวยงาม เมื่อพระเจ้าอเล็กซานเดอร์-มหาราชมีชัยชนะอินเดีย ฝ้ายจึงเริ่มแพร่หลายเข้าไปในกรีซ และประเทศอื่นๆในยุโรป

ประเทศอังกฤษเริ่มใช้ฝ้ายเป็นครั้งแรกประมาณ พ.ศ 1893-1943 ใช้ทอปนกับขนสัตว์ทำให้ผ้าขนสัตว์มีราคาที่ถูกลง ทำความสะอาดง่ายยิ่งขึ้น พอถึง พ.ศ. 2184 อังกฤษจึงเริ่มอุตสาหกรรมฝ้าย แต่ยังคงส่งเส้นใยจากต่างประเทศ

ฝ้ายพันธุ์เอเชีย นิยมปลูกมากในอินเดีย จีน เปอร์เซีย เตอร์กี อาราเบีย รัสเซีย และยุโรปตอนใต้ พันธุ์นี้แตกต่างกับพันธุ์ อเมริกาและอียิปต์ จนเข้าใจกันว่าเป็นฝ้ายคนละพันธุ์ มีใยหยาบสีค่อนข้างเทา รูปร่างของใยฝ้ายแตกต่างจากใยชนิดอื่นมาก เพียงแต่ตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์จะทราบได้ทันทีว่าเป็นใยฝ้ายหรือไม่ ใยฝ้ายเป็นเซลล์เดี่ยว มีรูปทรงคล้ายกรวยปลายแหลม ยาวตั้ง 1/2 ถึง 2 นิ้ว แบนเหมือนริบบิ้น หงิกงอกลับไปมาไม่เป็นระเบียบ มีโพรงตรงกลางตอนปลายมักทึบ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนโคน ส่วนกลาง ส่วนปลาย

3.3.3.2 คุณสมบัติของใยฝ้าย

- ความเหนียว ของใยฝ้ายเป็นคุณสมบัติสำคัญมาก ใยฝ้ายมีความเหนียวอยู่ในระหว่างขนสัตว์และใยไหม ใยฝ้ายแต่ละเส้นรับน้ำหนักได้แตกต่างกันมาก ใยฝ้ายที่แก่จัดและอยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลางจะเหนียวประมาณ 4-9 กรัมต่อเดเนเยอร์

- ความมัน ตามธรรมชาติของใยฝ้ายสัมพันธ์กับคุณลักษณะ 2 ประการของเส้นใย ความมันนี้ไม่เกี่ยวกับน้ำหนัก ความยาว เส้นผ่าศูนย์กลาง และการพันเป็นเกลียว แต่มีความสัมพันธ์กับรูปร่างของเส้นใย ใยที่กลมจะมีความมันมากกว่าใยที่รี

- ความยืดหยุ่น โยผ้าแต่ละเส้นจะยืดหยุ่นได้เท่าไหร่นั้นขึ้นอยู่กับปริมาณความชื้นที่มีอยู่ในเส้นใย ในภาวะธรรมชาติโยผ้ายืดออกได้ประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ มักจะไม่หดเข้าที่เดิม ถ้านำไปแช่น้ำจะค่อยๆ พองตัวออก เมื่อตั้งให้ยืดอกด้วยวิธีใดๆก็ตามจะสามารถหดตัวเข้าขนาดเดิมได้ที่ละน้อยๆ ในผืนผ้าที่มีเส้นใยพันกันซับซ้อนจะไม่สามารถหดตัวเข้ารูปเดิมได้เลย

- การจัดเข้ารูปแบบได้ง่าย คุณสมบัตินี้เกิดจากความอ่อนนุ่มของเส้นใยทำให้สามารถนำมาเกลียว หรือขดเป็นผืนผ้าโค้งตัดไปมาได้ตามลักษณะของด้ายและผ้านั้นๆ ในทางปฏิบัติโยเซลลูโลสเช่นโยผ้าเกือบจะไม่มีคุณสมบัติชนิดนี้เลย แต่สามารถทำให้เกิดได้บ้าง โดยเฉพาะคเมื่อมีความชื้นมาก

- ความถาวร โยผ้าตามธรรมชาติเป็นเซลลูโลสค่อนข้างบริสุทธิ์ และสามารถทำให้บริสุทธิ์ได้โดยการใช้สารเคมีเพียงเล็กน้อย มีโมเลกุลยาวมาก เชื่อมโยงติดกันเป็นผลึกที่ไม่ซึมน้ำเป็นระยะๆ ไม่สามารถแยกเซลลูโลสของโยผ้าออกมาเป็นโมเลกุลเล็กได้ ดังนั้นโยผ้าจึงถาวรมาก เมื่อมีความชื้นเพิ่มขึ้นโยก็ยิ่งเหนียวมากขึ้น ช่วยให้โยทนต่อการซักฟอกได้ดี

- การดูซึมของเหลว โยผ้าดิบมีขี้ผึ้งและสารประกอบเป็กดินหุ้มอยู่ภายนอก ทำให้เกิดสะท้อนน้ำ ดูดน้ำได้อย่างช้าๆ ถ้าเอาสารหุ้มภายนอกออกให้หมดด้วยสารฟอกขาวเจือจางจนกระทั่งโยเป็นสีครีมอ่อนๆ โยผ้าจะเป็นเซลลูโลสบริสุทธิ์ ดูดน้ำและเปียกตลอดทั้งเส้นโยอย่างรวดเร็ว (อัจฉราพร ไศละสูต. 2522: 37-39)

4. ผ้าทอดอกจอกในต่างแดน

ผ้าทอที่มีลักษณะลายทอเหมือนกับผ้าลายดอกจอกในไทยนั้น มีชื่อว่า วาฟเฟิลแพบริค (waffle fabric) หรือเป็นที่รู้จักในชื่อวาฟเฟิลวีฟ แพบริค (waffle weave fabric) หรือ ฮันนี่คอมบ์แพบริค (honey comb fabric) โดยในต่างประเทศนั้น เส้นโยที่ทอ (woven) โดยการนำเส้นยืนและเส้นพุ่งมาสานขัดกันเป็นลายสี่เหลี่ยม ซึ่งมีลักษณะคล้ายขนมวาฟเฟิล จึงเป็นที่มาของชื่อดังกล่าวนี้ ชื่อเรียกการทอลักษณะนี้ว่าการทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving)

ในต่างประเทศ ผ้าวาฟเฟิล สามารถนำไปใช้ได้หลายรูปแบบ โดยทั่วไปจะทอสีอ่อน โดยเฉพาะสีขาว ผ้าทอวาฟเฟิลมีคุณสมบัติซึมซับน้ำและระบายอากาศได้ดี ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบจากผ้าวาฟเฟิลทำให้เพิ่มคุณสมบัติซับน้ำได้ดี แห้งเร็ว นิยมนำไปใช้ผลิตเสื้อคลุมอาบน้ำ ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดจาน ชุดนอน ฯลฯ (What is Waffle Cloth?. 2555: ออนไลน์)

4.1 การทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving)

การทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving) เป็นการทอให้เกิดลวดลายรูปทรงเรขาคณิต เช่น จุด สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม แถบยาว หรือลายดอกเล็ก จำนวนของตะกอกจะแตกต่างกันไปตามความซับซ้อนของแบบ(ดิสนีย์ สิงหพรเศรษฐ์. 2552: 60)

5. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบ

5.1 ศึกษาแนวความคิดการออกแบบผ้าทอลายดอกจอก

ลายดอกจอกเป็นศิลปะลวดลายแบบไทยที่คิดขึ้นมาจากลวดลายธรรมชาติ ซึ่งเลียนแบบมาจากดอกจอก ซึ่งมีลักษณะเป็นของใบซ้อนกันเป็นชั้น เมื่อมองผ้าทอลายดอกจอกจากด้านบนจะมีลักษณะเป็นลวดลายเหลี่ยมมุมคล้ายขนมดอกจอกบนผืนผ้า ลายจะมีลักษณะเนื้อหนามีลวดลายโดดเด่นและมีชายครุยที่สวยงาม เมื่อถูกนำมาทำเป็นลายผ้าทอจึงทำให้มีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนผ้าทอชนิดอื่น ๆ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผ้าทอวัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คุณลักษณะสำคัญของผ้าทอลายดอกจอกที่ต่างจากผ้าทอประเภทอื่นๆ คือ โครงสร้างการทอของผ้าทอจะหลวมและลอยทำให้เกิดมิติของพื้นผิวผ้า นอกจากนี้ด้านการใช้งานทำให้ผ้าสามารถระบายความชื้นและความร้อนได้ดี นอกจากนี้เส้นด้ายที่นำมาขัดกันเป็นลาย จะขัดสานกันอย่างหลวมๆ ทำให้เกิดความนุ่มและผิวสัมผัสที่ดี

เนื่องจากคุณสมบัติที่สามารถระบายความชื้นและความร้อนได้ดี และมีผิวสัมผัสที่นุ่ม ผ้าทอลายดอกจอกจึงนิยมนำมาทำเป็นผ้าคลุมส่วนบนของสตรีในสมัยก่อน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำผ้าทอลายดอกจอกมาทำเป็นผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม อีกด้วย

5.2 แนวคิดด้านการออกแบบและเทคนิคการสร้างผิวผ้า

การออกแบบลวดลายผ้า (Textile design) เป็นสิ่งที่หน่วยงานด้านการผลิตสิ่งทอได้พยายามประสานงานและระดมความคิดจนได้วัสดุสำเร็จรูปให้แก่ผู้บริโภคได้นำไปใช้ ซึ่งนอกจากต้องเน้นเรื่องความสวยงามแล้วยังต้องเพิ่มเติมเรื่องเทคนิคเพื่อแสดงถึงรสนิยมที่ดีอีกด้วย

ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเลือกซื้อตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจระหว่างความเหมาะสมของผ้ากับกำลังทางเศรษฐกิจของตนเอง จะใช้ความพึงพอใจอย่างเดียวไม่ได้ ต้องคำนึงถึงกำลังซื้อของตนเองด้วย

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีลวดลายที่ผลิตออกจำหน่ายปัจจุบันเห็นว่ามีความแตกต่างกันเป็น 2 ชนิดได้แก่

5.2.1 ลวดลายที่เกิดจากสี

แม้จะเป็นสีชาบบนพื้นขาวก็ยิ่งปรากฏเป็นลายให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อนำผ้าที่มีลวดลายนี้ไปทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ลวดลายหลุดออกไป ผ้านั้นยังคงเป็นผืนผ้าอยู่ ใช้ประโยชน์ใช้สอยได้โดยเรียกลวดลายประเภทนี้ว่า ลวดลายตกแต่ง โดยส่วนมากเกิดจากการย้อมและการพิมพ์พลิกแพลง จึงปรากฏมีผ้านับพันชิ้นจำหน่ายโดยทั่วไป

5.2.2 ลวดลายที่เกิดจากการสอดคล้องหรือขัดกันของเส้นด้าย

ทำให้เกิดรูปแบบต่างๆกับบนผิวผ้าจึงดึงเอาเส้นด้ายที่เป็นลวดลายออก ผ่าบริเวณนั้นจะขาดหรือเป็นรูใช้ประโยชน์ไม่ได้ ลวดลายประเภทนี้เรียกว่า ลวดลายโครงสร้าง

ลวดลายตกแต่งนั้นไม่ใช่วัสดุแต่การตกแต่งวัสดุ ต้องการเนื้อที่สำหรับตกแต่ง เลือกลักษณะของลวดลาย เช่น เส้น รูป บางที่รวมสีด้วย ทำให้เหมาะสมกับวัสดุที่ต้องการผลิต (อัจฉราพร ไสละสูต. 2526: 3)

การออกแบบการทอเพื่อให้เกิดลวดลายบนเนื้อผ้ามีกระบวนการแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ชนิดคือ

5.2.3 ผ้าทอแบบธรรมดา (Plain design) แสดงลวดลายตามความสวยงามของผ้า ด้วยวิธีการขั้ดเส้นด้ายต่างแบบกัน ทำให้ลักษณะของผ้าที่มองเห็นมีความแตกต่างกัน เช่น

1.1 ใช้จำนวนด้ายยืนและด้ายพุ่งในหนึ่งตารางเซนติเมตรให้แตกต่างกัน

1.2 ใช้ชนิดและขนาดของเส้นด้ายทั้งที่เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืนต่างกัน วิธีการเรียงตัวเส้นด้ายในผืนผ้าให้แตกต่างกันออกไป จะทำให้ได้ลักษณะของผ้าออกไปอีกเป็นร้อยๆชนิด

5.2.4 ผ้าทอแบบย้อมเส้นด้าย (Color woven fabric) ผ้าย้อมสีที่มีอยู่ในปัจจุบันมีวิธีการ 2 วิธี คือ ทอด้วยด้ายดิบแล้วนำไปย้อมสี อาจปรากฏเป็นลวดลายแบบต่างๆ หรือย้อมสีพื้นและย้อมเส้นด้ายให้เป็นสีต่างๆ นำเส้นด้ายย้อมสีมาออกแบบเรียงเส้นด้ายและขั้ดด้ายวิธีต่างๆ จะได้ผ้าที่มีความสวยงามต่างกันอีกหลายแบบ ซึ่งมีความหลากหลายที่สัมผัสด้วยผิวสัมผัสและทางการมองเห็น(อัจฉราพร ไสละสูต. 2526: 3)

5.3 ศึกษาแนวคิดการออกแบบและแนวโน้มแฟชั่นเทรนด์แฟชั่นปี 2014-2015

5.3.1 ทฤษฎีการออกแบบ

การออกแบบหมายถึงการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ เพื่อสร้างสรรค์สรรพสิ่งต่างๆ ให้เป็นรูปธรรม ที่มีรูปลักษณะงดงาม และมีความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. 2551: 57)

การออกแบบ (Design) หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงานหรือวิธีการที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานหรือวิธีการร่วมกัน การออกแบบจึงไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลงานหรือชิ้นงาน แต่จะเน้นถึงวิธีการในการทำงานต่างๆ ด้วย การออกแบบจึงเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ลักษณะ คือ ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดละเอียดลออ โดยเฉพาะความคิดริเริ่มนั้นจะมีส่วนสำคัญในการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง กลายเป็นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) คือ การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมากในรูปสินค้าไปสู่ผู้บริโภค (Consumer) ในวงกว้างโดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจผู้บริโภคให้เกิดความต้องการและยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์นั้น การออกแบบผลิตภัณฑ์มีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง 4 ประการ ดังนี้

1. การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องพิจารณาถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นประการแรก เพื่อจะได้ออกแบบให้ได้ความคงทน ทนทาน และเหมาะสมกับการใช้งานผลิตภัณฑ์นั้น เพราะการออกแบบจะต้องคำนึงถึงวัสดุที่ใช้ อายุการใช้งาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไปพร้อมกัน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพตามเป้าหมายของการผลิต

2. การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งของเครื่องใช้เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์จำนวนมาก มีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกล หรือเครื่องทุ่นแรงอื่นๆ ดังนั้น ในการออกแบบจึงต้องพิจารณาถึงวัสดุและกระบวนการผลิตไปพร้อมกัน เพราะวัสดุอย่างหนึ่งอาจจะต้องใช้เครื่องมือเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

3. การออกแบบที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค หน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ออกแบบจะต้องพิจารณาและทำความเข้าใจโดยเฉพาะหน้าที่ใช้สอยหลักของผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยพิจารณาใน 2 ประเด็น ดังนี้

- ความต้องการที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ เป็นความต้องการที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและรสนิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ

- ความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ในกรณีที่สภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในภาวะต่ำกว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงจะกลายเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย หรือเน้นความงามทางการออกแบบมากเกินไป ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาสูง เป็นการออกแบบที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในภาวะดังกล่าว

4. การออกแบบที่มีคุณค่าทางความสวยงาม ผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์นอกจากจะมีความคิดสร้างสรรค์เป็นประการสำคัญแล้ว ยังต้องตระหนักถึงความสวยงาม ความทันสมัยของชิ้นงานด้วย ดังนั้นการออกแบบชิ้นงานแต่ละชิ้นจะต้องมีความประณีตบรรจง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จึงจะมีคุณค่าทางด้านความสวยงาม

การออกแบบมีหลักการพื้นฐานคือ การใช้องค์ประกอบศิลป์ได้แก่ จุด เส้น รูปทรง รูปทรง น้ำหนัก สี และพื้นผิว นำมาจัดวางเพื่อให้เกิดความสวยงาม โดยมีหลักการจัดวาง ดังนี้

1. ความเป็นหน่วย (Unit) ในการออกแบบชิ้นงานแต่ละชิ้นงาน ผู้ออกแบบจะต้องพิจารณาภาพรวมของงานทั้งหมดให้อยู่ในหน่วยเดียวกัน เป็นกลุ่มเป็นก้อน หรือมีความสัมพันธ์กัน แล้วพิจารณาส่วนย่อยลงไปตามลำดับ

2. ความสมดุล (Balancing) ความสมดุลหรือความถ่วงเป็นหลักการทั่วไปของงานศิลปะ ความรู้สึกทางสมดุลของงานเป็นความรู้สึกและความคิดในเรื่องของความงามของสิ่งนั้นๆ ซึ่งหลักของความสมดุลแบ่งออกได้ 4 ประการ คือ

- ความสมดุลในลักษณะเท่ากัน (Symmetry Balancing) คือมีลักษณะเป็นซ้ายขวา หรือบน-ล่าง เป็นความสมดุลที่มองดูแล้วเข้าใจง่าย

- ความสมดุลในลักษณะไม่เท่ากัน (Non-Symmetry Balancing) คือ มีลักษณะสมดุลกันในตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องเท่ากัน แต่มองแล้วเกิดความรู้สึกสมดุลกัน ความสมดุลแบบนี้ผู้ออกแบบจะต้องทดลองดูให้แน่ใจในความรู้สึกของผู้พบเห็นอื่นๆ ได้แก่ ความสมดุลที่เกิดในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ใช้ความสมดุลตัวผิว แสง-เงา หรือสี เป็นต้น

- จุดศูนย์ถ่วง (Gravity Balance) การออกแบบวัตถุสิ่งของที่จะต้องใช้งานประเภทต้องการการทรงตัว ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วงคือ ไม่โยกเอียงหรือรู้สึกไม่มั่นคงแข็งแรง ดังนั้น สิ่งใดที่ต้องมีจุดศูนย์ถ่วง ผู้ออกแบบจะต้องระมัดระวังให้มาก เช่น การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้จะต้องตั้งตรง ขาทั้งสองต้องมั่นคงเท่าๆ กัน เป็นต้น

- ความสัมพันธ์ทางศิลปะ (Relativity of arts) เป็นเรื่องความรู้สึกที่สัมพันธ์กัน จึงต้องพิจารณาขั้นตอนดังต่อไปนี้

- การเน้นหรือจุดสนใจ ผู้ออกแบบจะต้องมีจุดเน้นให้เกิดสิ่งที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น จุดเด่นจึงควรมีเพียงจุดเดียว

- จุดสำคัญรอง มีลักษณะคล้ายกับจุดเน้นแต่มีความสำคัญรองลงไป ซึ่งอาจจะเป็นรองส่วนที่ 1 หรือส่วนที่ 2 จุดสำคัญรองจะช่วยให้เกิดความลดหลั่นของผลงานที่ออกแบบจนกลายเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ

3. จังหวะ (Rhythm) จากหลักการที่ว่าสิ่งใดที่สัมพันธ์กัน สิ่งนั้นๆ ย่อมมีจังหวะมีระยะความถี่-ห่างในตัวมันเอง หรือในสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กันอยู่ การเกิดจังหวะในการออกแบบจะใช้เส้น สี เงา ช่วงจังหวะของการตกแต่ง แสงไฟ ลวดลายที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม

4. ความแตกต่าง (Contrast) ความรู้สึกแตกต่างจะช่วยให้มีการเคลื่อนไหวไม่ซ้ำซากเกินไป หรือเกิดความเบื่อหน่าย จำเจ ผู้ออกแบบยุคใหม่มักจะหาทางให้เกิดความรู้สึกขัดกันหรือตัดกัน เพื่อเพิ่มรสชาติจากความขัดกันในจุดใดจุดหนึ่ง

5. ความกลมกลืน (Harmonies) เป็นการพิจารณาในภาพรวมของผลงานทั้งหมดแม้จะมีบางอย่างที่แตกต่างกัน เช่น การใช้สี การใช้ผิว การใช้เส้นที่ขัดกัน เป็นต้น ความรู้สึกส่วนน้อยนี้ถ้าไม่ทำให้ส่วนรวมเสียหายก็ถือว่าเกิดความกลมกลืนกันในส่วนรวม ความกลมกลืนที่เป็นพื้นฐานทางศิลปะ ได้แก่ เส้น แสง เงา รูปทรง ขนาด ผิว และสี

5.3.2 สี

สี หมายถึง แสงที่มากกระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเราทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ การที่เรามองเห็นวัตถุเป็นสีใดๆ ได้ เพราะวัตถุนั้นดูดแสงสีอื่นสะท้อนแต่สีของมันเอง เช่น วัตถุสีแดง เมื่อมีแสงส่องกระทบก็จะดูดทุกสีสะท้อนแต่สีแดงทำให้เรามองเห็นเป็นสีแดง เรารับรู้สีได้เพราะเมื่อสามร้อยกว่าปี ที่ผ่านมา ไอแซก นิวตัน ได้ค้นพบว่าแสงสีขาวจากดวงอาทิตย์เมื่อหักเหผ่านแท่งแก้วสามเหลี่ยม(Prism) แสงสีขาวจะกระจายออกเป็นสีรุ้งเรียกว่า สเปกตรัม มี 7 สี ได้แก่ ม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง ส้ม แดง และได้มีกำหนดให้เป็นทฤษฎีสีของแสงขึ้น ความจริงสีรุ้งเป็น

ปรากฏการณ์ ตามธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นและพบเห็นกันบ่อยๆ อยู่แล้วโดยเกิดจากการหักเหของแสงอาทิตย์หรือแสงสว่างเมื่อผ่านละอองน้ำในอากาศ ซึ่งลักษณะกระทบต่อสายตาให้เห็นเป็นสีมีผลถึงจิตวิทยาคือมีอำนาจให้เกิดความเข้มของแสงที่อารมณ์และความรู้สึกได้ การที่ได้เห็นสีจากสายตาสายตาจะส่งความรู้สึกไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ตามอิทธิพลของสี เช่น สดชื่น เร้าร้อน เยือกเย็น หรือตื่นเต้น มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับสีต่างๆ อยู่ตลอดเวลาเพราะทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้นล้วนแต่มีสีสันแตกต่างกันมากมาย

5.3.3 สีกับการออกแบบ

ผู้สร้างสรรค์งานออกแบบจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สีโดยตรง มันทนาคิดค้นสีขึ้นมาเพื่อใช้ในงานตกแต่ง คนออกแบบจากเวทีการแสดงจะคิดค้นสีเกี่ยวกับแสง จิตรกรก็จะคิดค้นสีขึ้นมาระบายให้เหมาะสมกับ ความคิดและจินตนาการของตน แล้วตัวเราจะคิดค้นสีขึ้นมาเพื่อความงามความสุขสำหรับเรามีได้หรือสีที่ใช้สำหรับการออกแบบนั้น ถ้าเราจะใช้ให้เกิดความสวยงามตรงตามความต้องการของเรา มีหลักในการใช้กว้างๆ อยู่ 2 ประการ คือ การใช้สีกลมกลืนกันและการใช้สีตัดกัน

การใช้สีกลมกลืนกัน การใช้สีให้กลมกลืนกันเป็นการใช้สีหรือน้ำหนักของสีให้ใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกันเช่น การใช้สีแบบเอกรงค์เป็นการใช้สีเดียวที่มีน้ำหนักอ่อนแก่หลายลำดับการใช้สีข้างเคียงเป็นการใช้สีที่เคียงกัน 2 – 3 สี ในวงสี เช่น สีแดง สีส้มแดง และสีม่วงแดง การใช้สีใกล้เคียงเป็นการใช้สีที่อยู่เรียงกันในวงสีไม่เกิน 5 สี ตลอดจนการใช้สีวรรณะร้อนและวรรณะเย็น (warm tone colors and cool tone colors) ดังได้กล่าวมาแล้ว

การใช้สีตัดกัน สีตัดกันคือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสี การใช้สีให้ตัดกันมีความจำเป็นมากในงานออกแบบ เพราะ ช่วยให้เกิดความน่าสนใจในทันทีที่พบเห็น สีตัดกันอย่างแท้จริงมีอยู่ด้วยกัน 6 คู่สี คือ

1. สีเหลือง ตรงข้ามกับ สีม่วง
2. สีส้ม ตรงข้ามกับ สีน้ำเงิน
3. สีแดง ตรงข้ามกับ สีเขียว
4. สีเหลืองส้ม ตรงข้ามกับ สีม่วงน้ำเงิน
5. สีส้มแดง ตรงข้ามกับ น้ำเงินเขียว
6. สีม่วงแดง ตรงข้ามกับ สีเหลืองเขียว

การใช้สีตัดกัน ควรคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้วย วิธีการใช้มีหลายวิธี เช่น ใช้สีให้มีปริมาณต่างกันเช่น ใช้สีแดง 20 % สีเขียว 80% หรือ ใช้เนื้อสีผสมในกันและกันหรือใช้สีหนึ่งสีใดผสมกับสีคู่ที่ตัดกันด้วยปริมาณเล็กน้อยรวมทั้งการเอาสีที่ตัดกันมาทำให้เป็นลวดลายเล็ก ๆ สลับกันในผลงานชิ้นหนึ่งอาจจะใช้สีให้กลมกลืนกันหรือตัดกันเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งหรืออาจจะใช้พร้อมกันทั้ง 2 อย่าง ทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ของเราไม่มีหลักการหรือรูปแบบที่ตายตัว ในงานออกแบบ หรือการจัดภาพหากเรารู้จักใช้สีให้มีสภาพโดยรวมเป็นวรรณะร้อน หรือ

วรรณะเย็น เราจะสามารถควบคุมและสร้างสรรค์ภาพให้เกิดความประสานกลมกลืน งดงามได้ง่ายขึ้น เพราะสีมีอิทธิพลต่อ มวล ปริมาตร และช่องว่าง สีมีคุณสมบัติที่ทำให้เกิดความกลมกลืน หรือขัดแย้งได้ สีสามารถขับเน้นให้เกิด จุดเด่น และการรวมกันให้เกิดเป็นหน่วยเดียวกันได้ เราในฐานะผู้ใช้สีต้องนำหลักการต่าง ๆ ของสีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในงานของเราเพราะสีมีผลต่อการออกแบบ คือ

1. สร้างความรู้สึกรู้สึก สีให้ความรู้สึกต่อผู้พบเห็นแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละคนสีบางสีสามารถรักษาบำบัดโรคจิตบางชนิดได้ การใช้สีภายในหรือภายนอกอาคาร จะมีผลต่อการสัมผัสและสร้างบรรยากาศได้

2. สร้างความน่าสนใจ สีมีอิทธิพลต่องานศิลปะการออกแบบจะช่วยสร้างความประทับใจและความน่าสนใจเป็นอันดับแรกที่พบเห็น

3. สีบอกสัญลักษณ์ของวัตถุ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์หรือภูมิหลัง เช่น สีแดง สัญลักษณ์ของไฟหรืออันตราย สีเขียวสัญลักษณ์แทนพืช หรือความปลอดภัย เป็นต้น

4. สีช่วยให้เกิดการรับรู้ และจดจำ งานศิลปะการออกแบบต้องการให้ผู้พบเห็นเกิดการจดจำในรูปแบบ และผลงาน หรือเกิดความประทับใจ การใช้สีจะต้องสะดุดตาและมีเอกภาพ

ประโยชน์ของสี สีมีประโยชน์ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ช่วยให้เกิดความสวยงามและป้องกันการกัดกร่อน นอกจากนี้แล้ว สีทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ขนาดของผลิตภัณฑ์ทำให้ดูใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง น้ำหนักทำให้รู้สึกน้ำหนักขึ้นหรือเบาลง ความแข็งแรงทำให้เกิดความรู้สึกว่าแข็งแรงมากหรือแข็งแรงน้อย อุณหภูมิทำให้รู้สึกร้อนหรือเย็น ความสะอาด ทำให้เกิดความรู้สึกว่าสะอาดน่าใช้ความสง่างามของผลิตภัณฑ์ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ลูกค้าเป็นต้นสียังใช้ประโยชน์ในการผลิตสิ่งต่าง ๆ ได้อีกมากมาย เช่น ผลิตแผ่นภูมิ แผ่นภาพ แผ่นสถิติ ภาพโฆษณา การประดิษฐ์อักษร การวาดภาพเป็นต้น เพื่อเป็นสื่อความหมายและจิตวิทยา

5.3.4 แนวคิดในการออกแบบ

แนวคิดในการออกแบบหรือแรงบันดาลใจในการออกแบบได้มาจาก 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. แนวคิดที่สืบเนื่องจากธรรมชาติ (Inspiration by Nature) หมายถึง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถกำหนดได้แต่จะเกิดขึ้นเองตามวัฏจักรของมันเอง ปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น มนุษย์จึงแสวงหาสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ด้วยการใช้เวลาว่างท่องเที่ยวชมธรรมชาติ หลีกหนีจากตัวเมือง ห่างไกลความเจริญและตีกรรบ้านช่องที่แข่งกันสูงตระหง่านอยู่ในเมือง ทำให้มนุษย์หันมาใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อลดความตึงเครียดสำหรับการดำเนินชีวิตที่เคร่งเครียดดังนี้

- วัสดุทางธรรมชาติ ได้แก่ ไม้และไม้เองก็สามารถแยกได้เป็น ต้นไม้ ท่อนไม้ แทนไม้ กิ่งไม้ ไม้อัด ด้วยการนำมาประยุกต์ใช้กับเครื่องมือเครื่องจักรต่อไป

- วัสดุประเภทกิ่งธรรมชาติ คือ โลหะ ไม้ แก้ว ทอง เงิน ทองขาว เหล็ก ดีบุก ทองเหลือง ทองแดง อลูมิเนียม สแตนเลส ฯลฯ ซึ่งเป็นผลผลิตที่มาจากธรรมชาติ ที่เป็นวัตถุดิบประยุกต์ใช้กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยใช้เครื่องจักรอุตสาหกรรมแทนแรงงานในการผลิต
- วัสดุประเภทประยุกต์ คือ วัสดุที่ไม่ได้เกิดจากธรรมชาติ เช่น พลาสติก ได้จากการนำปิโตรเลียมมาผ่านกระบวนการทางเคมี ใช้สารเคมีผสมกันจนเป็นเม็ดพลาสติก นำไปหลอมแล้วหล่อเป็นรูปร่างได้ตามต้องการ

องค์ประกอบทางการออกแบบ (Element of design) ที่มีอยู่ในบรรยากาศภายนอกที่อยู่อาศัย ท้องฟ้าเป็นสิ่งแรกที่มนุษย์สัมผัส โดยเปรียบได้กับบริเวณว่าง (Space) รูปทรง (Form) ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ได้แก่ ทรงกลมของดวงอาทิตย์ หรือทรงอิสระของก้อนเมฆ หรือสี (Color) ที่อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนในธรรมชาติที่มีความสวยงามและให้ความสดชื่น การนำลวดลาย (Pattern) ที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาใช้ ได้แก่ ดวงดาวบนท้องฟ้า ร่องน้ำไหลบนพื้นทราย แขนงของกิ่งไม้ ลายของเปลือกไม้ ฯลฯ นักออกแบบได้นำความเป็นธรรมชาติสู่แรงบันดาลใจในการออกแบบซึ่งจะสามารถเห็นได้ถึงความสมดุล (Symmetry) ในเรื่องต่างๆ ในการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ได้แก่ สี รูปร่าง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การส่องกล้องจุลทรรศน์มักจะพบความสมดุลที่สมมาตร (Bilateral Symmetry) ซึ่งเป็นสมดุลที่มนุษย์คุ้นเคย หรือการมองเห็นและรับรู้เกี่ยวกับความสมดุลที่เป็นไปตามรัศมีของวงกลม (Radial Symmetry) ที่ได้จากการผ่าเห็นดูภาพตัด (Cross Section) ในพืชบางชนิด พบว่ามีรูปทรงเกลียว (Spiral Form) โดยเกิดจากการพันกันของกิ่งก้านสาขาของต้นไม้ หรือรูปทรงเรขาคณิต (Geometrical Form) ที่ได้จากโครงสร้างของดอกไม้ที่ประกอบด้วยกลีบดอกที่มีลักษณะซ้ำกัน กลีบดอกที่มีลักษณะซ้ำกันเป็นร้อยเป็นพันที่มาของลวดลายทางคณิตศาสตร์ และนำไปสู่โครงสร้างของงานออกแบบที่เป็นแบบอย่างในการยึดเหนี่ยวและเกาะเกี่ยวกันของธรรมชาติ ได้แก่ โครงสร้างที่ได้จากต้นไม้ ไผ่แมงมุม หรือการรวมตัวกันของเซลล์ในร่างกายมนุษย์เมื่อมองผ่านกล้องจุลทรรศน์ ในขณะเดียวกัน สีของแมลง ผีเสื้อ ที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้แมลงเหล่านี้ต้องซ่อนตัว ป้องกันศัตรู หรือการที่มีสีสดใสเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้าม

2. แนวความคิดที่สืบเนื่องมาจากงานออกแบบพื้นบ้าน (Inspiration by Vernacular Design) งานออกแบบพื้นบ้าน หมายถึงงานออกแบบขั้นเบื้องต้น ได้แก่รูปแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในระยะแรกๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านั้น อาจได้จากรธรรมชาติ และต่อมามนุษย์นำมาปรับปรุงและพัฒนา งานออกแบบพื้นบ้านจึงรวมหมายถึงงานออกแบบที่ทำอยู่เป็นประจำ หรือเป็นงานออกแบบจากภูมิปัญญาไทยที่ได้มีการพัฒนาต่อๆ กันมา เรียกได้ว่างานหัตถศิลป์คือการทำให้รูปแบบไปไม่มีการวางแผนที่ชัดเจน งานประเภทนี้ผู้ออกแบบและผู้ผลิตเป็นคนคนเดียวกัน แก้ปัญหาในการประดิษฐ์ไปเรื่อยๆ ทำให้สามารถแยกออกได้ว่าขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนออกแบบและขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนผลิต ทักษะของการออกแบบมาจากความเคยชินและถูกสอนด้านเทคนิคจากบรรพบุรุษต่อๆ กันมา เมื่อเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป การออกแบบขั้นพื้นฐานก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้ผลิตก็ดำเนินการเปลี่ยนไป รูปแบบก็ผิดเพี้ยนไป

จากเดิม งานออกแบบพื้นบ้านได้ถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยต่อๆ กันมา การเปลี่ยนแปลงบางอย่างมีสาเหตุมาจากการแบ่งระดับของผู้ใช้มากขึ้น ระดับฐานะมีระยะตั้งแต่จนถึงรวย ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้รับการออกแบบจะมีผู้บริโภคต่างกลุ่มกันตามฐานะและพฤติกรรมความเป็นอยู่ต่างๆ งานออกแบบพื้นบ้านนั้นกลายเป็นวัตถุโบราณ (Antique)

3. แนวความคิดที่สืบเนื่องจากเทคโนโลยี (Inspiration by Technology) เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับตรงกับการพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และการนำพัฒนาการมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดกับสิ่งประดิษฐ์หรืองานปรับปรุง แนวคิดประเภทนี้มีรากฐานจากสิ่งที่พิสูจน์ได้จากข้อมูลและหลักฐานทางการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผนและขั้นตอน ทุกครั้งที่เริ่มต้นนักออกแบบจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ วิศวกร นักการตลาด นักเขียนแบบ ฯลฯ เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยสามารถสรุปได้ว่า งานออกแบบที่สืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีจะต้องทำงานกันเป็นทีม นักออกแบบจะสร้างสรรค์ผลงานให้มีเสน่ห์ น่าสนใจ และนำใช้สอย ดังนั้น การออกแบบเกี่ยวข้องกับตรงกับการตลาด การแข่งขันกับคู่แข่ง งานออกแบบโดยสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีจะถูกลงแผนและเก็บบันทึกอย่างมีระบบ จะต้องมีการพิมพ์เขียว หรือแพทเทิร์นเก็บไว้เป็นหมวดหมู่พร้อมที่จะผลิตเป็นจำนวนมากๆ ได้โดยไม่มีข้อบกพร่องใดๆ และเมื่อจะหันมาผลิตใหม่ก็นำมาใช้ได้ทันที การเก็บบันทึกจะบันทึกรูปทรง ขนาด วัสดุและรายละเอียดต่างๆ วิธีการประกอบกันเพื่อให้เข้าใจในการผลิตเป็นเรื่องสำคัญ

สินีนาถ เลิศไพโรจน์(2549: 11-13) กล่าวว่างานออกแบบที่สืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีในยุคต้นๆ ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยที่เรียกกันว่า สิ่งประดิษฐ์ (Invention) ต่อมาเมื่อสิ่งประดิษฐ์ถูกผลิตในระบบอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อให้เหมาะกับคนในหลายๆ กลุ่ม หลายระดับฐานะ และความเป็นอยู่ ทำให้การตกแต่งมีมากขึ้น ได้แก่ เรื่องสี สัน องค์กรประกอบทางศิลปะ สีนํ้าสีเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายก็เช่นเดียวกัน มีวิวัฒนาการในด้านรูปแบบจะเป็นไปเป็นระยะๆ โดยอาศัยความต้องการใช้งานเป็นหลัก เมื่อมีการใช้งานนอกบ้านมากขึ้น ต้องถือกระเป๋าไปไหนมาไหนจึงต้องมีสายสะพายเพื่อความปลอดภัย สาเหตุของความเปลี่ยนแปลงในช่วงปลายศตวรรษที่ 8 จะสืบเนื่องมาจากขนาดของชนบัตรและเศษสตางค์ เครื่องสำอาง กุญแจ ผ้าเช็ดหน้า สมุดบันทึกขนาดเล็ก ปากกา ดินสอ และเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 1990 สีนํ้ายี่ห้อ พราด้า (Prada) ได้ทำการออกแบบกระเป๋าถือสตรีแบบใส มองเห็นทะลุข้างใน ซึ่งต่อมายี่ห้อชานแนล (Chanel) ก็ผลิตกล่องใส่มีโซ่เป็นส่วนประกอบ จากนั้นมาการออกแบบกระเป๋า ก็เริ่มทำกันแพร่หลายขึ้น เพื่อไว้เก็บสัมภาระและเป็นการโชว์ไปในตัวโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการแต่งกาย ต้องให้เข้ากันได้กับทั้งรูปแบบของเสื้อผ้าด้วย

ธวัชชัย แสงน้ำเพชร(2551: 55-56) กล่าวว่า การออกแบบคอลเลคชั่นและการพัฒนา Concept ควรใช้ประโยชน์กับแรงบันดาลใจให้มากที่สุด ทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่จะให้ข้อคิดในการออกแบบ การค้นคว้าเรื่องราวที่เป็นแรงบันดาลใจ ควรจะค้นคว้าให้ครอบคลุม เช่น วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ควรให้เห็นภาพทั้งสังคมนั้นๆ เช่น ความเป็นไทย เป็นจีน หรืออินเดีย เราอาจใช้แรงบันดาลใจเพียงเรื่องเดียวดังกล่าวในหลายคอลเลคชั่นก็ได้ การออกแบบคอลเลคชั่น ไม่จำเป็นต้อง

เป็นชิ้นเดียว อาจทำให้เป็นคนละชิ้น (Ensemble) ช่วยลดความเบื่อหน่ายในงานออกแบบ ทั้งยังสามารถประสมประสานกันได้ในคอลเลคชั่นเดียว งานออกแบบที่เป็นตัว Concept ของคอลเลคชั่นควรมีความคิดทุกอย่างที่เป็นข้อสรุปไว้ และนำมาขยายแตกตัวเป็นคอลเลคชั่น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เรียงร้อยคอลเลคชั่นให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน การเรียนรู้คอลเลคชั่นที่ดีจะนำไปสู่การพัฒนาการออกแบบ

5.3.5 เทรนด์แฟชั่นปี 2014-2015

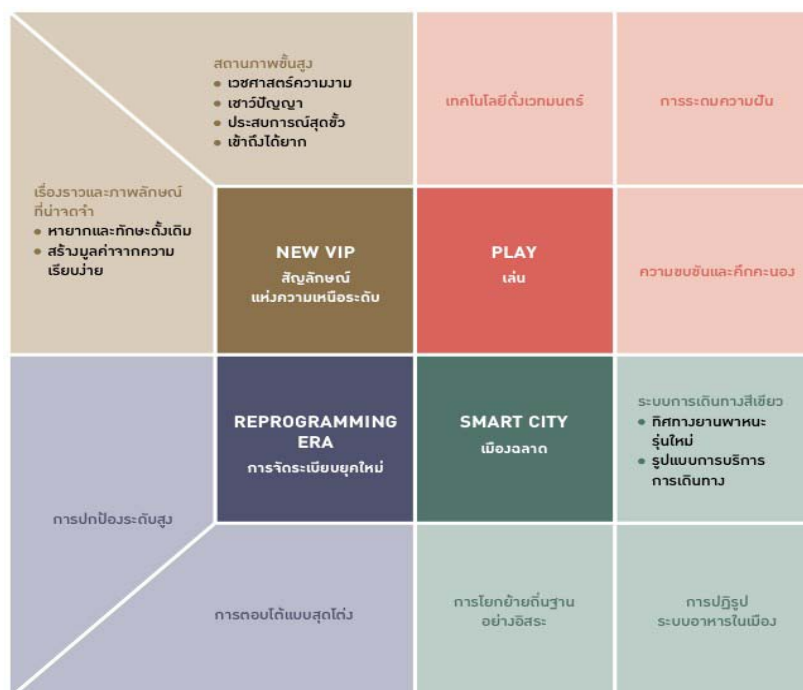
5.3.5.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับเทรนด์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี 2014-15

ในปี 2014 มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการเก็บออมมาสู่การใช้เงินเพื่อซื้อสิ่งของที่ปรารถนาและสร้างความสุขให้กับตัวเองมากกว่าแต่ก่อนนอกจากนี้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาและเติบโตมาพร้อมๆ กับคนใน Generation Y ซึ่งกำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน เทคโนโลยีที่รุดหน้าจึงไม่เพียงช่วยในด้านการปฏิสัมพันธ์หรือรวมกลุ่มคนเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิต การวิจัยตลาดผ่านสังคมออนไลน์ (Crowd-source) กระทั่งรูปแบบการทำงานที่คนส่วนใหญ่ต้องการความสุข ความพึงพอใจ และเสรีภาพ มากกว่าการผูกมัดหรือรายได้จำนวนมาก ด้วยเหตุที่กลุ่มผู้บริโภคหลักคือคนวัยทำงานจาก Generation Y ผลลัพธ์ที่ว่าจะเข้าสู่ตลาดจึงมีทิศทางที่จะย้อนวัยแบบยุคป๊อปร่วมสมัยอีกครั้ง นอกเหนือจากนั้นเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำผนวกกับการตระหนักคิดต่อภาวะยุคหลังน้ำมัน ทำให้เราเริ่มปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเมืองใหม่ให้ชาญฉลาดมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงกับระบบคมนาคมขนส่ง การเก็บข้อมูลด้านพลังงาน เทคโนโลยี การขนส่งแบบไฮบริด ไปจนถึงการประมวลผลที่ครอบคลุมรอบด้านจนสามารถมีส่วนสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และบริการชั้นเยี่ยมกับประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งเลือกเมืองใหญ่เป็นถิ่นฐานหลักในการใช้ชีวิต กระทั่งการหันมาสร้างสังคมเกษตรในเมืองเพื่อเอาชนะอุปสรรคทั้งเรื่องเวลาและพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารที่สะอาด ปลอดภัย และที่สำคัญคือการสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับคนเมืองร่วมกัน

5.3.5.2 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ในปี 2014-15 แบ่งได้เป็น 4 เทรนด์หลัก ได้แก่
 สัญญาลักษณ์แห่งความเหนือระดับ (NEW VIP)

1. การจัดระเบียบยุคใหม่ (Reprograming Era)
2. เล่น (Play)
3. เมืองฉลาด (Smart City)

ภาพประกอบ 18 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

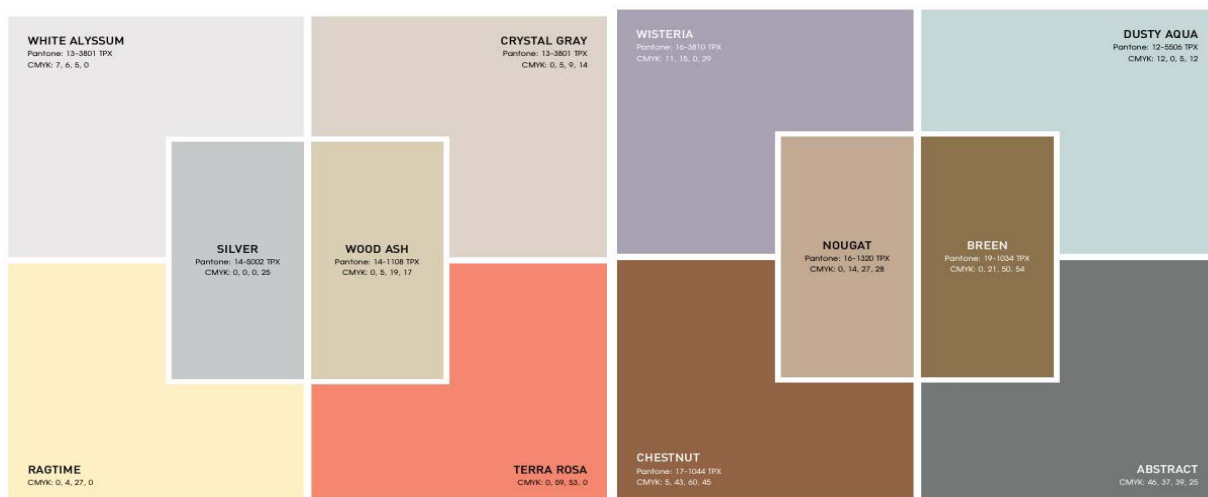
ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014-15 โดย TCDC, e-book.

1. สัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ (NEW VIP)

ที่มาของเทรนด์ : เมื่ออำนาจทางเศรษฐกิจของชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นจึงมีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นตามไปด้วย จากการสำรวจ 85 ประเทศธุรกิจมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถึง 24.2 % เทียบกับปี 2006 โดยสอดคล้องกับสถิติที่สำรวจว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนใช้จ่ายในต่างประเทศประมาณ 4,000 ปอนด์ต่อคน นอกจากนี้แนวโน้มการบริโภคสินค้าหรูในหลายๆ ประเทศยังมีอัตราที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ในบราซิล ผู้บริโภคสินค้าหรูประมาณ 80% เดินทางไปใช้จ่ายที่ต่างประเทศ เนื่องจากสินค้าในประเทศมีราคาสูงและประเทศที่นิยมไปมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ได้แก่ เมืองไมอามี และนิวยอร์ก ตามด้วยเมืองลิสบอนและลอนดอนในยุโรป หรือตลาดอุตสาหกรรมหรูของประเทศออสเตรเลียที่จัดอยู่ในอันดับ 16 ของโลก ด้วยยอดการใช้จ่ายสูงถึง 1.8 ล้านปอนด์ในปี 2012 คิดเป็น 13% ของอัตราเติบโตต่อปี เมื่อเทียบกับอัตราการเติบโต 10% ของธุรกิจสินค้าหรูทั่วโลก

การขยายตัวของชนชั้นกลางรวมถึงปริมาณจับจ่ายที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะหมวดสินค้าหรูสะท้อนให้เห็นว่ามีความต้องการสินค้าดังกล่าวในกลุ่มคนทุกระดับจนสินค้าหรูถูกลดระดับให้ทุกคนสามารถเป็นเจ้าของหรือเข้าถึงได้ง่ายกว่าเดิมทำให้เศรษฐกิจผู้มั่งคั่งต้องการใช้ทั้งข้าวของและบริการที่เลิศหรูกว่ากลุ่มชนชั้นกลางขึ้นไปอีกเพื่อสะท้อนสถานะภาพและฐานะทางการเงินที่เหนือกว่าอย่างแท้จริง

ชาร์ตแสดงโทนสีเทรนด์สัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ (NEW VIP)

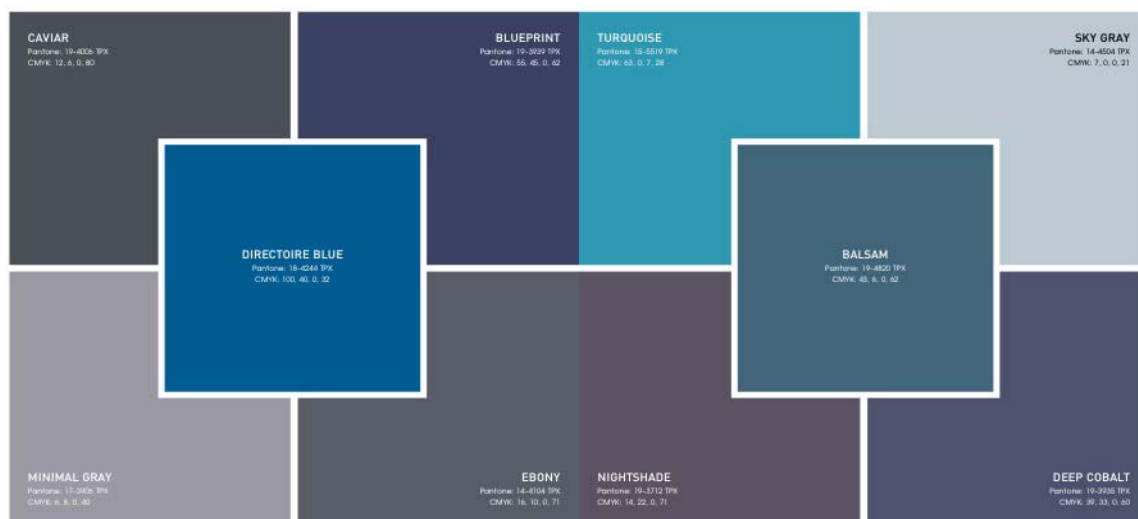
ภาพประกอบ 19 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014-15 โดย TCDC, e-book

2. การจัดระเบียบยุคใหม่ (Reprograming Era)

ที่มาของเทรนด์ 23 ปีหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดเมื่อปี 1991 ขั้วอำนาจทางการเมือง และเศรษฐกิจของโลกอย่างรัสเซียและอเมริกาเปลี่ยนจากความระแวงมาเป็นพันธมิตร เศรษฐกิจของประเทศเดียวจึงไม่ใช่อำนาจต่อรองที่เพียงพออีกต่อไป ทรัพยากรที่ลดลงเรื่อยๆ นำมาซึ่งข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศ กระทั่งความแตกต่างด้านความคิด ความเชื่อสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่คิดต่าง ปัญหาที่ทับซ้อน ในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเรื่อยๆ ทศคติ ความเชื่อ ความศรัทธาถูกสั่นคลอนและปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การยอมรับกติกาหรือความเป็นไปใหม่ๆ ของสังคม

ชาร์ตแสดงโทนสีเทรนด์การจัดระเบียบยุคใหม่ (Reprogramming Era)

ภาพประกอบ 20 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

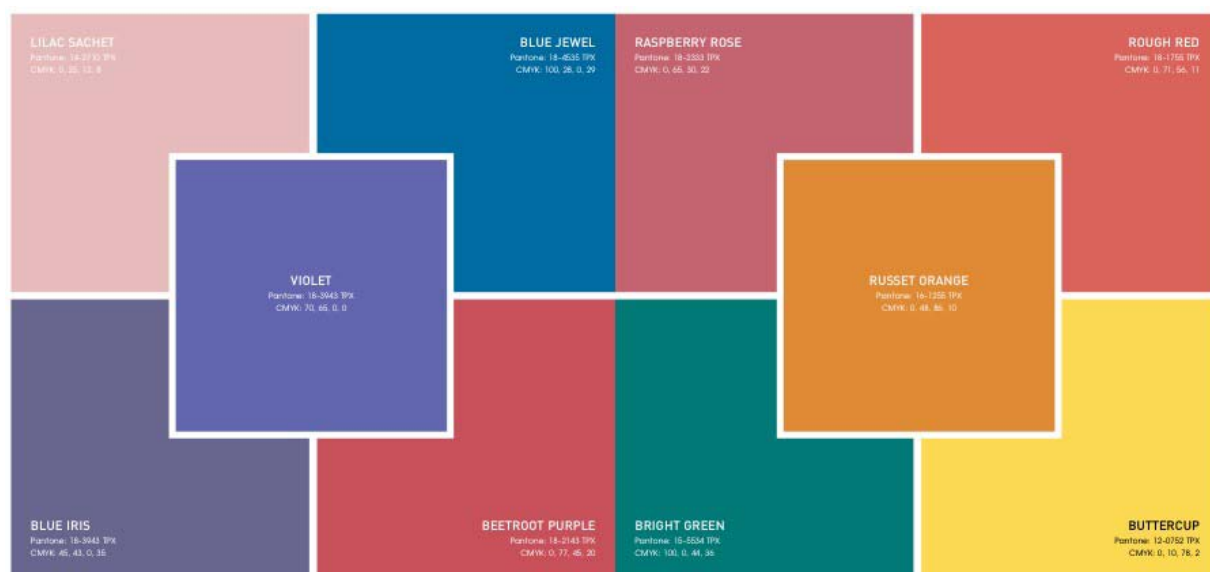
ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014-15 โดย TCDC, e-book

3. เล่น (Play)

ที่มาของเทรนด์ : ในปี 2014 คนรุ่น Generation Y หรือกลุ่มประชากรที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1979 – 1995 ซึ่งมีอายุ 19 – 35 ปี จะเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยบางส่วนจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า ในช่วง 10 ปีแรกของการเริ่มทำงานจะเป็นช่วงที่พวกเขากำลังเลื่อนขั้นเข้าสู่ระดับหัวหน้ากลุ่มหรือหัวหน้าแผนกภายใต้องค์กร คือเป็นกลุ่มคนทำงานกลุ่มใหม่ที่เข้าร่วมกับกลุ่ม Generation X และกลุ่ม Baby boom บางส่วนที่ยังเหลืออยู่ในระดับอาวุโสขององค์กร

Generation Y เติบโตขึ้นมาในระบบเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ จึงได้รับอิทธิพลแนวคิดแบบสากล ทั้งวิธีการเขียน การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตและระบบทำงานขององค์กรที่มีความพร้อมและทันสมัย มีประสิทธิภาพเทียบเท่าสากล ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็เกิดมาในช่วงต้นของการพัฒนาเทคโนโลยี คือ ในช่วงวัยเด็กเป็นยุคที่เพจเจอร์เฟื่องฟูและโตเป็นวัยรุ่นในช่วงที่เทคโนโลยีเบ่งบาน แทบทุกคนมีโทรศัพท์มือถือใช้ Generation Y จึงได้เรียนรู้และใช้ชีวิตอยู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่มากกว่า Generation X คนกลุ่มนี้จึงมีความคล่องตัวในการใช้และประยุกต์ดัดแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างชาญฉลาด

ชาร์ตแสดงโทนสีเทรนด์เล่น (Play)

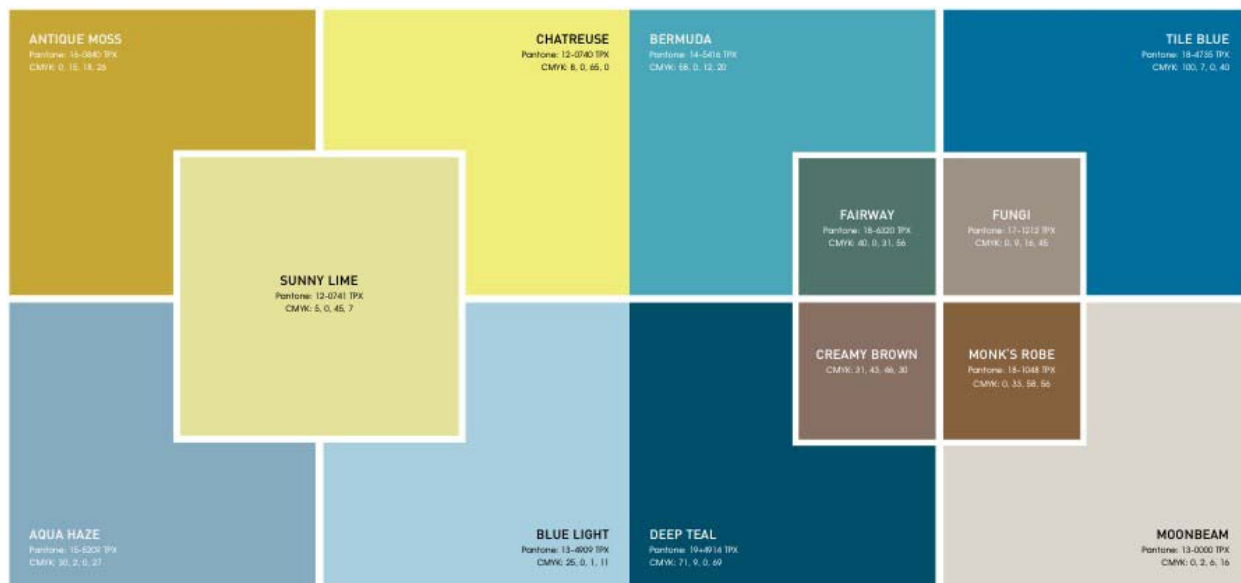
ภาพประกอบ 21 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014-15 โดย TCDC, e-book

4. เมืองฉลาด (Smart City)

ที่มาของเทรนด์ : จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี คือปัจจัยที่สำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อวางแผนเมืองในอนาคต องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) คาดการณ์ว่าประชากรในโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 6 พันล้านในปัจจุบัน เป็น 8.3 พันล้านคน ในปี 2030 หรือในอัตราเฉลี่ย 1.1% ต่อปี และการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าตั้งแต่ช่วงปี 2010 เป็นต้นมาประชากรครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 6 ใน 10 คน ในปี 2030 โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา สถิติเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเมืองกลายเป็นศูนย์รวมการใช้ชีวิตของคนส่วนใหญ่ การวางแผนอย่างรอบด้านในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมไปถึงการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่

ชาร์ตแสดงโทนสีเทรนด์เมืองฉลาด (Smart City)

ภาพประกอบ 22 โครงสร้างรวมแนวโน้มเทรนด์ 2014-15

ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014-15 โดย TCDC, e-book

6. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 ทฤษฎีการออกแบบ

การออกแบบ คือ การกำหนดความนึกคิด ตามความต้องการที่จะแสดงออก ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย (คมสัน สุริยะ; และคณะ. 2551: 2)

การออกแบบลวดลาย เป็นศิลปะประยุกต์แขนงหนึ่งที่สร้างสรรค์องค์ประกอบทางศิลปะให้ปรากฏเป็นรูปแบบในลักษณะลวดลาย เพื่อเสริมแต่งโครงสร้างสิ่งต่างๆ ให้มีคุณค่ายิ่งขึ้นกว่าเดิมที่มีอยู่ (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2538: 4)

6.2 แนวทางการออกแบบลวดลายผ้า (Concept of Textile Design)

การออกแบบลวดลายผ้าควรต้องสอดคล้องกับขนาดความกว้างของหน้าผ้า และจัดวางลวดลายผ้าให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ลวดลายสามารถต่อกันได้ตามความยาวผ้า ในการออกแบบลวดลายผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นการออกแบบลวดลายซ้ำๆ กัน (Repetition) หรือการจัดวางลวดลายต้นแบบแล้วผูกปลายให้เกิดลวดลายซ้ำๆ กัน ตามขั้นตอน แนวทางในการออกแบบลวดลายผ้าที่สำคัญคือ จะต้องออกแบบลวดลายให้ครบ 1 ช่วงลาย (Repeat) และลวดลายนั้นต้องต่อกันทั้ง 4 ด้าน อย่างลงตัวพอดี (พินาลิน สาริยา. 2549: 83)

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ผู้วิจัยได้พบผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้และมีผลงานวิจัยที่มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

พิศสมัย บุญอยู่ (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้ผ้าไทยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล ประชากรจำนวน 598 คน การศึกษาพบว่าบุคคลกรส่วนใหญ่ใช้ผ้าไทยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง โดยพิจารณาปัจจัยทางด้านเนื้อผ้าและผิวสัมผัส บุคลากรส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเลือกใช้ผ้าไทย เพราะต้องช่วยสนับสนุนสินค้าไทย ผ้าไทยที่นิยมใช้คือผ้าฝ้ายชนิดของผ้าไทยที่ส่วนใหญ่เคยใช้คือผ้าไหม ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ผ้าไทยมีหลายด้าน เช่น ด้านเนื้อผ้าและผิวสัมผัส ส่วนใหญ่เลือกผ้าทอเนื้อละเอียด ผิวสัมผัสนุ่ม ผ้าเรียบเป็นมันเงา ผ้าเนื้อบาง ไม่เลือกผ้าเนื้อหยาบด้าน ด้านสีที่ใช้ ส่วนใหญ่เลือกผ้าสีโทนร้อนหรือสีตัดกัน ลวดลายที่นิยมใช้ ลายเล็ก ลายประยุกต์ ลายโบราณ และลายพืช ไม่เลือกลายขนาดใหญ่ ลายสิ่งของเครื่องใช้ และลายสัตว์ และลายเลขาคณิต ด้านคุณภาพพบว่าส่วนใหญ่เลือกผ้าที่สวมใส่สบาย เป็นผ้าทอมือ ย้อมสีธรรมชาติ ไม่เลือกผ้าที่ยังง่ายและผ้าที่ไม่คงรูป

ชมพูนุช ลาภเกิด (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาและการพัฒนากระเป๋าทอพื้นเมืองไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอพื้นเมือง ไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาออกแบบในทางกราฟฟิคให้เกิดรูปแบบใหม่ นำมาพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอพื้นเมืองไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 20 แบบ และคัดเลือก 10 แบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอพื้นเมืองไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี กลุ่มผู้บริโภคให้ความพอใจอยู่ในระดับดีและผลวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบกระเป๋าทอพื้นเมืองไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรีต่อการพัฒนารูปแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าทอพื้นเมืองไทยยวน

7. สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย เรื่องการศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้

โครงการทอผ้าในพระบรมราชานุสรณ์ศึกษาโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อตั้งตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อปี 2518 ตั้งอยู่ที่ ตำบลน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์โครงการ คือ (1) เพื่อเป็นแหล่งฝึกอาชีพการทอผ้าให้แก่ราษฎรตำบลน้ำเต้า (2) เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของราษฎรในพื้นที่โครงการ (3) เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทย และ (4) เพื่อให้ราษฎรสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ซึ่ง

ในปัจจุบันในโครงการฯ มีสมาชิกร่วมโครงการจำนวน 20 คน โดยผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าโครงการทอผ้าวัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นี้คือผ้าทอดอกจอก ซึ่งเป็นลวดลายเก่าแก่ของไทย และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้อนุรักษ์ผ้าทอดอกจอกไว้ที่วัดน้ำเต้าแห่งนี้เพียงแห่งเดียว ซึ่งการทอผ้าทอดอกจอกจะใช้วิธีการออกแบบ 7 ตะกอเพื่อทำให้เกิดลวดลายเหลี่ยมมุม ลายจะมีลักษณะเนื้อหา มีลวดลายโดดเด่นมีชายครุยที่สวยงาม ซึ่งในอดีตชาวบ้านนิยมทอผ้าเพื่อใช้หนุนหมอนในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามจากการค้นคว้าวิจัยยังพบว่ามี การทอผ้าลักษณะลายดอกจอกนี้ในต่างประเทศ ซึ่งมีชื่อในภาษาอังกฤษว่า วาฟเฟิลแฟบริค (Waffle fabric) หรือวาฟเฟิลวีฟ แฟบวิค (Waffle weave fabric) หรือ ฮันนี่คอมบ์ แฟบริค (Honeycomb fabric) ซึ่งมีวิธีการทอจะนำเส้นยืนและเส้นพุ่งมาสานขัดกันเป็นลายสี่เหลี่ยม ซึ่งมีลักษณะคล้ายขนมวาฟเฟิล และเรียกการทอลักษณะนี้ว่า การทอแบบดอบบี้ (Dobby Weaving)

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบลวดลาย ซึ่งมีแนวคิดหลัก คือ ลวดลายที่เกิดจากสี และ ลวดลายที่เกิดจากการสอดคล้องหรือขัดกันของเส้นด้าย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นโดยอ้างอิงแนวโน้มแฟชั่นในปี ค.ศ. 2014 – 15 ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 เทรนด์หลัก ได้แก่ (1) สัญญาลักษณ์แห่งความเหนือระดับ (New VIP) (2) การจัดระเบียบยุคใหม่ (Reprogramming Era) (3) เล่น (Play) (4) เมืองฉลาด (Smart City)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผ้าทอลายดอกจอกจากโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งถูกนำมาพัฒนารูปแบบผ้าทอ จำนวน 5 รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญและผู้บริโภค ซึ่งจะพิจารณาจากคุณลักษณะ และลวดลายที่เหมาะสมสำหรับการนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การสังเกตการณ์ (Observation)

โดยผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) มีวัตถุประสงค์เพื่อดูลวดลายผ้าทอดอกจอก การทอผ้า และเนื้อผ้าที่ทอลวดลาย โดยศึกษากระบวนการผลิตผ้าดอกจอกและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทอผ้าดอกจอกโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interviews) ในประเด็นประวัติความเป็นมาของการทอ กระบวนการทอผ้าทอที่สามารสร้างพื้นผิวผ้า วัสดุที่ใช้การออกแบบพื้นผิวผ้า ลวดลาย แนวความคิด และรูปแบบผลิตภัณฑ์ เทคนิคและกระบวนการผลิต โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เทปบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพร่วมกัน

3. การสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 4 ชุด คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบผ้าทอ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 รูปแบบ เพื่อทำการคัดเลือก 2 รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำผลสรุปที่ได้จากการสำรวจมาออกแบบลวดลายจำนวน 6 รูปแบบ แล้วทำการคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อลวดลาย จากนั้นนำผลสรุปที่ได้มาออกแบบเป็นสินค้าแฟชั่นจำนวน 3 คอลเลคชั่น และทำการคัดเลือกให้เหลือ 1 คอลเลคชั่นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

- แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างผ้าทอดอกจอกมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

- แบบสอบถามเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างผ้าทอดอกจอกมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

- แบบสอบถามเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างผ้าทอดอกจอกมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

4. แบบประเมิน (Assessment)

เป็นแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบโครงสร้างผ้าทอสำหรับผ้าทอดอกจอก กรณีศึกษาโครงการทอผ้าวัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเป็นความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ ต่อโครงสร้างผ้าทอดอกจอก เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับต้นแบบโครงสร้างผ้าทอดอกจอก ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีข้อความปลายเปิด (Open Ended Form)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัย เรื่องการศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษาโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาโครงสร้างผ้าทอดอกจอก จากแหล่งต่างๆ ให้มากที่สุด เช่น หนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต บทความ และจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่กลุ่มทอผ้าโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการสังเกต และสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตการณ์กระบวนการทอ จากกลุ่มทอผ้าโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลผู้ชำนาญการ เกี่ยวกับประเด็นด้านประวัติความเป็นมา รูปแบบผ้าทอ การผลิตผ้าทอ แนวคิดและการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 การศึกษารูปแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ชุด ดังนี้

- แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้เชี่ยวชาญ

- แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภคและความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ที่สั่งทอของผู้บริโภค
- แบบสอบถามเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้เชี่ยวชาญ
- แบบสอบถามเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้ผู้เชี่ยวชาญ
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลจากทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ มาวิเคราะห์หาแนวทางที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามขอบเขตของงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาวัสดุ กระบวนการผลิตผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการสร้างโครงสร้างพื้นผิว และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือก แล้วนำผลสรุปมาเป็นแนวทางในการออกแบบลวดลาย และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกลวดลายผ้าทอลายดอกจอก แล้วนำผลสรุปมาเป็นแนวทางในการออกแบบสินค้าแฟชั่นต้นแบบ จากผ้าทอลายดอกจอก

ส่วนที่ 3 สรุปผลที่ได้จากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสร้างต้นแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก

ส่วนที่ 1

1. ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการลงภาคสนามในเรื่องการสร้างพื้นผิว โครงสร้าง และลวดลาย ผ้าทอลายดอกจอกของกลุ่มทอผ้า โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุष्ठัมภวัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องการสร้างพื้นผิว โครงสร้างและลวดลายของผ้าทอลายดอกจอกของกลุ่มทอผ้า โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุष्ठัมภวัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยขึ้นตัวอย่างผ้าทอลายดอกจอกที่มีรูปแบบการทอแตกต่างกันจำนวน 5 รูปแบบ

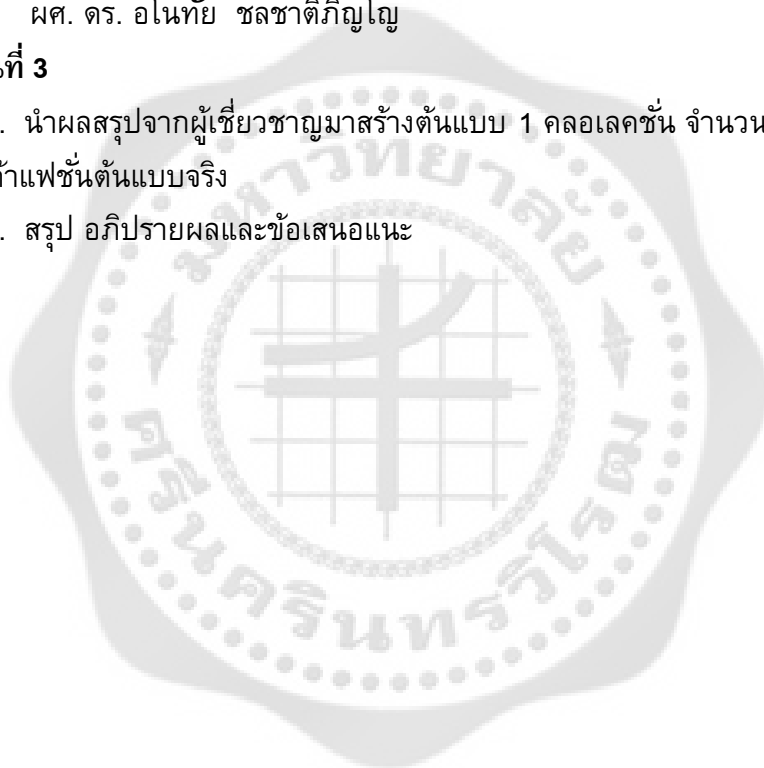
ส่วนที่ 2

นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการออกแบบโครงสร้าง ลวดลาย และสินค้าแฟชั่นต้นแบบ 3 คอลเลคชั่น คอลเลคชั่นละ 7 รูปแบบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 รูปแบบเพื่อนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบลวดลายผ้าทอดอกจอก
ท่านผู้หญิงวิลาวัลย์ วีรานวัฒน์
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าทอดอกจอก
อาจารย์ สงคราม เสนาธรรม
- ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบสินค้าแฟชั่น
ผศ. ดร. อโนทัย ชลชาติภิญโญ

ส่วนที่ 3

1. นำผลสรุปจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างต้นแบบ 1 คอลเลคชั่น จำนวน 7 รูปแบบ เพื่อนำมาผลิตสินค้าแฟชั่นต้นแบบจริง
2. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การศึกษารวบรวมข้อมูลในลักษณะของการผสมผสานจากการศึกษาจาก เอกสาร (Documentary Research) การศึกษาจากภาคสนาม (Field Research) จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมาย และประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตของเนื้อหา เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น ทัศนศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสาวรีย์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรวบรวมจากภาคสนามโดยการ สัมภาษณ์เชิง ลึก (IN-DEPTH INTERVIEW) เกี่ยวกับการสร้างพื้นผิวและโครงสร้างผ้าดอกจอก จากหัวหน้ากลุ่ม ทอผ้าโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสาวรีย์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการออกแบบลวดลายผ้าดอกจอก ด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าดอกจอก เพื่อเป็นการ สร้างความเข้าใจใน รูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าดอกจอก โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมาย ของการวิจัยและนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ด้านรูปแบบพื้นผิวและ โครงสร้างผ้าดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงสอบถามถึง กลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าดอกจอก สำหรับนำไป พัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภค เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของ ผู้บริโภคและความต้องการด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอของผู้บริโภค และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถามชุดที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาสรุปเพื่อเป็นแนวทางใน การออกแบบร่างลวดลายผ้าดอกจอก จำนวน 5 รูปแบบ แล้วคัดเลือกแบบร่างลวดลายทอด้วย แบบสอบถามชุดที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูปแบบ จากนั้นคัดเลือกให้เหลือเพียง ลวดลายที่ เหมาะสมกับสินค้าแฟชั่น

ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบผ้าดอกจอกที่คัดเลือกแล้วจำนวน 1 รูปแบบ นำมาเป็นรูปแบบ ในการออกแบบคอลเลกชันสินค้าแฟชั่นจำนวน 5 คอลเลกชัน ซึ่งใน 1 คอลเลกชันประกอบไปด้วย เสื้อสตรี กระโปรงสตรี รองเท้าสตรี ชุดกระโปรงสตรี รองเท้าสตรี เสื้อเชิ้ตบุรุษ กางเกงบุรุษ รองเท้า บุรุษ

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแบบสอบถาม ชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก จำนวน 5 คอลเลคชั่น แล้วคัดเลือกให้เหลือ 1 คอลเลคชั่น นำแบบร่างคอลเลคชั่นที่ได้ไปดำเนินการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype)

ขั้นตอนที่ 7 นำผ้าทอลายดอกจอกที่ได้มาผลิตชิ้นงานต้นแบบ (Prototype) สินค้าแฟชั่น อันประกอบไปด้วยเสื้อสตรี กระโปรงสตรี รองเท้าสตรี ชุดกระโปรงสตรี รองเท้าสตรี เสื้อเชิ้ตบุรุษ กางเกงบุรุษ รองเท้าบุรุษ

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และนำผลการวิจัยที่ได้มาประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกจอก และจากการเก็บรวบรวมภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (IN-DEPTH INTERVIEW)

ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าดอกจอก จากผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตผ้าทอลายดอกจอก โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าทอและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าดอกจอก ในการสร้างพื้นผิวและโครงสร้างการทอผ้าสำหรับผ้าดอกจอก โดยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตผ้าดอกจอก มีความต้องการจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ และลวดลายทอของผ้าดอกจอกให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภครุ่นใหม่ เพื่อเป็นการเปิดตลาด และขยายกลุ่มผู้บริโภค และสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายดอกจอก ด้วยกระแสการอนุรักษ์ผ้าไทย ผ้าดอกจอกยังสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ไม่น้อย ปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภคมีความต้องการผ้าดอกจอกเพิ่มมากขึ้นหากแต่ผ้าทอลายดอกจอกแบบดั้งเดิมมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมกับการนำไปแปรรูปเป็นสินค้าแฟชั่น

ผลิตภัณฑ์จากผ้าดอกจอกที่ผลิตขึ้นในปัจจุบันขาดความทันสมัย กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่จึงเป็นวัยผู้ใหญ่จนถึงวัยผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับความนิยมในหมู่คนรุ่นใหม่ ดังนั้นการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องเน้นการออกแบบที่ทันสมัย ด้วยคุณสมบัติดั้งเดิม ผ้าทอลายดอกจอกนิยมนำมาแปรรูปเป็นเสื้อคลุมอาบน้ำ ผ้า màn ฯลฯ ซึ่งได้รับความนิยมจำกัดเพียงในกลุ่มผู้บริโภคบางกลุ่มเท่านั้น เพื่อพัฒนาผ้าทอลายดอกจอกให้เป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น ลวดลายและคุณลักษณะของผ้าทอจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา โดยยังคงอัตลักษณ์เดิม เช่นลวดลายไปจนถึงวัสดุที่ใช้ในการทอแบบดั้งเดิมคือเส้นฝ้าย

ในแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เริ่มจากการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคว่าต้องการผ้าทอดอกจอกในรูปแบบใดและจึงนำไปพัฒนาต่อยอดแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆต่อไป จากนั้นทำการศึกษาวัสดุ กระบวนการทอผ้าดอกจอก และศึกษาเทคนิคการทอ โดยการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับเทคนิคการทอ การออกแบบลายทอ การออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าดอกจอก ให้มีความแปลกใหม่ ทั้งด้านรูปลักษณ์ สี สัน ผิวยืดหยุ่น และประโยชน์ใช้สอย ให้มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นต่อชุมชนต่อไป

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก โดยได้ทำการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และได้ทำการสรุปข้อมูลตามประเด็นงานวิจัยออกเป็นตารางดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 1 สรุปผลจากข้อมูลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	66.67
หญิง	1	33.33
รวม	3	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	0	0
26 - 30 ปี	0	0
31 - 35 ปี	0	0
ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป	3	100
รวม	3	100

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	0	0
ปริญญาโท	2	66.67
ปริญญาเอก	1	33.33
รวม	3	100.00
4. อาชีพ		
เอกชน	0	0
ราชการ	3	0
รัฐวิสาหกิจ	0	0
รวม	3	100
5. ประสบการณ์การทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมอบรมต่าง ๆ		

ท่านผู้หญิงวิลาวัลย์ วีรานุวัฒน์

ตำแหน่ง เลขานุการคณะกรรมการร้านจิตลดดา

อาจารย์ สงคราม เสนธรรม

ผู้อำนวยการอาวุโสด้านลายผ้า โครงการร้านจิตลดดา

ผศ. ดร. อโนทัย ชลชาติภิญโญ

หัวหน้าภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมการเกษตร ม.เกษตรศาสตร์

สรุปผลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

1. เพศชายคิดเป็นร้อยละ 66.67 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 33.33
2. ช่วงอายุมากกว่า 36 ปีสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ระดับปริญญาโทสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.67 และระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 33.33
4. อาชีพราชการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100

5. ประสบการณ์ทำงานของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นงานที่เกี่ยวข้องและวิทยาการให้ความรู้ด้านผ้าทอและการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยในแบบสอบถามได้กำหนดเกณฑ์ประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ดังนี้

4.51 - 5.00	ระดับ	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	ระดับ	เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	ระดับ	เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	ระดับ	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	ระดับ	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 2 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้าง
ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมาย
และแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้า ทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดหน้าเต่า	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N=3	ระดับความ
	\bar{X}	เหมาะสม
1.รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 1		
● ลวดลายทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.0	มากที่สุด
● ลวดลายทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5.0	มากที่สุด
● องค์ประกอบลายทอ สวยงาม	5.0	มากที่สุด
● เส้นใยที่เลือกใช้มีความเหมาะสมสวยงาม	5.0	มากที่สุด
● ผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.0	มากที่สุด
● ลายทอเหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้า แฟชั่น	5.0	มากที่สุด
● ลายทอเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่	5.0	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 1	5.0	มากที่สุด
2.รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 2		
● ลวดลายทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5	มากที่สุด
● ลวดลายทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.6	มากที่สุด
● องค์ประกอบลายทอ สวยงาม	4.0	มาก
● เส้นใยที่เลือกใช้มีความเหมาะสมสวยงาม	4.3	มาก
● ผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	4.3	มาก
● ลายทอเหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้า แฟชั่น	4.0	มาก
● ลายทอเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่	4.3	มาก
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 2	4.35	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้า ทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N=3	ระดับความ
	\bar{X}	เหมาะสม
3.รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 3		
● ลวดลายทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ	4.3	มาก
● ลวดลายทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.3	มาก
● องค์ประกอบลายทอ สวยงาม	4.0	มาก
● เส้นใยที่เลือกใช้มีความเหมาะสมสวยงาม	4.0	มาก
● ผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.6	มาก
● ลายทอเหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น	3.6	มาก
● ลายทอเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่		
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 3	4.0	มาก
	3.97	มาก
4.รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 4		
● ลวดลายทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ	4.3	มาก
● ลวดลายทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.3	มาก
● องค์ประกอบลายทอ สวยงาม	4.6	มากที่สุด
● เส้นใยที่เลือกใช้มีความเหมาะสมสวยงาม	3.6	มาก
● ผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	4.3	มาก
● ลายทอเหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น	4.6	มากที่สุด
● ลายทอเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่	3.3	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 4	4.14	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้า ทอในพระบรมราชานุภมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N=3	ระดับความ เหมาะสม
5.รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 5		
● ลวดลายทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5	มากที่สุด
● ลวดลายทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5	มากที่สุด
● องค์ประกอบลายทอ สวยงาม	5	มากที่สุด
● เส้นใยที่เลือกใช้มีความเหมาะสมสวยงาม	5	มากที่สุด
● ผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5	มากที่สุด
● ลายทอเหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้า แฟชั่น	5	มากที่สุด
● ลายทอเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่	5	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 5	5	มากที่สุด

สรุปผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย 5 ซึ่งแปลความหมายข้อมูล
ค่าเฉลี่ยคือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
2. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ย 4.35 ซึ่งแปลความหมาย
ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมมาก
3. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.97 ซึ่งแปลความหมาย
ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมมาก
4. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 4 ได้คะแนนเฉลี่ย 4.14 ซึ่งแปลความหมาย
ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมมาก
5. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ย 5 ซึ่งแปลความหมายข้อมูล
ค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
6. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 1 และ 5 ได้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ 5
ซึ่งหมายความว่า เป็นพื้นผิวและโครงสร้างที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ต่อรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 3 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
- ทดลองใช้เส้นด้าย Rayon เพื่อปรับน้ำหนักผ้าและทำให้สัมผัสผ้านุ่มมากขึ้น
- ทดลองทอสลัเส้นและดอกเป็นลายริ้วในสัดส่วนความกว้างต่าง ๆ กัน
- ต้องปรับพื้นผิวหรือช่องสอดด้ายยืนเพื่อให้ผ้าทอที่ได้มีรูปทรงของลายทอเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสมากที่สุดจึงจะจัดได้ว่าสวยงาม
- ทดลองเปลี่ยนสีเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งในตำแหน่งสันขอบของแต่ละดอกโดยใช้สีตามเทรนด์ที่ผู้เชี่ยวชาญเลือก
- ทดลองปรับสีด้ายพุ่งจากเข้มไปหาอ่อนไปหาเข้มของแต่ละดอก
- เพิ่มลวดขนาดของลายเพื่อให้เกิดลายที่ต่างกัน

จากการวิเคราะห์ผลของแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ว่า จากรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอทั้ง 5 แบบนั้น แบบที่ 1 และ 5 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาผลิตเป็นผ้าทอสำหรับสินค้าแฟชั่น ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภค เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภคและความต้องการด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอของผู้บริโภค

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริโภค เรื่องข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภคและความต้องการด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอ โดยทำการสอบถามผู้บริโภคจำนวน 100 คน และทำการสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ออกมาเป็นตารางดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลและลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภคร่วม เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภค

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	22	22
หญิง	78	78
รวม	100	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	12	12
26 - 30 ปี	23	23
31 - 35 ปี	36	36
ตั้งแต่ 36 ปี ขึ้นไป	29	29
รวม	100	100
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	21
ปริญญาตรี	63	63
ปริญญาโท	16	16
ปริญญาเอก	0	0
รวม	100	100
4. รายได้		
ระหว่าง 10,000 – 15,000	8	8
ระหว่าง 16,000 – 20,000	16	16
ระหว่าง 21,000 – 25,000	49	49
26,000 ขึ้นไป	27	27
รวม	100	100

สรุปผลข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภค มีดังต่อไปนี้

1. เพศชายคิดเป็นร้อยละ 20 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 80
2. ช่วงอายุ 31 – 35 ปีเป็นช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถามมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36 และช่วงอายุมากกว่า 36 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 29 ช่วงอายุ 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23 และช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 12 ของผู้ทำแบบสอบถามทั้งหมด
3. จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน ผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 63 ต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 21 และปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 16 ของผู้ทำแบบสอบถามทั้งหมด
4. จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน ระดับรายได้ต่อเดือนในช่วง 21,000 – 25,000 มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49 และผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนในช่วง 26,000 บาทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 27 ผู้มีรายได้อยู่ในช่วง 16,000 – 20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 16 และผู้มีรายได้ในช่วง 10,000 – 15,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 8 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

ตาราง 5 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภค เกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
5. ท่านเคยใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอกหรือไม่		
เคย	4	4
ไม่เคย	96	96
รวม	100	100
6. ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอกมากน้อยเพียงใด		
มาก	0	0
ปานกลาง	1	25
น้อย	3	75
รวม	4	100

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
7. อะไรเป็นสาเหตุให้ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอดอกจอก		
สีสันทันและลวดลายทอ	0	0
ตราสินค้า	2	50
ซื้อโดยไม่ตั้งใจ	2	50
รวม	4	100
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
8. ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าดอกจอกของท่านที่เลือกซื้อเป็นแบบใด		
ผ้ามัน	1	25
ชุดคลุมอาบน้ำ	1	25
ผ้าปูโต๊ะ	2	50
เสื้อสำเร็จรูป	0	0
รวม	100	100
9. จากตัวอย่างผ้า ท่านคิดว่าผ้าทอดอกจอกมีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่นหรือไม่		
เหมาะสม	77	77
ไม่เหมาะสม	23	23
รวม	100	100
10. จากตัวอย่างผ้า ท่านคิดว่าผ้าทอดอกจอกมีปัญหาด้านใด		
สีสันทันและลวดลาย	73	73
การออกแบบ	24	24
การดูแลรักษา	3	3
ราคา	0	0
รวม	100	100

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
11. ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายดอกจอกมีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหนในขนาดต		
มาก	49	49
ปานกลาง	37	37
น้อย	12	12
น้อยที่สุด	2	2
รวม	100	100
12. ท่านคิดว่าการพัฒนาลวดลายและเทคนิคการทอ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด		
จำเป็น	97	97
ไม่จำเป็น	3	3
รวม	100	100
13. ความเป็นมาของตราสินค้ามีผลต่อการเลือกซื้อของท่านหรือไม่		
มีผล	43	43
ไม่มีผล	57	57
รวม	100	100
14. ท่านมีความสนใจในรูปลวดลายและเทคนิคการทอรูปแบบใหม่ๆ จากที่เคยมีอยู่หรือไม่		
มาก	74	74
ปานกลาง	18	18
น้อย	8	8
น้อยที่สุด	0	0
รวม	100	100

สรุปผลข้อมูลความต้องการด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอของผู้บริโภค มีดังต่อไปนี้

1. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน พบว่าผู้ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายดอกจอกเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. จากผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอกจำนวน 4 คน มีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอดอกจอกในปริมาณน้อยจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และมีจำนวน 1 คนที่มีการซื้อในปริมาณปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 25 จากจำนวนผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอกทั้งหมด

3. จากผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอกจำนวน 4 คน พบว่าสามาเหตุซื้อโดยไม่ตั้งใจจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 50 และอีก 2 คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ซื้อเพราะตราสินค้า

4. จากผู้ที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอกจำนวน 4 คน พบว่าผ้าปูโต๊ะเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 โดยมี 1 คนเลือกซื้อผ้าปูโต๊ะ และ 1 คนเลือกซื้อผ้าคลุมอาบน้ำ

5. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คนคิดว่าผ้าทอดอกจอกมีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่นจำนวน 77 คนคิดเป็นร้อยละ 77 และมีจำนวน 23 คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 23 มีความเห็นที่ไม่เหมาะสม

6. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน คิดว่าผ้าทอดอกจอกมีปัญหาด้านสีสันทนและลวดลายมากที่สุดจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73 และมีความเห็นว่าผ้าทอดอกจอกมีปัญหาด้านการออกแบบจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24 มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการดูแลรักษาเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3

7. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน คิดว่าผ้าทอลายดอกจอกมีความจำเป็นมากในอนาคตจำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 49 โดยเห็นว่ามีค่าจำเป็นในระดับปานกลางจำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 37 มีความจำเป็นในระดับน้อย 12 คนและน้อยมาก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และ 2 ตามลำดับ

8. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน คิดว่าผ้าทอลายดอกจอกมีความจำเป็นในการพัฒนาลวดลายและเทคนิคการทอจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 97 และมีคนที่คิดว่าไม่จำเป็นจำนวน 3 คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3

9. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน คิดว่าตราสินค้ามีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จำนวน 43 คนคิดเป็นร้อยละ 43 และอีก 57 คนไม่คิดว่าตราสินค้าจะมีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 57

10. จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน ให้ความสนใจรูปแบบลวดลายและเทคนิคการทอรูปแบบใหม่ๆ ในระดับมากจำนวน 74 คนคิดเป็นร้อยละ 74 ในระดับปานกลาง 18 คนคิดเป็นร้อยละ 18 และในระดับน้อยจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้บริโภครายหนึ่งแสดงความคิดเห็น ต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก โดยได้ทำการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และได้ทำการสรุปข้อมูลตามประเด็นงานวิจัยออกเป็นตารางดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 6 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญเรื่องรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	66.67
หญิง	1	33.33
รวม	3	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	0	0
26 - 30 ปี	0	0
31 - 35 ปี	0	0
ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป	3	100
รวม	3	100

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	0	0
ปริญญาโท	2	66.67
ปริญญาเอก	1	33.33
รวม	3	100.00
4. อาชีพ		
เอกชน	0	0
ราชการ	3	0
รัฐวิสาหกิจ	0	0
รวม	3	100
5. ประสบการณ์การทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมอบรมต่าง ๆ		

ท่านผู้หญิงวิลาวัลย์ วีรานุวัฒน์

ตำแหน่ง เลขานุการคณะกรรมการร้านจิตลดดา

อาจารย์ สงคราม เสนธรรม

ผู้อำนวยการอาวุโสด้านลายผ้า โครงการร้านจิตลดดา

ผศ. ดร. อโนทัย ชลชาติภิญโญ

หัวหน้าภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมการเกษตร ม.เกษตรศาสตร์

สรุปผลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

1. เพศชายคิดเป็นร้อยละ 66.67 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 33.33
2. ช่วงอายุมากกว่า 36 ปีสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ระดับปริญญาโทสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.67 และระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 33.33
4. อาชีพราชการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100
5. ประสบการณ์ทำงานของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นงานที่เกี่ยวข้องและวิทยาการให้ความรู้ด้านผ้าทอและการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลาย ผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลายผ้า
ทอดอกจอกจาก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยในแบบสอบถามได้กำหนดเกณฑ์
ประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

4.51 - 5.00	ระดับ	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	ระดับ	เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	ระดับ	เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	ระดับ	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	ระดับ	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 7 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้าง
ผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมาย
และแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระ บรมราชินีนาถรัตนวดีหน้าเต้าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความ เหมาะสม
\bar{X}		
1. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 1		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระ บรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความ เหมาะสม
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.30	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 1	3.00	ปานกลาง
2. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 2		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.30	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.30	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.00	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 2	3.00	ปานกลาง
3. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 3		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5.00	มากที่สุด
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	4.60	มากที่สุด
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.60	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 3	4.88	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุष्ठัมภักดิ์หน้าเต้าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความเหมาะสม
4. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 4		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 4	3.00	ปานกลาง
5. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 5		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.30	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.00	มาก
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.60	มาก
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	3.30	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.30	มาก
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 5	3.67	มาก
6. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 6		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.00	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 6	3.00	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระ บรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความ เหมาะสม
7. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 7		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	4.00	มาก
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.60	มาก
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.30	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	3.30	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.30	มาก
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 7	3.67	มาก
8. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 8		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.60	มากที่สุด
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	4.60	มากที่สุด
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 8	4.88	มากที่สุด
9. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 9		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.00	มาก
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	4.00	มาก
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 9	4.71	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความเหมาะสม
10. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 10		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.00	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 10	3.00	ปานกลาง
11. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 11		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.30	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 11	3.00	ปานกลาง
12. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 12		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.30	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.30	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.00	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 12	3.00	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระ บรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความ เหมาะสม
13. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 13		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5.00	มากที่สุด
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	4.60	มากที่สุด
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.60	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 13	4.88	มากที่สุด
14. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 14		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.30	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 14	3.00	ปานกลาง
15. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 15		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 15	3.00	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุष्ठัมภักดิ์หน้าเต้าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความเหมาะสม
16. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 16		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	5.00	มากที่สุด
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	4.60	มากที่สุด
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	5.00	มากที่สุด
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.60	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 16	4.88	มากที่สุด
17. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 17		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 17	3.00	ปานกลาง
18. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 18		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 18	2.91	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต่าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความเหมาะสม
19. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 19		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	2.60	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 19	2.80	ปานกลาง
20. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 20		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.60	มาก
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 20	3.00	ปานกลาง
21. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 21		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.60	มาก
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.60	มาก
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 21	3.08	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภักดิ์ภูวดหน้าเต้าย	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความเหมาะสม
22. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 22		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.60	มาก
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 22	3.00	ปานกลาง
23. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 23		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	2.60	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 23	3.00	ปานกลาง
24. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 24		
● ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ	3.00	ปานกลาง
● ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.00	ปานกลาง
● องค์ประกอบลาย สวยงาม	3.00	ปานกลาง
● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย	3.60	มาก
● ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์	2.60	ปานกลาง
● ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	3.30	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 24	3.00	ปานกลาง

17. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 17 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.00 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

18. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 18 ได้คะแนนเฉลี่ย 2.91 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

19. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 19 ได้คะแนนเฉลี่ย 2.80 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

20. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 21 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.00 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

21. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 21 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.08 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

22. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 22 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.00 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

23. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 23 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.00 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

24. รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกแบบที่ 24 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.00 ซึ่งแปลความหมาย ข้อมูลค่าเฉลี่ย คือ เป็นแบบที่มีความเหมาะสมปานกลาง

25. รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอแบบที่ 3, 8, 9, 13 และ 16 ได้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ ในระดับ 4.88, 4.88, 4.71, 4.88 และ 4.88 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า เป็นรูปแบบลวดลายที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอ ดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 8 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

- ทดลองใช้เส้นด้าย Rayon เพื่อปรับน้ำหนักผ้าและทำให้สัมผัสผ้านุ่มมากขึ้น
- ทดลองทอสลัปลิ้นและดอกเป็นลายริ้วในสัดส่วนความกว้างต่าง ๆ กัน
- ต้องปรับพื้นผิวหรือช่องสอดด้ายยืนเพื่อให้ผ้าทอที่ได้มีรูปทรงของลายทอเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสมากที่สุดจึงจะจัดได้ว่าสวยงาม
- ทดลองเปลี่ยนสีเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งในตำแหน่งสันขอบของแต่ละดอกโดยใช้สีตามเทรนด์ที่ผู้เชี่ยวชาญเลือก
- ทดลองปรับสีด้ายพุ่งจากเข้มไปหาอ่อนไปหาเข้มของแต่ละดอก
- เพิ่มลดขนาดของลายเพื่อให้เกิดลายที่ต่างกัน

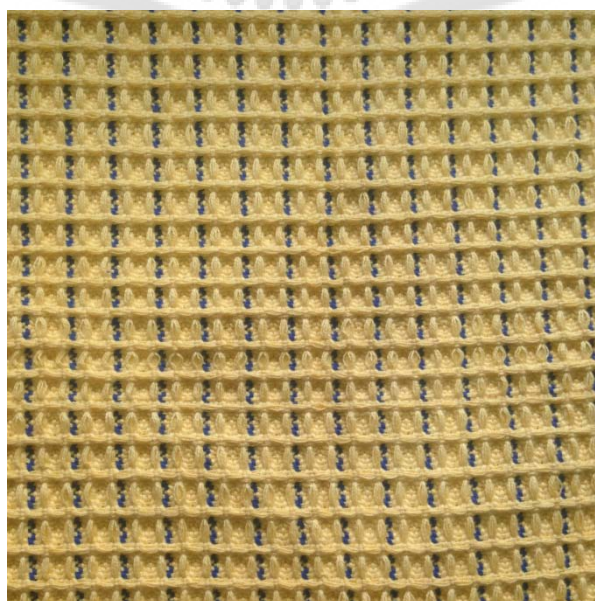
จากการวิเคราะห์ผลของแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ว่า จากรูปลวดลายผ้าทอทั้ง 24 แบบนั้น แบบที่ 3, 8, 9, 13 และ 16 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาเป็นลวดลายของผ้าทอดอกจอกสำหรับสินค้าแฟชั่น ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุป ลวดลายผ้าทอดอกจอกที่จะเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น จำนวน 5 รูปแบบ 1 คลอเลคชั่น ซึ่งประกอบด้วย พ

รูปแบบที่ 3

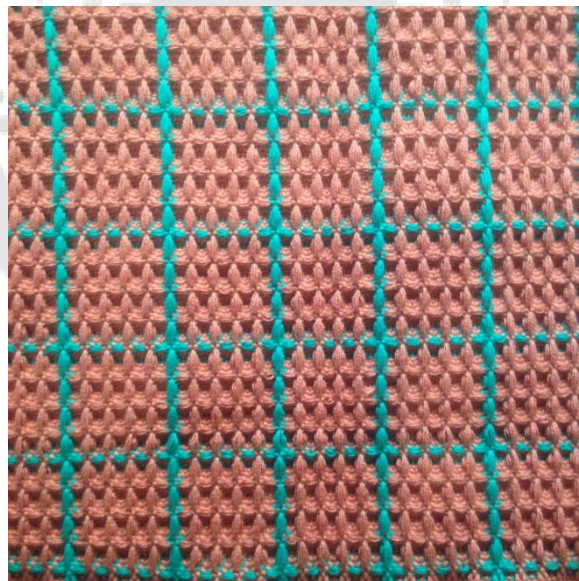
รูปแบบที่ 8

รูปแบบที่ 9

รูปแบบที่ 13

รูปแบบที่ 16

5. นำรูปแบบผ้าทอดอกจอกที่คัดเลือกแล้วจำนวน 5 รูปแบบ นำมาเป็นรูปแบบในการ ออกแบบคลอเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจำนวน 3 คลอเลคชั่น ซึ่งใน 1 คลอเลคชั่นประกอบไปด้วย เสื้อสตรี 3 รูปแบบ กระโปรงสตรี 2 รูปแบบ รองเท้าสตรี 2 รูปแบบ ชุดกระโปรงสตรี 2 รูปแบบ กางเกงสตรี 1 รูปแบบ เสื้อบุรุษ 2 รูปแบบ กางเกงบุรุษ 2 รูปแบบ และรองเท้าบุรุษ 1 รูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบผ้าทอดอกจอกที่คัดเลือกแล้วจำนวน 5 รูปแบบมาออกแบบคลอเลคชั่น สินค้าแฟชั่นโดยแบ่งแนวทางออกแบบเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 ออกแบบโดยใช้แนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015

แนวทางที่ 2 ออกแบบโดยใช้โครงเสื้อผ้าเบสิกร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่อง แต่งกายปี 2014 – 2015

แนวทางที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์รูปแบบเสื้อผ้าที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมกับ ผ้าทอดอกจอกร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015

โดยการออกแบบตามแนวทางทั้ง 3 แนวทาง ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

แนวทางที่ 2

แนวทางที่ 3

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก โดยได้ทำการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และได้ทำการสรุปข้อมูลตามประเด็นงานวิจัยออกเป็นตารางดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 9 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	66.67
หญิง	1	33.33
รวม	3	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	0	0
26 - 30 ปี	0	0
31 - 35 ปี	0	0
ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป	3	100
รวม	3	100
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	0	0
ปริญญาโท	2	66.67
ปริญญาเอก	1	33.33
รวม	3	100.00
4. อาชีพ		
เอกชน	0	0
ราชการ	3	0
รัฐวิสาหกิจ	0	0
รวม	3	100
5. ประสบการณ์การทำงานและเข้าร่วมกิจกรรมอบรมต่าง ๆ		

ท่านผู้หญิงวิลาวลัย วีรานุวัตน์

ตำแหน่ง เลขานุการคณะกรรมการร้านจิตลดดา

อาจารย์ สงคราม เสนธรรม

ผู้อำนวยการอาวุโสด้านลายผ้า โครงการร้านจิตลดดา

ผศ. ดร. อโนทัย ชลชาติภิญโญ

หัวหน้าภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมและการเกษตร ม.เกษตรศาสตร์

สรุปผลข้อมูลและลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญ

1. เพศชายคิดเป็นร้อยละ 66.67 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 33.33
2. ช่วงอายุมากกว่า 36 ปีสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ระดับปริญญาโทสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.67 และระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 33.33
4. อาชีพราชการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100
5. ประสบการณ์ทำงานของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นงานที่เกี่ยวข้องและวิทยาการให้ความรู้ด้านผ้าทอและการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อแนวทางในการออกแบบสินค้าแฟชั่น

แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อแนวทางในการออกแบบสินค้าแฟชั่น โดยในแบบสอบถามได้กำหนดเกณฑ์ประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

4.51 - 5.00	ระดับ	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	ระดับ	เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	ระดับ	เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	ระดับ	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	ระดับ	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 10 สรุปผลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางการออกแบบสินค้าแฟชั่น จากผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแบบสอบถามถึง กลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอกจอก

แนวทางการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์วัดหน้าเต้าฯ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	
	N = 3	ระดับความ
	\bar{X}	เหมาะสม
1. แนวทางการออกแบบที่ 1		
<ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการออกแบบตรงตามแนวความคิดการออกแบบ ● แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ● องค์ประกอบการออกแบบ สวยงาม ● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 	2.00 3.00 3.00 2.60 2.60 3.30	น้อย ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยแนวทางการออกแบบที่ 1	2.25	น้อย
2. แนวทางการออกแบบที่ 2		
<ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการออกแบบตรงตามแนวความคิดการออกแบบ ● แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ● องค์ประกอบการออกแบบ สวยงาม ● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 	3.00 3.00 3.60 2.60 2.60 3.60	ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยแนวทางการออกแบบที่ 2	3.06	ปานกลาง
3. แนวทางการออกแบบที่ 3		
<ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการออกแบบตรงตามแนวความคิดการออกแบบ ● แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ● องค์ประกอบลาย สวยงาม ● สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ● แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 	4.00 4.00 5.00 5.00 5.00 5.00	มาก มาก มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยแนวทางการออกแบบที่ 3	4.60	มากที่สุด

สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับ ด้านแนวทางการออกแบบสินค้าแฟชั่น จากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. แนวทางการออกแบบที่ 1 ได้คะแนน 2.25 ซึ่งแปลความหมายข้อมูลค่าเฉลี่ยคือ เป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมน้อย
2. แนวทางการออกแบบที่ 2 ได้คะแนน 3.06 ซึ่งแปลความหมายข้อมูลค่าเฉลี่ยคือ เป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมปานกลาง
3. แนวทางการออกแบบที่ 3 ได้คะแนน 4.06 ซึ่งแปลความหมายข้อมูลค่าเฉลี่ยคือ เป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นด้านการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 11 คำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
<ul style="list-style-type: none"> - ควรเพิ่มแบบคอลเลคชั่นให้มีความหลากหลายมากขึ้น - ด้านวัสดุควรเพิ่มวัสดุที่สามารถหาได้ภายในท้องตลาด เพื่อให้คอลเลคชั่นเสื้อผ้าดูสวมใส่ได้ง่ายมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ผลของแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการออกแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือแนวทางที่ 3

7. นำผ้าทอดอกจอกมาผลิตชิ้นงานต้นแบบ (Prototype) สีนค้ำแฟชั่น

จากการศึกษาวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก รูปแบบผ้าทอดอกจอก และแนวทางการออกแบบ ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยขั้นตอนการผลิตชิ้นงานต้นแบบดังนี้

1. นำรูปแบบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญมาวางแผนจัดเตรียมวัสดุ และระบุเทคนิคการทอที่เหมาะสมกับรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอ
2. เตรียมวัสดุที่ใช้ในการทอ เช่น เส้นด้าย กี่ทอผ้า เป็นต้น

ภาพประกอบ 23 การจัดเตรียมเส้นด้าย

ภาพประกอบ 24 การขึ้นกี่ทอ

1. ดำเนินการทอและขึ้นชิ้นงานผ้าทอดอกจอกตามความยาวที่ต้องการ

ภาพประกอบ 25 กระบวนการทอผ้าดอกจอก

2. ผ้าทอที่ดำเนินการทอเสร็จสิ้น

ภาพประกอบ 26 ผ้าทอดอกจอกที่ทอเสร็จสมบูรณ์

3. ขั้นตอนการออกแบบสินค้าแฟชั่น

ออกแบบสินค้าแฟชั่นโดยอาศัยแนวทางการออกแบบที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

4. นำผ้าทอดอกจอกไปผลิตเป็นสินค้าแฟชั่นตามแนวทางการออกแบบที่ได้จากการ

วิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการออกแบบ

ภาพประกอบ 27 เตรียมผ้าทอดอกจอกเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าแฟชั่นต้นแบบ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอน
ที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรวบรวมจากภาคสนามโดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก (IN-DEPTH
INTERVIEW) เกี่ยวกับการสร้างพื้นผิวและโครงสร้างผ้าดอกจอก จากหัวหน้ากลุ่มทอผ้าโครงการ
ผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการออกแบบ
ลวดลายผ้าดอกจอก ด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าดอกจอก เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจใน
รูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าดอกจอก โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยและ
นำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ด้านรูปแบบพื้นผิวและ
โครงสร้างผ้าดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงสอบถามถึง
กลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มเทรนด์แฟชั่นที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ผ้าดอกจอก สำหรับนำไป
พัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับผู้บริโภค เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของ
ผู้บริโภคและความต้องการด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอของผู้บริโภค และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก
แบบสอบถามชุดที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาสรุปเพื่อเป็นแนวทางใน
การออกแบบร่างลวดลายผ้าดอกจอก จำนวน 24 รูปแบบ แล้วคัดเลือกแบบร่างลวดลายทอด้วย
แบบสอบถามชุดที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นคัดเลือกให้เหลือเพียง 5 ลวดลายที่เหมาะสมกับสินค้า
แฟชั่น

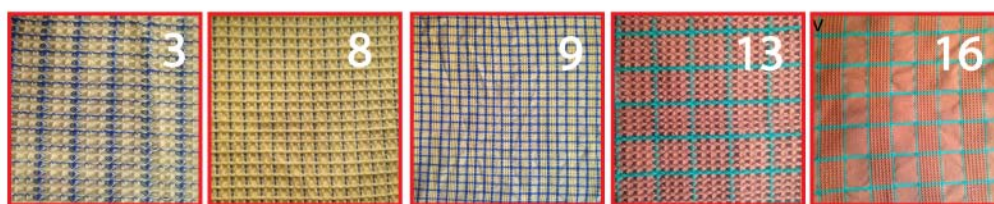
ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบผ้าดอกจอกที่คัดเลือกแล้วจำนวน 5 รูปแบบ นำมาเป็นรูปแบบ
ในการออกแบบคอลเลกชันสินค้าแฟชั่นจำนวน 3 คอลเลกชัน ซึ่งใน 1 คอลเลกชันประกอบไปด้วย
เสื้อสตรี 3 รูปแบบ กระโปรงสตรี 2 รูปแบบ รองเท้าสตรี 2 รูปแบบ ชุดกระโปรงสตรี 2 รูปแบบ เสื้อ
บุรุษ 2 รูปแบบ กางเกงบุรุษ 2 รูปแบบ รองเท้าบุรุษ 1 รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแบบสอบถาม ชุดที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการออกแบบสินค้า
แฟชั่นจากผ้าทอลายดอกจอก จำนวน 3 คอลเลกชัน แล้วคัดเลือกให้เหลือ 1 คอลเลกชัน นำแบบร่าง
คอลเลกชัน ที่ได้ ไปดำเนินการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype)

ขั้นตอนที่ 7 นำผ้าทอลายดอกจอกที่ได้มาผลิตชิ้นงานต้นแบบ(Prototype) สินค้าแฟชั่น อัน
ประกอบไปด้วยเสื้อสตรี กระโปรงสตรี รองเท้าสตรี ชุดกระโปรงสตรี รองเท้าสตรี เสื้อเชิ้ตบุรุษ
กางเกงบุรุษ รองเท้าบุรุษ

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และนำผลการวิจัยที่ได้มาประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกที่เหมาะสมในการนำมาผลิตเป็นสินค้าแฟชั่น ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 รูปแบบจากกลุ่มตัวอย่างรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกจำนวน 5 รูปแบบ คือรูปแบบที่ 1. เส้นยืน 1 เส้น เส้นพุ่ง 1 เส้น ใช้ด้ายเส้นเล็กเบอร์ 40/2 ในการทอ ส่วนดอก 5 ตะกอ 7 เต้าเหยียบ ลายขัด 4 ตะกอ 2 เต้าเหยียบ และรูปแบบที่ 5 เส้นยืน 4 เส้น เส้นพุ่ง 4 เส้น ใช้ด้ายเส้นเล็กเบอร์ 20/2 ในการทอ ส่วนดอก 5 ตะกอ 7 เต้าเหยียบ ลายขัด 4 ตะกอ 2 เต้าเหยียบ นอกจากรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอ เทรนด์สีปี 2014 – 2015 จำนวน 4 เทรนด์สี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคัดเลือก ซึ่งผลการคัดเลือกปรากฏว่า เทรนด์สีที่ 3. เล่น (PLAY) มีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาผ้าทอดอกจอกเป็นสินค้าแฟชั่นมากและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยมากที่สุด ในส่วนของเทรนด์ออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยได้นำเสนอเทรนด์ลวดลายปี 2014 – 2015 จำนวน 8 เทรนด์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคัดเลือก ซึ่งผลการคัดเลือกปรากฏว่า เทรนด์ลวดลายที่ 2.HARLEQUIN สีสนิม : ลวดลายที่มาจากรายละเอียดรูปทรงของเรขาคณิต มีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาผ้าทอดอกจอกเป็นสินค้าแฟชั่นมากและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัยมากที่สุด

จากผลสรุปของผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก เทรนด์สี และเทรนด์ลวดลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและขึ้นตัวอย่างลวดลายผ้าทอดอกจอก ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูปแบบจากกลุ่มตัวอย่างรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกจำนวน 24 รูปแบบ คือรูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 8 รูปแบบที่ 9 รูปแบบที่ 13 และรูปแบบที่ 16

รูปแบบที่ 3 รูปแบบที่ 8 รูปแบบที่ 9 รูปแบบที่ 13 รูปแบบที่ 16

จากรูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกทั้ง 5 รูปแบบที่ถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบสินค้าแฟชั่นจำนวน 3 คอลเลคชั่น โดยแบ่งแนวทางการออกแบบเป็น 3 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 ออกแบบโดยใช้แนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 แนวทางที่ 2 ออกแบบโดยใช้โครงสร้างเบสิกร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 แนวทางที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์รูปแบบสีที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมกับผ้าทอดอกจอก ร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015 ซึ่งถูกคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 แนวทาง คือ แนวทางการออกแบบที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์ของผู้วิจัยร่วมกับแนวโน้มเทรนด์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015

แนวทางการออกแบบที่ 3 ออกแบบโดยการวิเคราะห์ของผู้วิจัยร่วมกับแนวโน้มเทรนด์
เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายปี 2014 – 2015

อภิปรายผล

จากข้อมูลสรุปผลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของการพัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น ในการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์รูปแบบ ลวดลาย การเลือกใช้วัสดุ และผลิตผลงานออกมาเป็นผ้าผืนจากนั้นนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบสินค้าแฟชั่น ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในด้านอื่นๆ ได้ดังนี้

1. สามารถนำกระบวนการหรือผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบสินค้าแฟชั่นแบบอื่นๆ เช่น กระเป๋า เครื่องประดับ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะและวัตถุประสงค์ในการใช้สอยและความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน

2. ในการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก ยังสามารถนำไปผสมผสานกับวัสดุอื่นๆ ที่มีอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดมาใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าแฟชั่น เพื่อรูปแบบใหม่ๆ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะและวัตถุประสงค์ในการใช้สอยและความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน

จากปัญหาของการวิจัยที่ว่า ปัจจุบันผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิมมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมในการนำไปแปรรูปเป็นสินค้าแฟชั่น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในปัจจุบันขาดความทันสมัย กลุ่มลูกค้า

ส่วนใหญ่เป็นวัยผู้ใหญ่ถึงวัยสูงอายุ ผลผลิตที่ไม่ได้รับความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาผ้าทอดอกจอกมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นเพื่อสร้างมูลค่าและขยายกลุ่มผู้บริโภคโดยผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบระเบียบการวิจัย เพื่อให้ผ้าทอดอกจอกคงอยู่กับคนรุ่นหลังสืบไป จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาถึงการส่งเสริมและพัฒนาผ้าทอดอกจอกให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกให้เป็นที่แพร่หลายในหมู่มคนรุ่นใหม่ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากการวิจัย เรื่องการศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุष्ठัมภ์วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนวัดน้ำเต้า และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนทอผ้าวัดน้ำเต้า และเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาของอาจารย์ นิสิต นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ดังนี้

1. สามารถนำกระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมาใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตได้ ทั้งนี้ยังต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และคุณสมบัติเฉพาะในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เนื่องจากวัสดุหรือผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดมีคุณสมบัติแตกต่างกันอีกทั้งด้านความต้องการของผู้บริโภคก็มีความแตกต่างกัน เช่นกัน
2. ในการออกแบบรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอกนั้นควรมีการผสมผสานเส้นใยอื่นๆ เพิ่มเข้าไปด้วยเพื่อให้เพิ่มคุณสมบัติให้เหมาะสมกับการใช้งานในรูปแบบที่ต่างออกไป และนอกจากจะสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์แล้ว ยังช่วยเพิ่มทางเลือกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอกให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาถึงการส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน
2. ควรมีการศึกษาและทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นใยเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบโครงสร้างในการทอผ้าหรือการผลิตผ้าทอรูปแบบอื่นๆ ต่อไป
3. ควรพัฒนารูปแบบและประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย เช่น เครื่องประดับ กระเป๋า เพอร์เนเจอร์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2532). แหล่งโบราณคดีประเทศไทย ของกองโบราณคดี. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- คมสัน สุริยะ; และคณะ. (2551, พฤศจิกายน). *การออกแบบ*. หน้า 2. ม.ป.พ.
- โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในวโรกาสที่ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี. (2551). เอกสารข้อมูลเผยแพร่ (แผ่นพับ).
- โครงการพัฒนาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2552). *ศิลปะ การช่าง*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.m-culture.in.th/artcraftthai33.htm>
- จรินทร์ทิพย์ ชูหมื่นไวย. (2551). *Fashion's World เมื่อการตลาดเปลี่ยนโลกแฟชั่น*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.tcdc.or.th/src/17087/www-tcdcconnect-com/Fashion's-World-เมื่อการตลาดเปลี่ยนโลกแฟชั่น>
- ชมพูนุช ลากเกิด. (2555). *การศึกษาและการพัฒนากระเป๋าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ซิลลาด ดิส. (2551). *Fashion's World เมื่อการตลาดเปลี่ยนโลกแฟชั่น*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.tcdc.or.th/src/17087/www-tcdcconnect-com/Fashion's-World-เมื่อการตลาดเปลี่ยนโลกแฟชั่น>
- ดิสนีย์ สิงหพรเศรษฐ์. (2552). *การออกแบบสิ่งทอ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธวัชชัย แสงน้ำเพชร; และวันดี มาตสถิต. (ม.ป.ป). *การออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากผ้าไหมสุรินทร์ภายใต้โครงการ การออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากผ้าไหมสุรินทร์ ด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน สู่ความเป็นสากล*. คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. ม.ป.พ.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538, กันยายน). *การออกแบบลวดลาย เป็นศิลปะประยุกต์*. 2:18-20.
- พินาลิน สารียา. (2549). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พิสสมัย บุญอยู่. (2548). *ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้ผ้าไทยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พายัพ บุญเหลือ. (2556, มิถุนายน). *สัมภาษณ์โดยอรรถสิทธิ์ จันทรนิเวศน์ ที่โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในวโรกาสที่ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. (2551). *ออกแบบลวดลาย Ornamental design*. ตำรา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: ศูนย์การพิมพ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิลาวัลย์ วีรานุกวัฒน์, ท่านผู้หญิง. (2556, กันยายน). *สัมภาษณ์โดยอรรถสิทธิ์ จันทรนิเวศน์ ที่สำนักพระราชวังสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ*.

- สินีนาถ เลิศไพโรจน์. (2549). *การสร้างแนวโน้มนิยมในการเลือกใช้รูปแบบกระเป๋าทรงของสตรีนักธุรกิจไทย*. ทุนวิจัยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงคราม เสนาธรรม. (2556, มิถุนายน). สัมภาษณ์โดยอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์ ที่โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุพัถม์ภักดิ์น้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- อัจฉราพร ไสละสูต. (2522, ธันวาคม). *ความรู้เรื่องผ้า*. 5: 37-39.
- (2522, ธันวาคม). *เล่มเดิม*. หน้า 3.
- Ashley. (2555). *What is Waffle Cloth?*. Retrieved September 6 2013 from <http://www.sewnews.com/blogs/sewing/2012/09/12/waffle-cloth-wednesday-what-is-waffle-cloth/>
- TCDC. (2013). *เจาะเทรนด์โลก 2014-15*. E-book หน้า 12-23, 78-89, 130-139, 180-191

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เอกสารขอความอนุเคราะห์เพื่อการทำวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ โทร. 15118

ที่ พิเศษ วันที่ 8 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเบื้องต้นและศึกษาการผลิตผ้าทอในโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุพัฒน์ภักดีวัดน้ำเต้า อำเภอหนองหารราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรียน ท่านผู้ทรงคุณวุฒิวิไลวุฒิ วิธานวิไล เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยและวิจัย

ข้าพเจ้านาย อรรถสิทธิ์ จันทน์นิเวศน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรมออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความสนใจในการศึกษาพัฒนาผ้าทอภายใต้โครงการทอผ้าในพระบรมราชานุพัฒน์ภักดีวัดน้ำเต้า อำเภอหนองหารราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น

การศึกษาในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาโท ระดับปริญญาโท ในหัวข้อ "การศึกษาและการพัฒนาผ้าทอ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุพัฒน์ภักดี วัดน้ำเต้า อำเภอหนองหารราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเบื้องต้นและศึกษาการผลิตผ้าทอในโครงการทอผ้าในพระบรมราชานุพัฒน์ภักดีวัดน้ำเต้า อำเภอหนองหารราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จักขอขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มูลิกะปาม)

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(นาย อรรถสิทธิ์ จันทน์นิเวศน์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท

คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรมออกแบบ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ ศธ 0519.12/๑๕๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ มกราคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สงคราม เสนาธรรม

เนื่องด้วย นายอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์ บัณฑิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปกรรม (นวัตกรรมการออกแบบ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาพัฒนาคุณลักษณะและสายสัมพันธ์ของออกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษาโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสาวรีย์ วัดน้ำเต้า ตำบลมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวีวิเวท มุสิกประภาณ และ อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันศิริวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเลข : สองสามสี่ห้าหกเจ็ดแปด เก้าสิบเอ็ดสิบสอง โทรทัศน์ 086-588-2621

ที่ ศธ 0519.12/๑ ๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขทัย 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ มกราคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโนทัย ชะชาติภิญโญ

เนื่องด้วย นายอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์ บัณฑิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปกรรม (นวัตกรรมการออกแบบ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาพัฒนาคุณลักษณะและสายสัมพันธ์ของออกแบบสิ่งพิมพ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษาโครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์ วัดน้ำเต้า อำเภอมหาราช จ.สุโขทัยพระนครศรีอยุธยา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกpapan และ อาจารย์ ดร.กรรณจ คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมิน

จึงเรียนมาเพื่อขอทราบอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนนต์ ชะชาติภิญโญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

พษภ.พช: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ภาควิชาคัลคูลัส โทรสาร 086-588-2621

ที่ ศธ 0519.12/๑๖ ๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ มกราคม 2557

เรื่อง ขอลงทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เนื่องด้วย บัณฑิตวิทยาลัย จันทรนิเวศน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปกรรม (ในโครงการนอกแบบ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาพัฒนาคุณลักษณะและสายผ้าทอคอกอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น การศึกษาโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ รัชกาลที่ ๙ อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทศ มูลีชะปาน และ อาจารย์ ศรภกรกลศ คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตและขอรบกวนคุณเป็นผู้อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเลข : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ บิลด์ โทรศัพท์ 086-588-2621

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าทอและผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการออกแบบโครงสร้างผ้าทอดอกจอก
เรื่อง ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบโครงสร้างผ้าทอ
สำหรับผ้าทอดอกจอก

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบพื้นผิวผ้า
ทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบพื้นผิวผ้าทอดอกจอก
อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ 1

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พื้นผิวผ้าทอตรงตามแนวคิดการ ออกแบบ					
2. พื้นผิวผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบพื้นผิวผ้าทอสวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับรูปแบบ ผลิตภัณฑ์					
7. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 2

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภัมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พื้นผิวผ้าทอตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. พื้นผิวผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบพื้นผิวผ้าทอสวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					

6. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

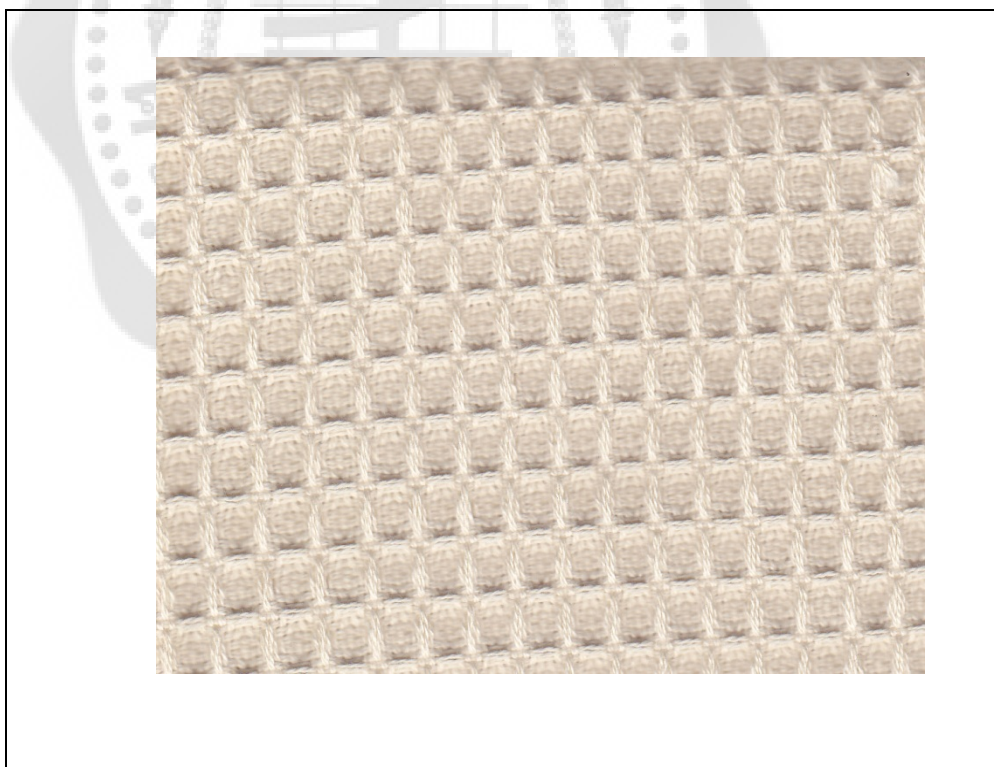
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 3

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุพัถม์ภ วัดหน้าเต้าช	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พื้นผิวผ้าทอตรงตามแนวคิดการ ออกแบบ					
2. พื้นผิวผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบพื้นผิวผ้าทอสวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับรูปแบบ ผลิตภัณฑ์					
7. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 4

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พื้นผิวผ้าทอตรงตามแนวคิดการ ออกแบบ					
2. พื้นผิวผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบพื้นผิวผ้าทอสวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับรูปแบบ ผลิตภัณฑ์					
7. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 5

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พื้นผิวผ้าทอตรงตามแนวคิดการ ออกแบบ					
2. พื้นผิวผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบพื้นผิวผ้าทอสวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					

6. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับรูปแบบ ผลิตภัณฑ์					
7. พื้นผิวผ้าทอเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามที่ 1

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น
กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ภักดีน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

2. เพศ

() ชาย () หญิง

3. อายุจัดอยู่ในช่วงใด

() ต่ำกว่า 25 ปี () 26-30 ปี
() 31-35 ปี () ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

4. การศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
อื่นๆโปรดระบุ.....

5. อาชีพ

ตำแหน่งงานในปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงานในปัจจุบัน.....

6. ประสบการณ์การทำงานและเข้าร่วมอบรมกิจกรรมต่าง ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเหมาะสมของเทรนด์สีในปี 2014 สำหรับพัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ภักดิ์น้ำเต้า อำเภอหารราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแนวโน้มเทรนด์ ปี 2014 แล้วพิจารณาอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสม (ขวามือของท่าน) ตามความคิดเห็น โปรดพิจารณาผลิตภัณฑ์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของท่าน

แนวความคิด	รายละเอียดแนวความคิด	ระดับความเหมาะสม				
		ดี มาก	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่ สุด
1.สัญลักษณ์แห่งความ เหนือระดับ (NEW VIP)	1. แนวคิด 2. สี 3. เทคนิค					
2. การจัดระเบียบยุคใหม่ (REPROGRAMMING ERA)	1. แนวคิด 2. สี 3. เทคนิค					
3. เล่น (PLAY)	1. แนวคิด 2. สี 3. เทคนิค					
4. เมืองฉลาด (SMART CITY)	1. แนวคิด 2. สี 3. เทคนิค					

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความต้องการในเรื่องลวดลายทอ สำหรับผลิตภัณฑ์แฟชั่น

คำชี้แจง โปรดพิจารณาในรูปแบบ ลวดลาย ที่เหมาะสมกับรูปแบบผ้าทอ (ในเอกสารแนบ) แล้วพิจารณาอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็น (ขวามือของท่าน) ตามความคิดเห็น โปรดพิจารณาผลิตภัณฑ์แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของท่าน

รูปแบบลวดลาย	ลักษณะลวดลาย	ระดับความคิดเห็น				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.NATURE & CHRYSANTHEMUM ธรรมชาติและดอกไม้ ที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติและดอกไม้						
2.HARLEQUIN สีส้ม : ลวดลายที่มาจากรายละเอียดรูปทรงของเรขาคณิต						

<p>3. SAND & SEA</p> <p>ทะเล และ ทราย : การนำเอาภาพถ่ายของผืนทรายและผืนทะเลมาสร้างสรรค์เป็นลวดลาย</p>						
<p>4. TEXT IT</p> <p>ข้อความจากคอมพิวเตอร์ : การสร้างข้อความจากคอมพิวเตอร์นำมาสร้างเป็นลวดลาย</p>	<p>TEXT IT</p> 					
<p>5. BRANDERY</p> <p>ตราสินค้า : นำเอาโลโก้ของตราสินค้ามาสร้างเป็นลวดลาย</p>	<p>BRANDERY</p> 					
<p>6. MINI DOTS</p> <p>ลายจุดแบบเล็ก : ลายจุดที่มีความเล็กจนเป็นขนาดพิกเซลจั่ววางเป็นลวดลาย</p>	<p>MINI DOTS</p> 					

<p>7. CAMO</p> <p>ลายพราง : แร่งน้ำตาลใจ</p> <p>จากลวดลายพรางของทหาร</p>	<p>CAMO</p> 					
<p>8. HENRI MATISSE</p> <p>ลวดลายจากศิลปิน : นำเอาภาพพิมพ์จากศิลปินมาสร้างสรรค์ลวดลายลงสิ่งทอ</p>	<p>HENRI MATISSE</p> 					

เอกสารแนบเทรนด์ลวดลาย 2014

สำหรับปี 2014 ลวดลายและแนวโน้มเทรนด์ลายผ้ามาจากทั้งสองวัฒนธรรมญี่ปุ่นและจีน การแสดงออกที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ การสร้างตราสินค้าเป็นแรงบันดาลใจ ยุค 50's และลวดลายจากการถ่ายภาพดิจิทัล ยังคงเป็นแนวทางที่แข็งแกร่ง(WeConnectFashion:2555.1)

1. NATURE & CHRYSANTHEMUM ธรรมชาติและดอกไม้ ลวดลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติและดอกไม้

NATURE & CHRYSANTHEMUM

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย NATURE & CHRYSANTHEMUM

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

2.HARLEQUIN ลวดลายที่มาจากรายละเอียดรูปทรงของเรขาคณิตใช้สีอย่างโดดเด่น

HARLEQUIN

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย HARLEQUIN

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

3. SAND & SEA ทะเล และ ทราย การนำเอาภาพถ่ายของผืนทรายและผืนทะเลมาสร้างสรรค์เป็นลาย

SAND & SEA

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย SAND & SEA

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

4. TEXT IT ข้อความจากคอมพิวเตอร์ การสร้างข้อความจากคอมพิวเตอร์นำมาสร้างเป็นลวดลาย

TEXT IT

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย TEXT IT

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

5. BRANDERY ตราสินค้า นำเอาโลโก้ของตราสินค้ามาสร้างเป็นลวดลาย

BRANDERY

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย BRANDERY

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

6. MINI DOTS ลายจุดแบบเล็ก ลายจุดที่มีความเล็กจนเป็นขนาดพิกเซลจัดวางเป็นลวดลาย

MINI DOTS

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย MINI DOTS

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

7. CAMO ลายพราง แรงแบบตาลใจจากลวดลายพรางของทหาร

CAMO

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย CAMO

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

8. HENRI MATISSE ลวดลายจากศิลปิน นำเอาภาพพิมพ์จากศิลปินมาสร้างสรรค์ลายลง สิ่งทอ

HENRI MATISSE

ภาพตัวอย่างเทรนด์ลวดลาย HENRI MATISSE

ที่มา: WeConnectFashion (2556):1

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม
ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริโภค
เรื่อง การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้า
แฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต้า อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถาม

ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริโภค

เรื่อง การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น
กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์ภักดีน้ำเต้า อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริโภค (ผู้บริโภคในวัยทำงาน)

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุจัดอยู่ในช่วงใด

- ต่ำกว่า 25 ปี 26-30 ปี
 31-35 ปี ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
อื่นๆโปรดระบุ.....

4. รายได้

- ระหว่าง 10,000-15,000 ระหว่าง 16,000-20,000
 ระหว่าง 20,000-25,000 26,000 ขึ้นไป

5. ท่านเคยใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอดอกจอกหรือไม่ (ถ้าไม่เคยใช้ให้ข้ามไปตอบข้อ 9)

- เคยใช้ ไม่เคยใช้

6. ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอดอกจอกมากน้อยเพียงใด

- มาก ปานกลาง น้อย

7. อะไรเป็นสาเหตุให้ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าดอกจอก

- สีสดใสและลวดลายทอ ตราสินค้า ชื่อโดยไม่ตั้งใจ (เห็นแล้วชอบ)

8. ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าดอกจอกของท่านที่เลือกซื้อเป็นแบบใด

() ผ้ามัน () ชุคคลุมอบน้ำ () ผ้าปูโต๊ะ () เสื้อสำเร็จรูป

9. จากตัวอย่างผ้า ท่านคิดว่าผ้าทอดอกจอกมีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่นหรือไม่

() เหมาะสม () ไม่เหมาะสม

10. จากตัวอย่างผ้า ท่านคิดว่าผ้าทอดอกจอกมีปัญหาในด้านใด

() สีสั่นและลวดลาย () การออกแบบ () การดูแลรักษา () ราคา

11. ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายดอกจอกมีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหนในขนาด

() มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

12. ท่านคิดว่าการพัฒนาลวดลายและเทคนิคการทอ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

() จำเป็น () ไม่จำเป็น

14. ความเป็นมาของตราสินค้ามีผลต่อการเลือกซื้อของท่านหรือไม่

() มีผล () ไม่มีผล

15. ท่านมีความสนใจในรูปแบบลวดลายและเทคนิคการทอรูปแบบใหม่ ๆ จากที่เคยมีอยู่หรือไม่

() มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลาย
ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามที่ 3

แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลาย
ผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอ
ดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบที่ 1

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้าย	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 2

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต้าช	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

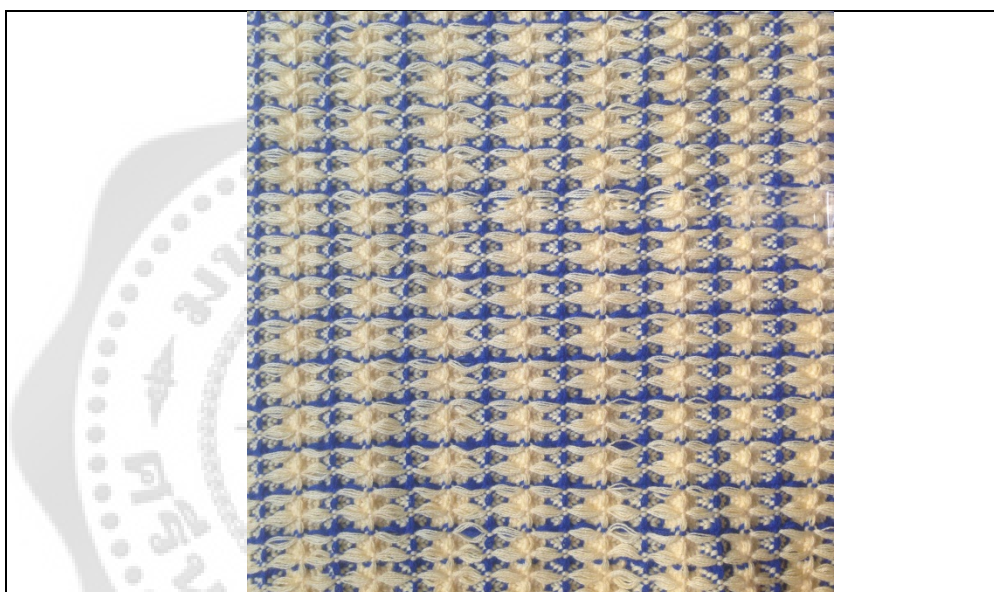
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 3

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอเมืองราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

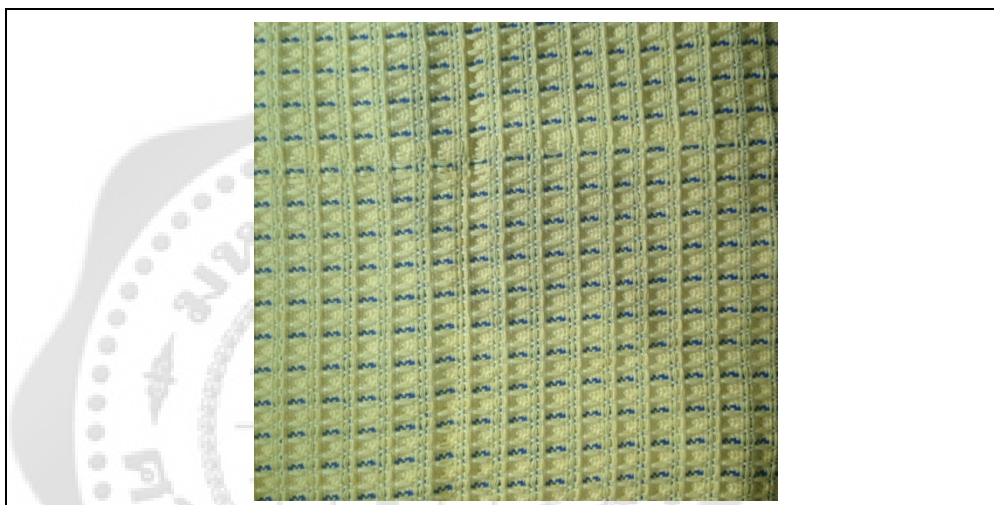
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 4

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุพัถัมภ์ วัดหน้าเต้าย	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

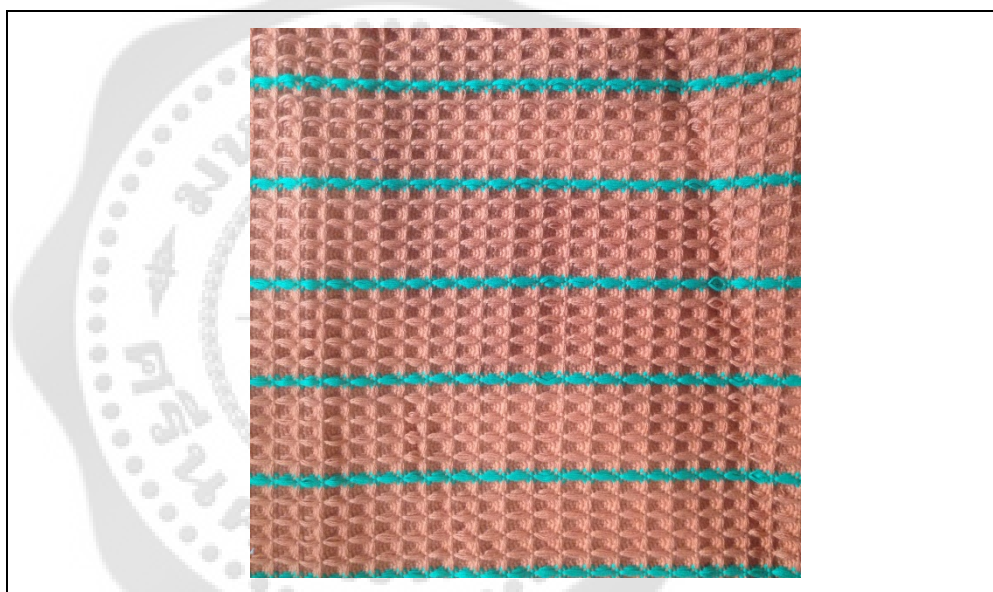
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 5

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภัมภ์ วัดหน้าเต้าย	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					

6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 6

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอพระราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 7

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุพักมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

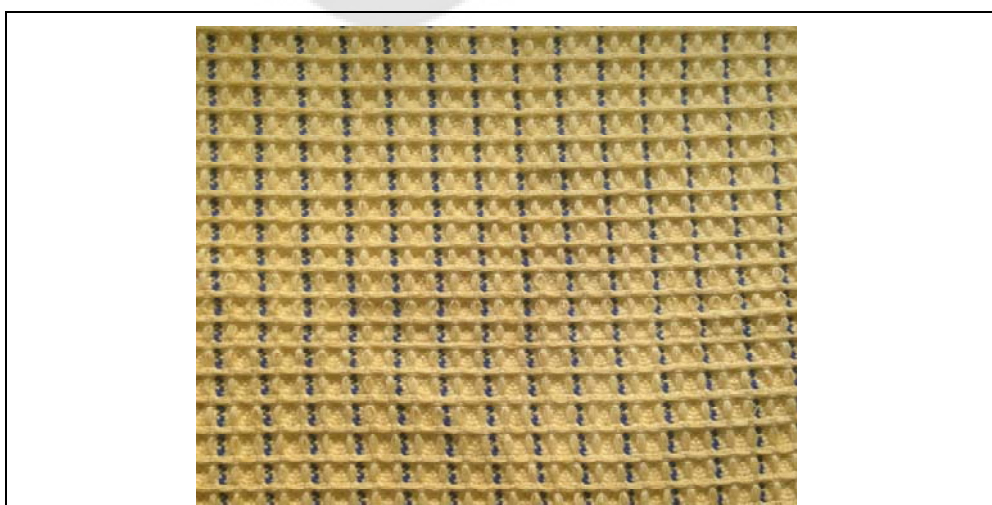
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 8

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอพระราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 9

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 10

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอเมืองราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 11

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 12

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต่า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

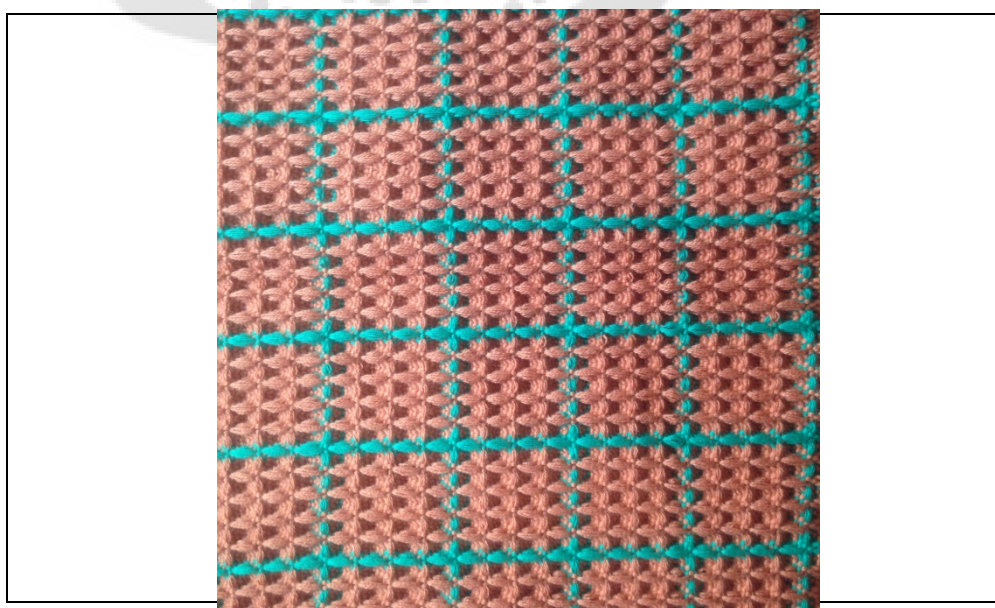
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 13

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

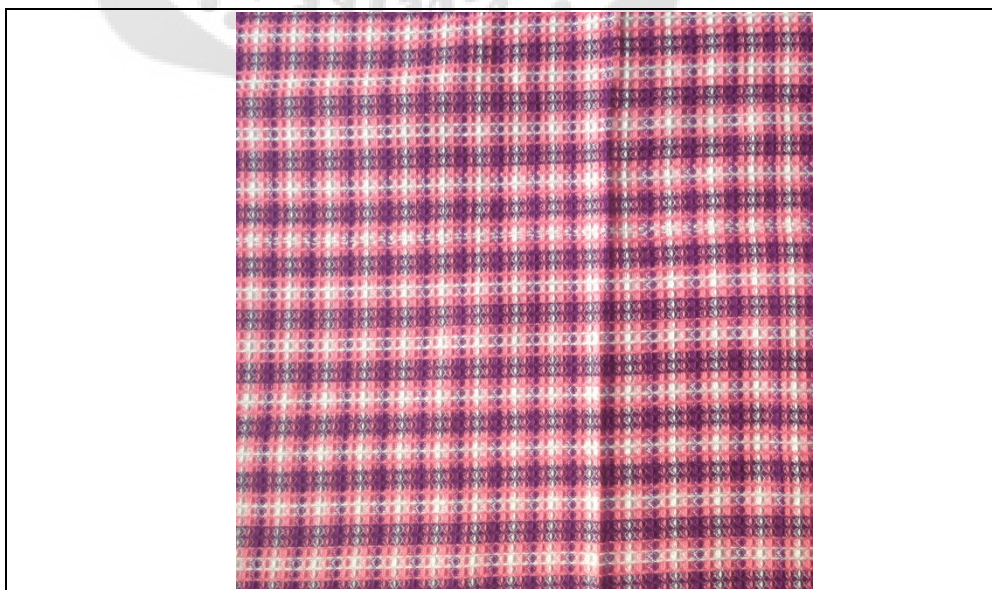
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 14

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดน้ำเต้า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์กรประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอเมืองราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

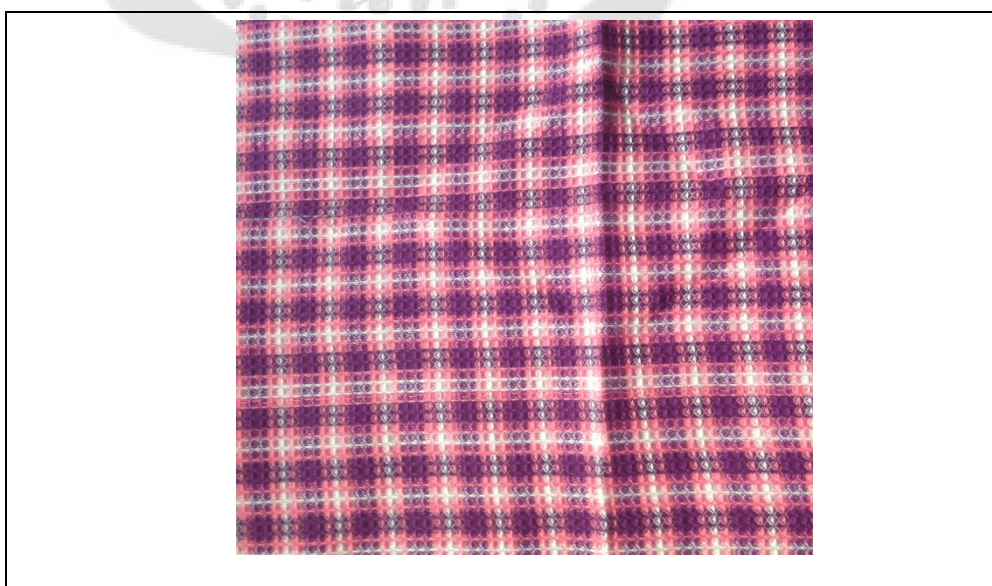
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 15

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 16

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 17

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

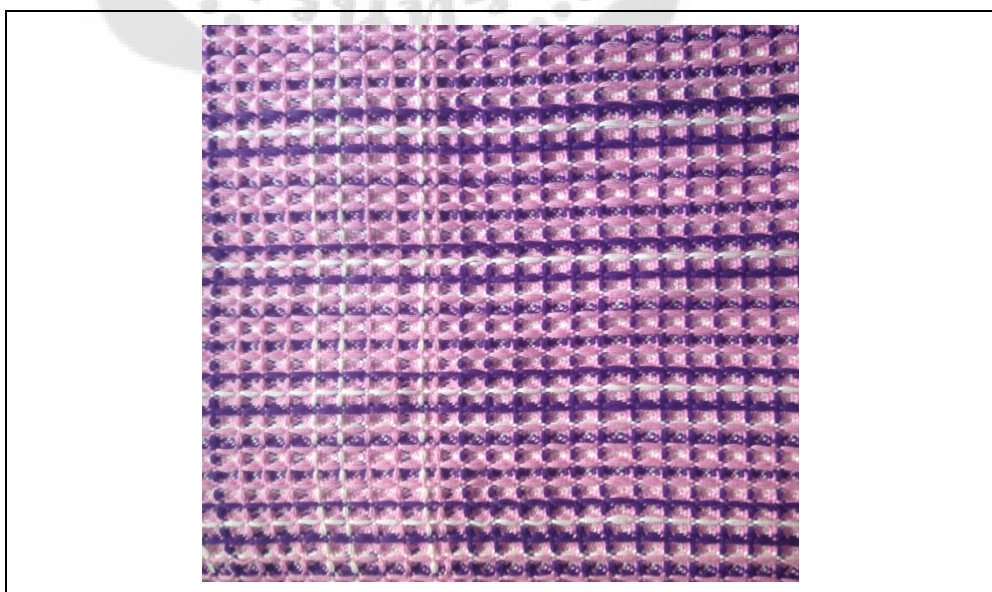
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 18

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอพระราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

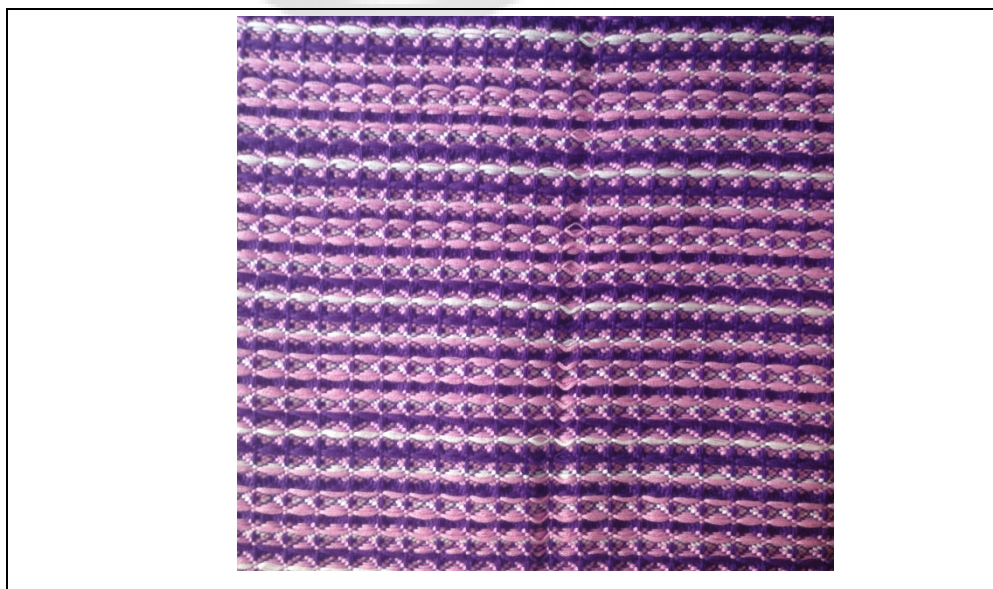
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 19

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีต เรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

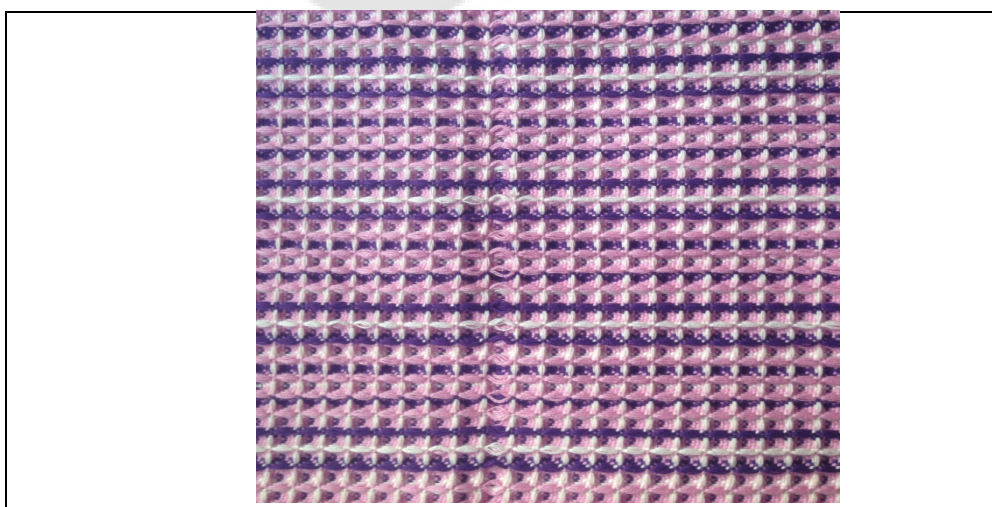
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 20

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีตเรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

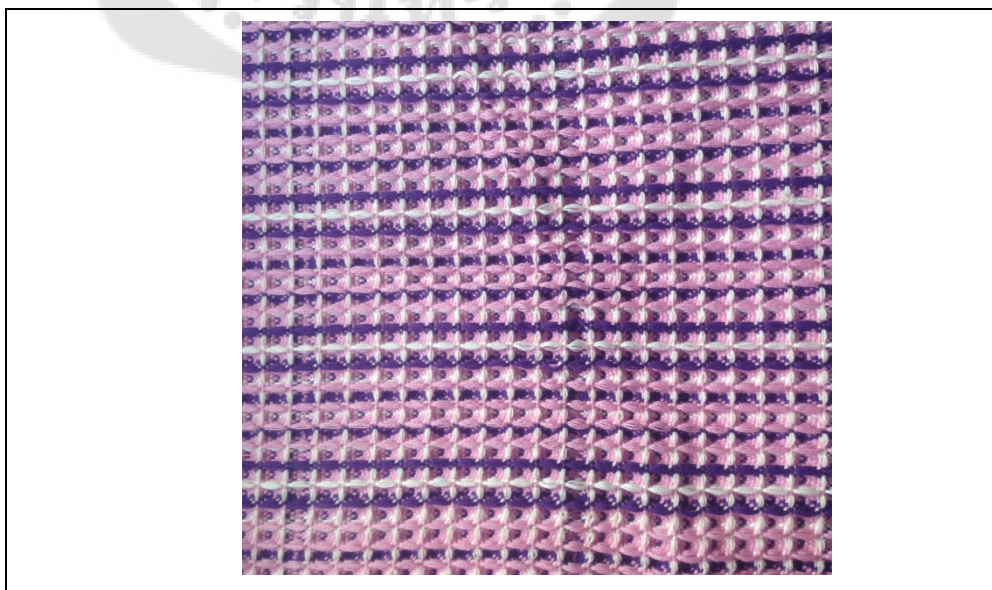
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 21

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีตเรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

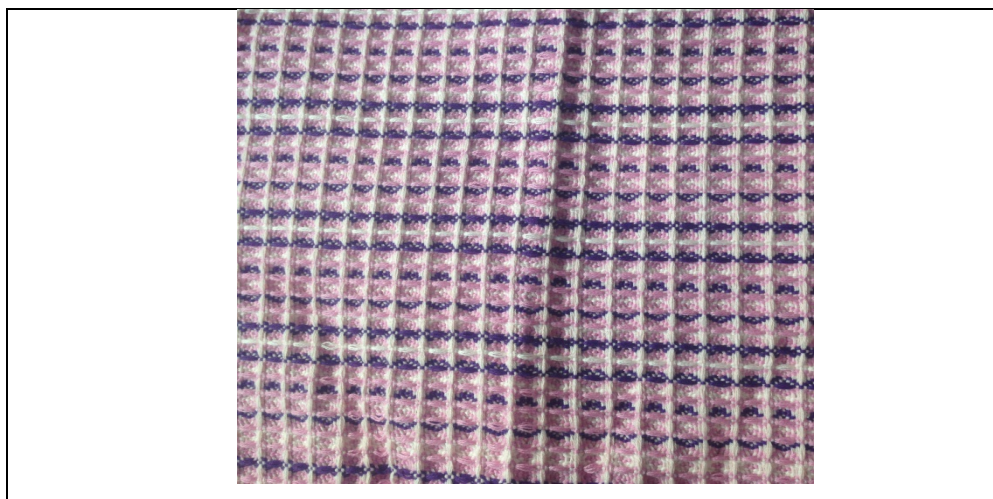
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 22

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต้า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีตเรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

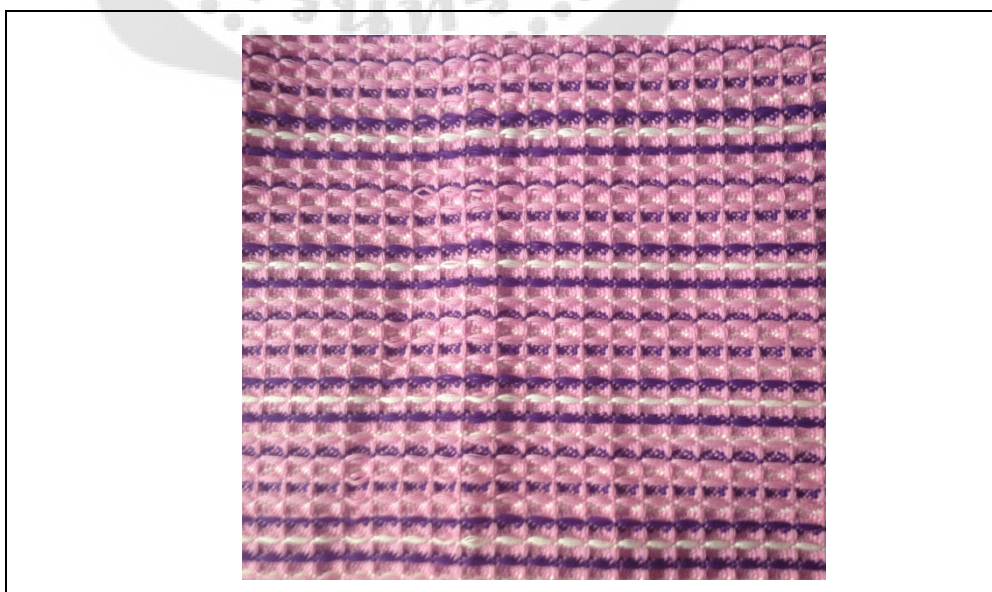
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 23

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุภัมภ์ วัดหน้าเต้าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีตเรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

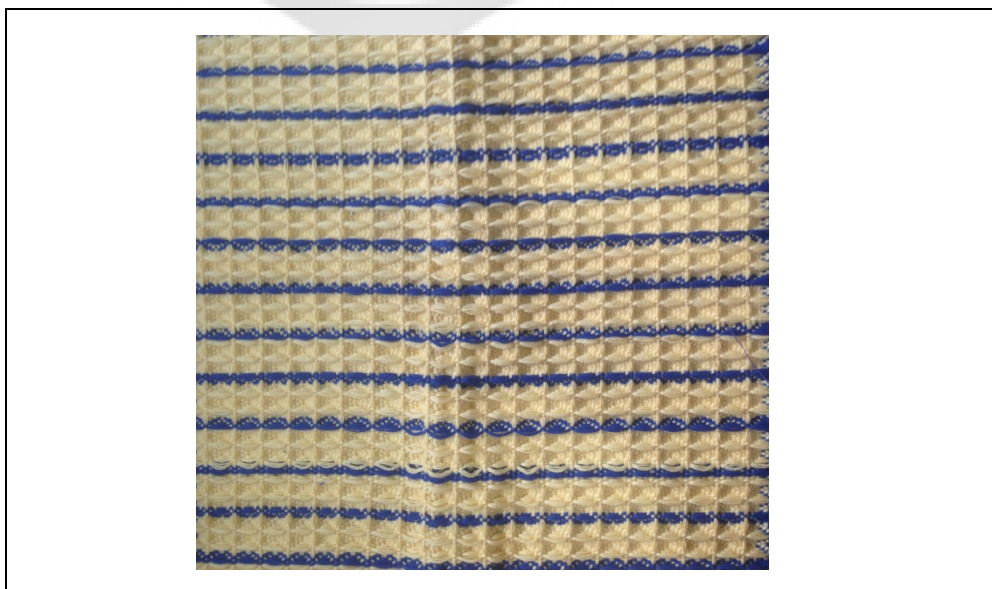
.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 24

รูปแบบลวดลายผ้าทอดอกจอกของ โครงการผ้าทอในพระบรมราชินูปถัมภ์ วัดหน้าเต่า	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลวดลายตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบลาย สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. ลวดลายผ้าทอมีความประณีตเรียบร้อย					
6. ลวดลายเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
7. ลวดลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบพื้นผิวและโครงสร้างผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
สินค้าแฟชั่นผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามที่ 4

แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่น
ผ้าทอดอกจอก อําเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นผ้าทอ
ดอกจอก อําเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
รูปแบบที่ 1

รูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอ ดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรม ราชินูปถัมภ์วัดหน้าเต้าย	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. แนวทางการออกแบบตรงตามแนวคิด การออกแบบ					
9. แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว					
10. องค์ประกอบการออกแบบ สวยงาม					
11. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
12. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับ รูปแบบผลิตภัณฑ์					
13. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 2

รูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสาวรีย์วัดหน้าเต่าฯ	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แนวทางการออกแบบตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์กรประกอบการออกแบบ สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
6. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบที่ 3

รูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกของโครงการผ้าทอในพระบรมราชานุอุปถัมภ์วัดหน้าเต้าย	ระดับความเหมาะสมของการออกแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านต่าง ๆ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แนวทางการออกแบบตรงตามแนวคิดการออกแบบ					
2. แนวทางการออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
3. องค์ประกอบการออกแบบ สวยงาม					
4. สีที่เลือกใช้มีความเหมาะสม สวยงาม					
5. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์					
6. แนวทางการออกแบบเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการออกแบบสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

เรื่อง การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้า
แฟชั่น กรณีศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชูปถัมภ์วัดหน้าเต้า อำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามชุดที่ 5

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

เรื่อง การศึกษา พัฒนารูปแบบผ้าทอดอกจอกแบบดั้งเดิม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่น ทัศนศึกษา โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดหน้าเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบพัฒนาสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก โครงการผ้าทอในพระบรมราชานุสรณ์วัดหน้าเต้า อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริโภค (ผู้บริโภคในวัยทำงาน)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก

- ความเหมาะสมของลวดลาย
- ความเหมาะสมของสี
- ความเหมาะสมของการนำไปพัฒนาเป็นสินค้าแฟชั่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ตอนที่ 1 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริโภค (ผู้บริโภคในวัยทำงาน)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ()

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุจัดอยู่ในช่วงใด

() ต่ำกว่า 25 ปี () 26-30 ปี
() 31-35 ปี () ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก
อื่นๆโปรดระบุ.....

4. รายได้

() ระหว่าง 10,000-15,000 () ระหว่าง 16,000-20,000
() ระหว่าง 20,000-25,000 () 26,000 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง คะแนนที่ท่านว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด (จากภาพคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก) โดยมีการประเมินแบ่งเป็น ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	ดี
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

รูปภาพคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก

รูปแบบสินค้าแฟชั่น	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบของคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกมีความสวยงาม					
รูปแบบของคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกมีความแปลกใหม่					
รูปแบบของคอลเลคชั่นสินค้าแฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกมีความทันสมัยเหมาะกับการสวมใส่					

รูปแบบของคอลเลคชันสินค้า แฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกสามารถ ใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน					
รูปแบบของคอลเลคชันสินค้า แฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกมีความ สวยงาม					
รูปแบบของคอลเลคชันสินค้า แฟชั่นจากผ้าทอดอกจอกทำให้ผ้า ทอดอกจอกดูมีคุณค่า และเพิ่ม มูลค่ามากยิ่งขึ้น					
รูปแบบของคอลเลคชันสินค้า แฟชั่นจากผ้าทอดอกจอก เหมาะสมที่จะถูกส่งเสริมต่อไป					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ด้านรูปแบบ

.....

.....

ด้านสี

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอรรถสิทธิ์ จันทร์นิเวศน์
วันเดือนปีเกิด	20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่4 ซอยพืงมี 27 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ร้าน EST room ห้อง 1131 ชั้น 1 เทอมินอลทเวนตีวัน 2,88 ซอย สุขุมวิท19(วัฒนา) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ - ออกแบบแฟชั่น จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2557	ปริญญาโท ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขานวัตกรรมการออกแบบ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ